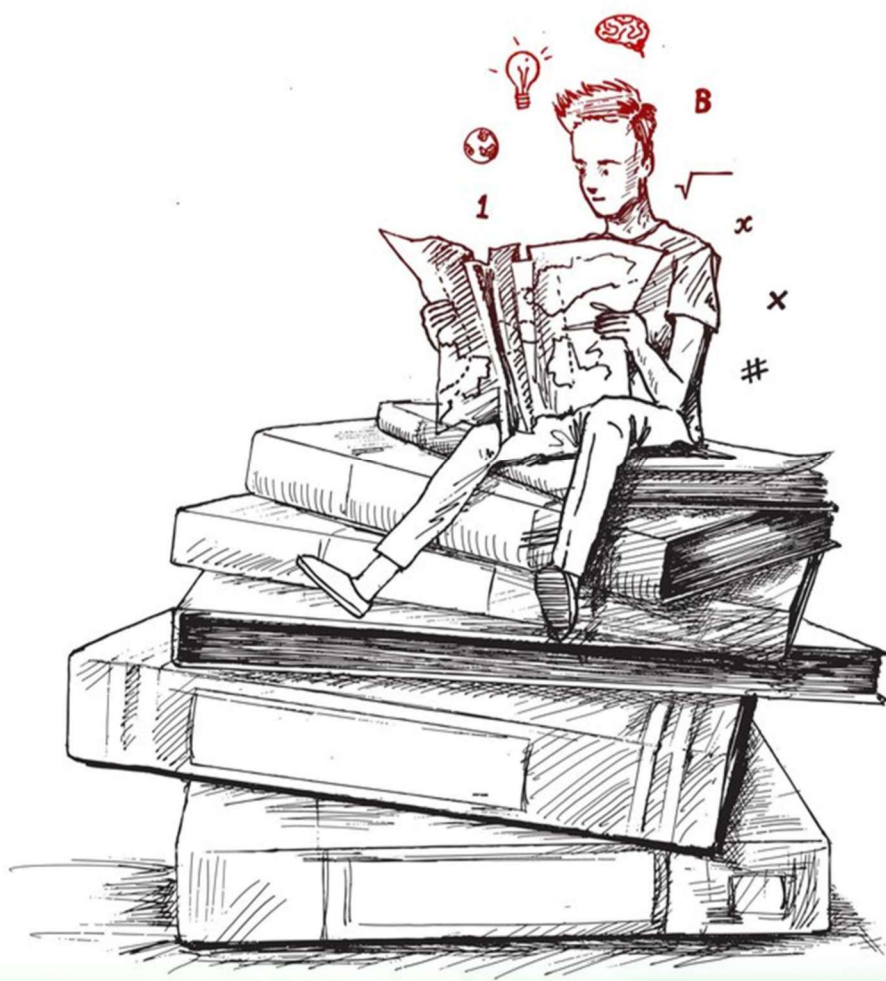

SZABÓ L. DÁVID – HORVÁTH KINGA

DIDAKTIKA FELADATGYŰJTEMÉNY

Didaktika

Feladatgyűjtemény

Selye János Egyetem
Tanárképző Kar

SZABÓ L. DÁVID – HORVÁTH KINGA

Didaktika
Feladatgyűjtemény

Komárom, 2025

Szerzők:

© PaedDr. Szabó L. Dávid (Selye János Egyetem)

© Dr. habil. PaedDr. Horváth Kinga, PhD. (Selye János Egyetem)

Szakmai lektorok:

Mgr. Tóth-Bakos Anita, PhD.

PaedDr. Borbélyová Diana, PhD.

Nyelvi lektor:

Dr. habil. PaedDr. Keserű József, PhD.

ISBN 978-80-8122-524-6

Tartalomjegyzék

Előszó.....	6
Preface.....	7
1. Kérdések és feladatok az egyes fejezetekhez	8
1.1. ELSŐ FEJEZET: A DIDAKTIKA FOGALMA ÉS HELYE A NEVELÉSTUDOMÁNYBAN	8
MEGOLDÓKULCS AZ ELSŐ FEJEZET KÉRDÉSEIHEZ ÉS FELADATAIHOZ	11
1.2. MÁSODIK FEJEZET: AZ OKTATÁS ISMERETELMÉLETI ASPEKTUSAI.....	14
MEGOLDÓKULCS A MÁSODIK FEJEZET KÉRDÉSEIHEZ ÉS FELADATAIHOZ	17
1.3. HARMADIK FEJEZET: TANÍTÁS ÉS TANULÁS: ELMÉLETEK ÉS MODELLEK	18
MEGOLDÓKULCS A HARMADIK FEJEZET KÉRDÉSEIHEZ ÉS FELADATAIHOZ	26
1.4. NEGYEDIK FEJEZET: A TANULÓ ÉS TANULÁSI SAJÁTOSSÁGAI.....	27
MEGOLDÓKULCS A NEGYEDIK FEJEZET KÉRDÉSEIHEZ ÉS FELADATAIHOZ	31
1.5. ÖTÖDIK FEJEZET: AZ OKTATÁS FŐBB JELLEMZŐI.....	33
MEGOLDÓKULCS AZ ÖTÖDIK FEJEZET KÉRDÉSEIHEZ ÉS FELADATAIHOZ.....	43
1.6. HATODIK FEJEZET: A PEDAGÓGUS ÉS STRATÉGIÁI	47
MEGOLDÓKULCS A HATODIK FEJEZET KÉRDÉSEIHEZ ÉS FELADATAIHOZ	54
1.7. HETEDIK FEJEZET: AZ OKTATÁS SZERVEZÉSI KERETEI ÉS MUNKAFORMÁI	61
MEGOLDÓKULCS A HETEDIK FEJEZET KÉRDÉSEIHEZ ÉS FELADATAIHOZ	64
1.8. NYOLCADIK FEJEZET: MÓDSZEREK ÉS TANESZKÖZÖK.....	66
MEGOLDÓKULCS A NYOLCADIK FEJEZET KÉRDÉSEIHEZ ÉS FELADATAIHOZ	68
2. Gyakorló tesztek az 1., 2., 5. és 6. fejezethez a tanár szakos hallgatók számára.....	70
2.1. ELSŐ GYAKORLÓ TESZT.....	70
2.2. MÁSODIK GYAKORLÓ TESZT	76
2.3. HARMADIK GYAKORLÓ TESZT	82
3. Gyakorló tesztek a 3, 4, 7 és 8 fejezethez a tanár szakos hallgatók számára.....	88
3.1. ELSŐ GYAKORLÓ TESZT.....	88
3.2. MÁSODIK GYAKORLÓ TESZT	95
3.3. HARMADIK GYAKORLÓ TESZT	102
4. Gyakorló tesztek az egész könyvhöz a tanár szakos hallgatók számára	108
4.1. ELSŐ GYAKORLÓ TESZT.....	108
4.2. MÁSODIK GYAKORLÓ TESZT	115
5. Gyakorlótesztek az óvópedagógia és köznevelés szakos hallgatók részére	122
5.1. ELSŐ GYAKORLÓ TESZT.....	122
5.2. MÁSODIK GYAKORLÓ TESZT	128
5.3. HARMADIK GYAKORLÓ TESZT	134
5.4. NEGYEDIK GYAKORLÓ TESZT	141
5.5. ÖTÖDIK GYAKORLÓ TESZT.....	147
Felhasznált irodalom.....	153

Könyvünk szerkezetéről

A fejezeteken belül megkülönböztető jeleket használunk:

Kérdések és feladatok

Megoldások

Teszt

Előszó

Kedves Olvasó!

Jelen feladatgyűjtemény a *Didaktika. Bevezetés az oktatás elméletébe* című tankönyvhöz kiegészítő jegyzetként készült, elsősorban a tanár, valamint az óvópedagógia és köznevelés szakos egyetemi hallgatók számára. Célja, hogy elősegítse a tankönyvben bemutatott elméleti ismeretek mélyebb megértését és azok gyakorlati alkalmazását a pedagógiai munkában. A feladatok tematikusan kapcsolódnak a tankönyv egyes fejezeteihez, és lehetőséget biztosítanak az önálló tanulásra, a tudás elmélyítésére, valamint az ismeretek szintetizálására. A feladatgyűjtemény szerkezete követi a tankönyv logikai felépítését, így fejezetről fejezetre haladva kínál változatos kérdéseket, elemző feladatokat, reflexiós gyakorlatokat és gyakorló teszteket. Az első fejezetben található kérdésekhez és feladatokhoz megadtuk a javasolt válaszokat is, ezáltal támogatva a hallgatók önellenőrzését és önreflexióját. A további fejezetekben található gyakorló tesztek már nagyobb önállóságot igényelnek a hallgatóktól, ezek célja a tudás ellenőrzése és az egyéni fejlődés nyomon követése. A feladatok kialakításánál törekedtünk arra, hogy a hallgatók különféle tanulási stílusainak megfelelő változatos kérdéstípusokat alkalmazzunk, így a feleletválasztós, kiegészítős, rövid kifejtős, valamint igaz–hamis típusú feladatok egyaránt jelen vannak. A cél az volt, hogy a hallgatók minél sokrétűbben gyakorolhassák a tanultakat, és képesek legyenek azokat a valós pedagógiai helyzetekre is alkalmazni. Reméljük, hogy ez a feladatgyűjtemény hatékony segítséget nyújt a hallgatóknak tanulmányaik során, támogatja őket a vizsgákra való felkészülésben, és hozzájárul a korszerű pedagógiai szemlélet és gyakorlat kialakításához. A feladatgyűjtemény tehát nemcsak egy jegyzet, hanem praktikus segédanyagként is szolgál a hallgatók számára. Bízunk benne, hogy a feladatok megoldása során szerzett tapasztalatok nemcsak a sikeres egyetemi teljesítéshez, hanem a későbbi tanári pálya megalapozásához is értékes hozzájárulást jelentenek.

A szerzők

Preface

Dear Readers!

This exercise book has been developed as a supplementary resource to the textbook *Didactics: An Introduction to the Theory of Teaching*, primarily for university students specializing in teacher education, early childhood education, and public education. Its main purpose is to support a deeper understanding of the theoretical concepts presented in the textbook and to facilitate their practical application in pedagogical contexts. The exercises are thematically aligned with individual chapters of the textbook and provide opportunities for independent learning, knowledge consolidation, and synthesis of the material. The structure of the exercise book mirrors the logical organization of the textbook, offering a variety of questions, analytical tasks, reflective exercises, and practice tests chapter by chapter. In the first chapter, suggested answers are provided for the included questions and tasks, enabling students to engage in self-assessment and reflection. The practice tests found in the subsequent chapters require greater autonomy from students, aiming to assess their knowledge and monitor individual progress. In designing the exercises, we made a conscious effort to include a variety of question types to accommodate diverse learning styles. As such, multiple-choice, fill-in-the-blank, short answer, and true-or-false tasks are all represented. The intention was to provide students with multiple ways to practice the acquired knowledge and to encourage them to apply it to real-life educational situations. We hope that this exercise book will serve as an effective tool to support students throughout their studies, assist them in preparing for exams, and contribute to the development of a modern pedagogical perspective and practice. Beyond being a supplementary note, this collection of exercises is intended as a practical aid for students. We trust that the experience gained through completing these tasks will not only contribute to successful academic achievement but also lay a strong foundation for a future career in teaching.

The Authors

1. Kérdések és feladatok az egyes fejezetekhez

Ebben a részben olyan kérdések és feladatok találhatók, melyek a tankönyv első fejezetéhez, illetve annak tananyagához kapcsolódnak. Ezen feladatok megoldása nagyban hozzájárulhat a tantárgy sikeres teljesítéséhez, valamint az ismeretanyag elsajátításához.

1.1. Első fejezet: A didaktika fogalma és helye a neveléstudományban

Az első fejezet ismétlő kérdéseivel és feladataival a pedagógia fogalmára és értelmezési kereteire fókuszálunk, de kitérünk a didaktika kialakulásának történetére és alapvető fogalmaira is.

Kérdések és feladatok:

- 1) Mit kutat a didaktika?
- 2) Mik a didaktika alapkérdései?
- 3) Mik a didaktika fő vizsgálódási területei?
- 4) Mi a didaktika feladata?
- 5) Mit vizsgál a didaktika?
- 6) Mit vizsgál a pedagógia?
- 7) Mit értünk pedagógián szűkebb értelemben, és mi a feladata?
- 8) Mit értünk pedagógián tágabb értelemben?
- 9) Mit foglal magába a pedagógia fogalma, illetve mi a pedagógia tárgya?

- 10) Mely szaktudományokat foglalja magába a pedagógia? A 11-ből legalább 8-at említsen meg.
- 11) Mi az elmélet és a gyakorlat kapcsolata a pedagógiában?
- 12) Mit értünk neveléstudomány alatt és mit értelmez/vizsgál a neveléstudomány?
- 13) *Didactica Magna*. Mi az? Mikor jelent meg? Kinek a nevéhez köthető és mit tartalmaz?
- 14) Mi a didaktika tartalma az „Opera didactica omnia” című mű szerint? (3p) A 7-ből legalább 6-ot említsen meg, fél-fél pontért.
- 15) A gyermekközpontú didaktika John Dewey műveiből is kirajzolódik. Mi helytelen Dewey szerint? Mit kellene tennünk helyette, valamint mi az iskola Dewey szerint?
- 16) Ki volt a kísérleti pedagógia jeles képviselője?
- 17) Ki(k), illetve mi(k) a nevelés alapvető tényezői Claparède szerint?
- 18) Miként értelmezi Claparède a funkcionális nevelést?
- 19) Kinek a didaktikáról vallott nézetei jelentek meg 1921-ben *Didaktika gyermekfejlődéstani alapon* címmel?
- 20) Ki volt a két világháború közötti időszak egyik legkiválóbb neveléstudósa, aki a neoherbartista pedagógia legjelentősebb magyarországi képviselője is volt egyben?

- 21) Kinek jelentették még *Didaktika* című munkáját az egyetemi előadásai alapján a tanítványai 1935-ben?
- 22) Kinek a didaktikával kapcsolatos főbb műve *Az oktatás elmélete*, ami 1937-ben jelent meg?
- 23) Kinek a nézetei formálták leginkább Csehszlovákia pedagógiáját az 1939 és 1945 közötti években? Ő volt a szlovák neveléstudomány első professzora.
- 24) Kinek a munkásságára hatott erősen Nagy László, Kiss Árpád, valamint az angolszász pedagógia számos jelentős képviselője? 2000-ben jelent meg a *Tanulók, iskolák – különbségek. Egy differenciális tanításelmélet vázlata* című munkája.
- 25) Ki írta az 1998-ban megjelent *Didaktika: Elméleti alapok a tanítás tanulásához* című könyvet?
- 26) Milyen hatásfolyamat a nevelés és mi a célja?
- 27) Milyen jellemzőkkel bír a nevelés? Legalább hármat említsen meg!
- 28) Mi a tanítás?
- 29) Mi a tanulás?
- 30) Mi a képzés?

Megoldókulcs az első fejezet kérdéseire és feladataihoz

- 1) Hogy az oktatás tartalmával, szervezésével, módszereinek és eszközeinek megválasztásával hogyan lehet pozitívan befolyásolni a tanulók személyiségének fejlődését.
- 2) **Mit és miért tanítsunk**, vagyis az oktatás célja, tartalma, követelményei: **a hogyan és a mivel tanítsunk kérdése**, vagyis a szervezés, módszerek, eszközök, **a kinek és mikor tanítsunk**, milyen keretek között, vagyis a tanulók, az időtényező, az intézményrendszer, és **a ki tanítson**, vagyis a pedagógusra vonatkozó nézetek is.
- 3) Az alapelvek és az oktatás tartalmi kérdései: az oktatási célok, az oktatás funkciói, a művelődési javak hozzáférhetősége, a tananyag kiválasztása és elrendezése, a tantervek.
- 4) Az oktatási folyamat modellezése: tanuláselméletek, tanítási stratégiák, szervezési formák és keretek, az oktatási folyamat szerkezete, az ismeretszerzés modelljei és leképezési módjai, a készségfejlesztés, a rendszerezés, a rögzítés, az értékelés.
- 5) Az oktatás rendszerét, módszereit és eszközeit is: oktatási dokumentumok, az órák, foglalkozások, leckék szerkezete és típusai, az oktatás módszerei, az oktatási infrastruktúra, tankönyvek és taneszközök.
- 6) A pedagógia a nevelést mint társadalmi jelenséget vizsgálja, felderíti azokat az összefüggéseket, amelyek egy nép történeti fejlődése, életkörülményei, nevelési módszerei, nevelési rendszere között vannak.
- 7) A pedagógia szűkebb értelemben a nevelés elmélete. Feladata tudományos vizsgálódással megállapítani a nevelés céljait, eszközeit, módszereit, magyarázatát adni a neveléssel kapcsolatos kérdéseknek s elvi megokolását a gyakorlati eljárásnak. Végül a tudományos kutatással megállapított elveket rendszerbe kell foglalnia és rendszeresen előadnia.
- 8) A pedagógia tágabb értelemben nem csak a nevelés tudománya, mert a nevelés maga csak egy része annak az emberi tevékenységnek, mely az emberi művelődés folyamatát tervszerűen irányítani s annak haladását és virágzását, s ezzel az egész emberi nem tökéletesedését előmozdítani törekszik.
- 9) Magába foglalja a tényleges, valóságos nevelési – oktatási – képzési gyakorlatot. Tárgya a gyermek alakításának, fejlesztésének folyamata.
- 10) Általános pedagógia, neveléstudomány, didaktika, tantárgypedagógia/módszertanok, neveléstörténet, összehasonlító pedagógia, gyógypedagógia, szociálpedagógia, iskolaszerveztan, kísérleti pedagógia, pedagógiai kutatómódszertan.

- 11) Az elmélet és a gyakorlat sajátos kapcsolatban van a pedagógiában. A gyakorlat a konkrét helyzetben folytatott nevelési tevékenység. Az elmélet egy adott területről alkotott tudás rendszere. Az elméletalkotásnak szüksége van a nevelés gyakorlatára. A gyakorlat által születik az elmélet. Ugyanakkor a nevelőnek szüksége van olyan tudományos elméletre, amely szerint nevel. A gyakorlat ad tapasztalati alapot az elmélet számára, az elmélet termékenyíti meg és teszi tökéletesebbé a gyakorlatot.
- 12) A neveléstudomány a nevelés alapvető elvi kérdéseit, cél-, feladat- és eszközrendszerét kifejtő tudomány. A neveléstudomány értelmezi és vizsgálja a már meglévő pedagógiai gyakorlatot, megfigyeli és leírja a gyakorlatban zajló nevelési folyamatot.
- 13) 1628-ban jelent meg cseh nyelven, majd 1657-ben latin nyelven az *Opera didactica omnia* című kötetben. Jan Amos Komenský (1592–1670) csodálatos alkotása. A tanítás technikáját tartalmazza, vagyis, hogy miként kell mindenkit mindenre megtanítani. Az ember nevelését a „mesterségek mesterségének” tekinti.
- 14) A nevelés célja a tananyag kiválasztása, az iskolaszervezet, az oktatás és nevelés módszerei, a szemléltetés, a fegyelem, az iskola belső életének megszervezése.
- 15) Dewey szerint helytelen, ha az oktató-nevelő munka céljává kizárólag a jövőben szükséges tudás elsajátítását tesszük, helyette hagyni kell a gyermeket életkorának megfelelően cselekedni. Az oktatási folyamatot a gondolkodás tanítása szerint kell szervezni: probléma – felvetés – premissák adása a konklúzióhoz – kísérlet vagy tapasztalati igazolás. Dewey szerint az iskola maga az élet, így az iskola legfontosabb feladata az ismeretszerzés készségének megtanítása.
- 16) Claparède
- 17) A nevelés alapvető tényezője a gyermek, illetve a tananyag és a nevelő.
- 18) A funkcionális nevelés a gyermek igényeit, szükségleteit az aktivitás mozgatórugójaként értelmezi, aminek felkeltése a nevelő feladata. Sajátos gyermeki tevékenységformák a játék és az utánzás.
- 19) Nagy László
- 20) Fináczy Ernő
- 21) Fináczy Ernőét
- 22) Prohászka Lajosé
- 23) Juraj Čečetka

24) Báthory Zoltán

25) Falus Iván

- 26)** A nevelés olyan spontán vagy tervszerű, célirányos értékközvetítő, értékrendszert kialakító, a személyiséget fejlesztő hatásfolyamat, amelynek célja, hogy az egyént képessé tegye életfeladatai – beleértve a munkafeladatait is – megoldására.
- 27)** Történelmi jellegűek, hiszen minden társadalmi korszaknak megvoltak a nevelési előzményei. Nemzeti, ugyanis minden nép a maga hagyományait, értékeit szeretné továbbadni, átörökíteni. Az előző kettőben az is benne van, hogy csak az emberre jellemző. Bipoláris, mert a nevelő és a nevelt kölcsönkapcsolatát igényli. Tervszerű, célirányos és folyamatjellegű hatásrendszer.
- 28)** A tanítás a tanulás célirányos irányítása, mindazon tevékenységek megszervezése, megtervezése, amelyek a tudás létrejöttéhez szükségesek.
- 29)** A tanulás a tanuló olyan aktív és produktív tevékenysége, amely az ismeretek, a jártasságok és a készségek elsajátítása, a képességek kialakítása, az attitűdök fejlődése és a magatartás formálása révén járul hozzá a személyiség fejlődéséhez.
- 30)** A funkcionális értelmezés szerint képzés minden olyan tevékenység, amelynek során a megszerzett ismeretek gyakorlati alkalmazása révén a tanulók elsajátítják a szükséges készségeket, fejlesztik jártasságaikat, képességeiket.¹

¹ Az 1. fejezet megoldókulcsának forrása: Tóth, P. – Horváth, K. (2021). Didaktika. Bevezetés az oktatás elméletébe. Selye János Egyetem, Tanárképző Kar, Komárom. ISBN 978-80-8122-403-4. 10–22.

1.2. Második fejezet: Az oktatás ismeretelméleti aspektusai

Kérdések és feladatok:

- 1) Mi az ismeretelmélet tárgya?
- 2) Mit jelent az a posteriori és az a priori kifejezés a tudásra alkalmazva?
- 3) Mit jelent a szintetikus és az analitikus ismeretelmélet?
- 4) Döntse el a következő állításokról, hogy mely ismeretelméleti irányzatra jellemzőek leginkább!
A) empirizmus B) pozitivizmus C) racionalizmus

A 17–19. század meghatározó ismeretelméleti felfogása, mely szerint ismeretekre csak tapasztalataink segítségével tehetünk szert.	
A modern filozófia egyik irányzata, melynek elvei az empirizmusban gyökereznek.	
Az emberi megismerés forrása az ész, és fogalmaink a tapasztalat előtt, illetve attól függetlenül is léteznek.	
Bertrand Russell kijelentette, hogy az ismeretelméletnek egyrészt tudományosnak kell lennie, másrészt pedig analitikusnak.	
Elveti a velünk született tudást.	
Olyan elmélet, amelyben az igazság ismérve nem érzéki, hanem intellektuális és deduktív következtetések révén jutunk el hozzá.	
Az elme számára a megismerésben kizárólag az érzetek által közvetített tények adóttak, amiket azután az elme a megismerés folyamatában rendszerbe szervez, azonban ez a rendszerezés csak mintegy „járulékosan hozzáadódik a tényekhez”, melyek ismereteink egyedüli szilárd, állandó elemei.	
A körülöttünk lévő világot csak tudományos módszerek segítségével, tapasztalati úton lehet felfedezni.	
A megismerésben elsődleges az emberi gondolkodás, a kiindulópont az emberi tudat.	
Ide tartozik a Comenius-féle szenzualista pedagógia is.	
Az ezen ismeretelméleti irányzaton alapuló tanulásfelfogások megtermékenyítően hatottak mind az asszociációs, mind a behaviorista, mind pedig az 50-es, 60-as évek kognitív pszichológiai irányzataira.	
<i>Cogito ergo sum.</i>	
Elsőként James Mill fogalmazta meg az alapelveit.	

René Descartes szerint egyedül csak az örök igazságok ismerhetők meg az értelem útján.	
A 20. századi megújítója Ernst Mach.	
Gottfried Leibniz szerint végtelen sok egyszerű, oszthatatlan szubsztancia létezik.	
David Hume ismereteink egyedüli forrásaként kizárólag a percepciót, az érzékelést fogadta el.	
Amennyiben a megismerést az érzéki észlelésre korlátozza, akkor azt szenzualizmusnak nevezzük.	

5) Döntse el a következő állításokról, hogy mely ismeretelméleti irányzatra jellemzőek leginkább!

- A) innátizmus** **B) kritikai realizmus**
C) analitikus ismeretelmélet

Az értelem adja a tudás formáját, míg az érzékek a tudás anyagát, és ezek együttes jelenléte szükségeltetik az ismeret létrejöttéhez.	
Egyik úttörő képviselője Karl Popper.	
Egyik úttörő képviselője Thomas Kuhn.	
A mai filozófusok közül leginkább Jerry Fodor, Noam Chomsky és Steven Pinker műveiben tükröződik vissza ez az ismeretelmélet.	
Napjaink egyik uralkodó irányzata, mely szerint a filozófiát tudományos módon kell művelni.	
Legismertebb képviselője Ludwig Wittgenstein.	
Olyan filozófiai, pszichológiai irányzat, mely szerint az embernek vannak vele született képességei, amik segítenek a világ értelmezésében.	
„A világ a tények összessége”, a világ tehát nem tárgyakkól, élőlényekből áll, hanem összefüggésekből, tényekből és tényállásokból, konfigurációkból.	
Az emberi elme olyan veleszületett, „a priori” ítéletekkel rendelkezik, amelyek nem a megismerésből származnak.	
Egy új elmélet, tétel elfogadása hosszú folyamat eredménye, melynek során a szakmai közösség dönt az elfogadásáról vagy pedig elvetéséről.	
Tractatus logico-philosophicus	
Egyik képviselője Immanuel Kant.	

6) Döntse el a következő állításokról, hogy mely ismeretelméleti irányzatra jellemzőek leginkább!

- A) pragmatizmus** **B) kognitívizmus** **C) konstruktívizmus**

Az ismeretelmélet tárgya az egyén világról alkotott belső reprezentációinak, az elme funkcionális szerveződésének vizsgálata, amit leghangsúlyosabban a pszichológia vizsgál.	
A kognitív pedagógia új irányzata ez a felfogás.	
Egyik legjelesebb képviselője Charles Sanders Peirce.	
Módszertanát tekintve a pozitívizmusra épül, vagyis fő eszköztára a	

kísérlet, a mérés és a tudományos módszer.	
A tanulás sokkal inkább dedukció, mintsem indukció, szerepet játszik benne a tapasztalat, de az egyén kognitív rendszere azt is képes felülbírálni.	
Egyik legjelesebb képviselője John Dewey.	
Bizonyos értelemben Piaget volt az irányzat első képviselője, ugyanakkor a mai nézetek szakítanak a szakaszos fejlődéssel.	
A megismerés hátterében belső mentális állapotok állnak, amelyek azonosíthatók, értelmezhetők és leírhatók.	
Nem hisz az általános értelmi képességek létezésében, helyette inkább azt vallja, hogy tudásterület-specifikus információfeldolgozó képességekkel jövünk a világra.	
Az ismeretek megszerzésében és a képességek fejlesztésében nem az érzékszervek közvetítő mechanizmusai a meghatározók, hanem a cselekvés, vagyis a környezettel való interakció.	
A belátás olyan képesség, amely az ösztön általános természetével rendelkezik, túllép az elme általános erőin, ezáltal úgy irányít bennünket, mintha olyan tények birtokában lennénk, amelyek teljesen túl vannak az érzékszerveink által elérhető tartományon.	
Magáévá tette az emberi elme működésének modellezés szerinti megközelítését.	
Alaptétele: egy tétel igazságát igazolhatósága, azaz gyakorlati beválása, „megtörténte” garantálja, és ez a tételhez képest mindig jövő idejű.	
„Előfutárának” az alaklélektant tartják.	
A korai pszichológiája a tanulnivalót három kategóriába sorolta: deklaratív tudás, procedurális tudás és szituatív tudás.	

7) Mit értünk a dedukción mint logikai műveleten?

8) Mik a deduktív gondolkodás előnyei?

9) Mik a deduktív gondolkodás hátrányai?

10) Mit tud az induktív gondolkodási folyamatról és milyen fázisai vannak?

11) Mik a gondolkodási műveletek típusai? Említsen legalább 5-öt!

Megoldókulcs a második fejezet kérdéseire és feladataihoz

- 1) Tárja a tudás értelmezése és megszerzése feltételeinek, módszereinek kutatása.
- 2) Ha a tudás tapasztalatból ered, akkor a posteriori. Ha a tudás az elme működéséből származik, akkor a priori.
- 3) Szintetikus, ha az új ismeretek a meglévő tudásunkra hatnak, tehát az új ismeretek bővítik a meglévő tudásunkat. Analitikus, ha az új ismeret magyarázza a már meglévő tudásunkat.
- 4) 1A 2B 3C 4B 5A 6C 7B 8C 9C 10A 11A 12C 13B 14C 15B 16C 17B 18A
- 5) 1A 2B 3B 4A 5C 6C 7A 8C 9A 10B 11C 12A
- 6) 1B 2C 3A 4B 5C 6A 7C 8B 9C 10B 11A 12C 13A 14B 15B
- 7) A dedukció az a logikai művelet, melynek során előfeltevésekből (premisszákból) előre meghatározott módszerekkel (levezetési szabályokkal) szintaktikai jellegű átalakításokat végzünk, melynek eredménye a konklúzió (következmény), vagyis meglévő tudásból (igaz állításokból) kiindulva jutunk „relative” új tudás (újabb igaz állítások) birtokába, de azok implicit módon már benne voltak a meglévő tudásban.
- 8) Időtakarékos, általa csökkenthető az ismertett tananyag mennyisége. Akkor is használható, ha a tanulóknak nincsenek előzetes ismeretei az adott tananyagról. Hozzájárul a logikus, bizonyítékokon alapuló gondolkodás fejlődéséhez. Segít tesztelni a kutatási hipotéziseket mint elfogadható magyarázatokat. Javítja a tanulók kauzális gondolkodását.
- 9) A legtöbb esetben a tanuló kész formában kapja meg az ismereteket, vagyis nem kell értelmeznie a rendelkezésre álló információkat. Bizonyos esetekben nehéz az általános szabályokból a konkrét meghatározása. Nem használható új jelenség, törvények felfedezésére és hipotézisek megfogalmazására.
- 10) Az induktív gondolkodási folyamat összetettnek tekinthető, legfontosabb fázisai a tapasztalatszerzés és megfigyelés, a szabályindukció (hipotézisfelállítás), valamint az ellenőrzés és bizonyítás.
- 11) Analízis, szintézis, elvonatkoztatás (absztrakció), összehasonlítás – összefüggések megértése, általánosítás, konkretizálás, rendezés, analógiafelismerés.²

² A 2. fejezet megoldókulcsának forrása: Tóth, P. – Horváth, K. (2021). Didaktika. Bevezetés az oktatás elméletébe. Selye János Egyetem, Tanárképző Kar, Komárom. ISBN 978-80-8122-403-4. 23–61.

1.3. Harmadik fejezet: Tanítás és tanulás: Elméletek és modellek

Kérdések és feladatok:

1) Döntse el a következő állításokról, hogy igazak vagy hamisak!

A tanulás eredménye az oktatási folyamat kimenetén jelentkezik.	
A tanulásmodellek „makroszintűek” (időben hosszú távú tevékenység eredményére irányulnak) és konkrétan valamely gyakorlati területére, például az osztálytermi tanulás sajátosságaira fókuszálnak.	
Az önszabályozó tanulás nem fogalmazható meg az oktatás egyik legfontosabb céljaként.	
A tanítás és a tanulás egymástól el nem választható interperszonális és interaktív hatásrendszer.	
A tanulásmodell a tanulást külső feltételek figyelembevételével optimalizálható folyamatként értelmezi.	

2) Döntse el a következő állításokról, hogy igazak vagy hamisak!

A tanuláselmélet a tanulást egy adott szituáció hatására a tanulónál tapasztalt viselkedésbeli, kognitív folyamatbeli, szociális stb. változásként értelmezi.	
Új elméletek megjelenéséről mindig akkor beszélünk, amikor olyan új tények merülnek fel, amelyek már nem magyarázhatók az éppen aktuális elmélettel.	
A tanuláselméletek elsősorban „makroszintűek”, rendszerezett hipotéziseken nyugszanak, és általában foglalkoznak a tanulással.	
Az önismeret, az adottságok és képességek tudatos kiaknázása, valamint ezeknek a saját tanulási folyamatban való tudatos alkalmazása révén a tanulás eredményessége tovább nem fokozható.	
Tanulási és tanítási stratégiákra, illetve tananyag-feldolgozási eljárásokra nem használják a modell megnevezést.	

3) Döntse el a következő állításokról, hogy igazak vagy hamisak!

A tanuláselméletek elsősorban „mikroszintűek” (rövid távú, elemi tevékenység eredményét vizsgálják), rendszerezett hipotéziseken nyugszanak, és általában foglalkoznak a tanulással.	
Azt Tóth László (2005) is megállapítja, hogy nem húzható éles határvonal a tanulás elméleti és gyakorlati (modellalapú) értelmezése közé.	
A tanulás nem szűkíthető le pusztán csak az osztálytermi tanulásra, például az internetalapú tanulás attól eltérő tanulásmodellt igényel.	
Megnehezíti a klasszifikálást az elmélet és a modell fogalmának többféle értelmezése, mivel van, amikor tanulási vagy tanítási stratégiákra, illetve tananyag-feldolgozási eljárásokra is használják a modell megnevezést.	

A tanulásmodellek „mikroszintűek” és konkrétan valamely gyakorlati területére, például az osztálytermi tanulás sajátosságaira fókuszálnak.	
--	--

- 4) Döntse el a következő állításokról, hogy mely tanuláselméletre jellemzőek!
A) asszociációs	B) pszichoanalitikus	C) behaviorista
D) szociális	E) kognitív	
F) konstruktivista	G) fenomenológiai-humanisztikus	

A tanulás alapja a kapcsolatok rendszere, illetve formálódása, fejlődése.	
A 80-as években új lendületet vett ez a kutatás azáltal, hogy felismerték, az agy működése nem hasonlít a szeriális feldolgozású számítógépekére.	
Az egyén a környezetével való állandó kölcsönhatásban egyrészt annak megváltoztatására (asszimiláció), másrészt pedig önmaga megváltoztatására (akkomodáció) törekszik, mely folyamatok az elme működésében is lejátszódnak.	
Korai képviselőit elsősorban az érdekelte, hogyan igazodnak a gyerekek a felnőttek viselkedéséhez.	
Ez a paradigma sem az iskolai tanulást helyezte vizsgálatai középpontjában, hanem elsősorban a személyiség kiteljesedése, a motívumok köre és az önmegvalósítás érdekli.	
Az 1920-as évek közepén Watson volt az a pszichológus, aki a napjainkban oly népszerű tanulási környezet fogalmát bevezette, ahol annak fejlettsége és szervezettsége határozza meg elsősorban a tanulás eredményességét.	
Az egyén legfontosabb feladata az ösztönei által létrejövő késztetéseknek az erkölcsi ítéletrendszer, illetve a társadalmi elvárások szerinti kielégítése.	

- 5) Döntse el a következő állításokról, hogy mely tanuláselméletre jellemzőek!
A) asszociációs	B) pszichoanalitikus	C) behaviorista
D) szociális	E) kognitív	
F) konstruktivista	G) fenomenológiai-humanisztikus	

Kapcsolat jöhet létre például olyan érzékek, képzetek, gondolatok között, amelyek hasonlítanak egymásra, vagy éppen különböznek egymástól, illetve amelyek között van ok-okozati kapcsolat.	
Ez vált alapjává a konnekcionista tanuláselméletnek.	
A vizsgálatok középpontjába olyan tevékenységeket helyezett, mint a megismerés, a megértés, a tudás szerveződésének kérdései, a problémamegoldás, a következtetés és döntéshozatal.	
Korai képviselői elsősorban Miller és Dollard.	
Bírálták Freudot, hogy neurotikus beteg emberek megfigyelése révén épített fel egy komplex személyiségelméletet.	
Jelentős fejlődésen ment keresztül, és a 60-as évekre a Skinner-féle operáns kondicionálás és azon belül is a megerősítés törvényszerűségeinek (ingerbemutató, válaszszabályozás, befolyásolás) felismerése révén eljut a programozott oktatás elméleti alapjainak	

lerakásához.	
Az agresszió állapota mindaddig fennmarad, amíg az egyén el nem éri célját.	

6) Döntse el a következő állításokról, hogy mely tanuláselméletre jellemzőek!

- A) asszociációs B) pszichoanalitikus C) behaviorista
D) szociális E) kognitív F) konstruktivista
G) fenomenológiai-humanisztikus

Az elmélet elsősorban a verbális elsajátítás (a tananyag megtanulása, felmondása), a tanítás-tanulási folyamat tervezése (a tananyag jellege, elrendezése, kapcsolatrendszere), a tanulás minősége (beállítódás, motiváció) törvényszerűségeinek felismerésében hozott maradandó eredményeket.	
A tanuló nemcsak befogadja a tudást, hanem létrehozza azt korábban megszerzett ismeretei alapján.	
Az asszimilációra és az akkomodációra való alkalmasság fejlettségi szintjére az általános képességeket használja.	
Elméletükben rámutattak az énerő fontosságára, vagyis arra, hogy mennyire képes valaki szándékait és céljait a saját viselkedése során megvalósítani, továbbá uralkodni saját belső feszültségei felett.	
Elismerte a kognitív teória eredményeit, hangsúlyozza az oktatás affektív komponenseinek fontosságát.	
A tanulás egyrészt a viselkedésben bekövetkezett változásként, másrészt pedig a környezetből származó ingerekre adott válaszként értelmezendő.	
Ha a célok elérése akadályokba ütközik, akkor az frusztrációhoz vezet, amely agressziót vált ki.	

7) Párosítsa össze az összetartozókat!

- A) Magyar értelmező kéziszótár B) Filozófiai kislexikon
C) Szűcs Ervin D) Tóth László E) Steiger (1999)

Valamely rendszer modelljének rendszerint egy másik rendszert nevezünk, amely az eredeti rendszernek az illető tudomány nyelvén való leírására szolgál.	
A modell olyan rendszernek tekinthető, amelynek célja az emberi megismerési folyamat elősegítése.	
Különbséget teszünk tanuláselmélet és tanulásmodell között.	
Modellnek tekintjük azt a logikai vagy matematikai formulát vagy képletet, amely „valamely jelenség, rendszer jellemzőit, összefüggéseit” mutatja, fejezi ki.	
Bármely jelenségterület vonatkozásában modell az a tudományos elmélet, amely a terület jelenségeinek vizsgálatára hivatott.	

8) Párosítsa össze az összetartozókat!

- A)** modellalkotás **B)** hasonlóság **C)** formális modell
D) kapcsolatrendszer **E)** kvalitatív modell

Ismernünk kell a modellezett és a modell kapcsolatát, mert csak így teljesülhet a modellezés két alapfeltétele: az analógia és az ekvivalencia.	
A tanulási szituáció elemei közötti kapcsolatok szimbólumok általi megjelenítését adja.	
Lehet strukturális, funkcionális és topológiai (geometriai).	
Egy valós tanulási szituációt különböző szimbólumok közötti logikai kapcsolatrendszer mentális konstrukciójaként ad meg.	
Leírható matematikai, statisztikai és kísérleti úton.	

9) Párosítsa össze az összetartozókat!

- A)** mikrokörnyezet **B)** makrokörnyezet
C) individuum **D)** egyéni tanulói változók
E) egyéni tanári változók

Egy osztályrendszerben folyó tanulásra megállapíthatjuk, hogy a-e a társadalom.	
Készségek, a képességek, kognitív stratégiák, illetve a személyiségjegyek, az attitűdök, a motívumok és az értékek.	
Egy osztályrendszerben folyó tanulásra megállapíthatjuk, hogy a-e az iskola, a település, illetve a régió.	
A tanári kompetenciák, kognitív stratégiák, személyiségvonások.	
Az osztályközösség, a baráti közösség, a család, amelyek szintén hatással vannak a tanulásra.	

10) Mi a visszacsatolás célja?

11) Mit értünk érzékenység alatt?

12) Mit jelez a beavatkozási idő?

13) Döntse el, melyik a helyes válasz!

a) Kik nem a tanulási folyamat főszereplői?

- A)** a tananyagfejlesztők **B)** a tanulótervezők
C) az állam **D)** a tanulók

b) Koper (2003) szerint a tananyagelemek „*tanulási egységek*” – más szóval tananyagegységek –, és ahhoz, hogy a bennük rejlő lehetőségeket ki lehessen aknázni, van szükség.

- A)** tanulási stratégiákra **B)** tanulótervezésre
C) pedagógusokra **D)** hálózatokra

- c) A általában 10 óránál kevesebb tananyagot tartalmaz.
 A) lecke B) tananyag
 C) modul D) fejezet
- d) A(z) olyan digitális objektumok, amelyek egyértelműen meghatározott tanulási célkitűzéssel rendelkeznek, újrahasznosíthatók, leckékbe szervezhetők, megoszthatók és tanulói interakciók szervezhetők hozzájuk.
 A) modulok B) internetes leckék
 C) tananyagelemek D) hálózatok
- e) A(z) elterjedésével a tudástartalmak hálózatba szerveződnek, és egyidejűleg több tanuló számára is elérhetőséget biztosítanak.
 A) hálózatok B) web
 C) internet D) weblapok
- f) A számítógépek és a számítógépi hálózatok elterjedésével új lendületet és új irányt vett a(z)
 A) programozott oktatás B) távoktatás
 C) online oktatás D) felnőttoktatás
- g) Az olyan típusú programot, amely lehetővé teszi a tanuló számára, hogy választól függően továbbhaladjon egy úgynevezett főágon, vagy pedig letérjen a főágról és kiegészítő információkat kapjon, programnak nevezzük.
 A) elágazásos B) lineáris
 C) harmonikus D) lépcsős
- h) első oktatógépe olyan mechanikus eszköz, amelynek célja a programozott tanulás tananyagának adminisztrálása volt.
 A) Benjamin Bloom B) Burrhus F. Skinner
 C) Marshall McLuhan D) Noam Chomsky
- i) A programozott oktatás a tanuláselméletből nőtte ki magát.
 A) behaviorista B) konstruktivista
 C) asszociációs D) kognitív
- j) A számítógép-alapú oktatás gyökerei a oktatásig nyúlnak vissza.
 A) irányított B) programozott
 C) befolyásolt D) koordinált
- 14) Döntse el, melyik a helyes válasz!
- a) A(z) feladata a tananyagegységek, illetve struktúráik létrehozása.
 A) tanulótervezők B) tananyagfejlesztők
 C) állam D) a tanárok

- b) Az olyan összetett, több kurzusból álló képzéseket, amelyek végén a résztvevők bizonyítványt kapnak, nevezzük.
 A) képzési programnak B) foglalkozásnak
 C) tréningnek D) továbbképzésnek
- c) A hosszabb, több, egymással összefüggő tananyagelemből álló leckéket nevezhetjük.
 A) modulnak B) tananyagnak
 C) internetes forrásnak D) tankönyvnek
- d) Az IEEE által kidolgozott szabvány (1996) értelmében tanulási objektumnak tekinthető minden olyan digitális és nem digitális entitás, amely a technológiaalapú tanulás során (is) felhasználható, illetve hivatkozható.
 A) egyszer vagy többször B) egynél többször
 C) csak egyszer D) legalább háromszor
- e) A számítógép-alapú tanulás a multimédia-technológia révén élményt nyújt.
 A) audiovizuális B) multiszenzorikus
 C) multivizuális D) multiaudiális
- f) Gordon Pask (1982) adaptív programjainak eszköze a(z) volt.
 A) számítógép B) hálózat
 C) internet D) technika
- g) Skinner szerint a helyes válasz megadása juttatja a tanulót.
 A) a motiváltság elvesztéséhez B) a motiváltság növeléséhez
 C) sikerélményhez D) új ötletekhez
- h) Skinner a hagyományos oktatással kapcsolatban kritikai észrevételt fogalmazott meg.
 A) egy B) kettő
 C) három D) négy
- i) A programozott oktatás elméletének kimunkálása nevéhez fűződik.
 A) Benjamin Bloom B) Falus Iván
 C) Burrhus F. Skinner D) Comenius
- j) A skinneri lineáris program tanuló(k) számára ugyanazt a tanulási utat írja elő.
 A) a rosszabb képességű B) a legtöbb
 C) a jobb képességű D) minden

15) Döntse el, melyik a helyes válasz!

- a) A(z) modellező nyelvvel szemben támasztott követelmények közül kiemelhető a pedagógiai rugalmasság, a személyre szabhatóság, a kompatibilitás, a médiafüggetlenség, az átjárhatóság és a fenntarthatóság.
A) nevelési	B) hálózati
C) tanulói	D) oktatási
- b) Ha a lecke több modulból áll, akkor beszélünk.
A) kurzusról	B) tananyagról
C) fejezetről	D) tankönyvről
- c) A(z) olyan tanulási útmutatóval ellátott tananyag, amely tartalmazza a tanulási célt, célokat.
A) modul	B) lecke
C) tananyag	D) tárgyleírás
- d) A tanulási objektumok modellje inkább technológiai, mintsem jellegű.
A) oktatási	B) képzési
C) nevelési	D) tanulási
- e) A(z) mint az egyik legnagyobb online tananyag-adatbázis 14-féle elektronikus tananyag típust tart nyilván.
A) IEEE	B) MERLOT
C) DETG	D) PEFPG
- f) Thomas Gilbert (1978) arra a következtetésre jutott, hogy a sikerélménynek a gyakori ismétlődése értékéből, és sokszor a funkcióját.
A) nem veszt az/nem tölti be	B) nem veszt az/betölti
C) veszít/nem tölti be	D) veszít/betölti
- g) (1959) újféle programozási technikával jelentkezett az 1960-as évek legelején.
A) Burrhus F. Skinner	B) Marshall McLuhan
C) Noam Chomsky	D) Norman Crowder
- h) A lineáris programozási technikát a(z) tanulási környezetben ma is használják.
A) internetalapú	B) online
C) hálózatalapú	D) eszközalapú
- i) Míg a lineáris programban a kérdésnek egyik igen lényeges feladata a biztosítása, addig az elágazásos programban a kérdésnek diagnosztikai funkciója van.
A) válaszlehetőség	B) sikerélmény
C) motiváció	D) visszacsatolás

- j) Az elágazásos program egyik alapvetése, hogy a tanuló tanul, ha összefüggőbb tananyagrészeket kell elsajátítania.
A) eredményesebben	B) lassabban
C) gyorsabban	D) eredménytelenebbül

Megoldókulcs a harmadik fejezet kérdéseihez és feladataihoz

- 1) 1I 2I 3H 4I 5I
- 2) 1I 2I 3H 4H 5H
- 3) 1I 2I 3I 4I 5H
- 4) AFEDGCB
- 5) AFEDGCB
- 6) AFEDGCB
- 7) BCDAE
- 8) AEBCD
- 9) BDAEC
- 10) Az oktatási folyamat működése során tapasztalt nem kívánatos jelenségek ellensúlyozása, korrigálása
- 11) Érzékenységen azt értjük, hogy valamely individuális változó kimeneten mért értékének és a kívánt (cél és követelmény) értéknek mekkora mértékű eltérése esetén következik beavatkozás. Minél kisebb az eltérés, annál érzékenyebb a rendszer.
- 12) A beavatkozási idő pedig azt jelzi, hogy mekkora a kompenzáció tényleges időszükséglete ahhoz képest, hogy az eltérés megállapításra került.
- 13) aC bB cC dC eC fA gA hV iA jB
- 14) aA bA cA dA eB fA gC hC iC jD
- 15) aD bA cB dD eB fC gD hA iB jA³

³ A 3. fejezet megoldókulcsának forrása: Tóth, P. – Horváth, K. (2021). Didaktika. Bevezetés az oktatás elméletébe. Selye János Egyetem, Tanárképző Kar, Komárom. ISBN 978-80-8122-403-4. 62–91.

1.4. Negyedik fejezet: A tanuló és tanulási sajátosságai

Kérdések és feladatok:

1) Döntse el a következő állításokról, hogy a Piaget szerinti értelmi fejlődés mely fő szakaszára jellemző leginkább!

A) szenzomotoros szakasz

B) műveletek előtti szakasz

C) konkrét műveleti szakasz

D) formális műveletek szakasza

Kialakul a decentrálás, több konverzációs fogalom megszilárdul.	
Erre a szakaszra jellemző a felnőtt formális logikai gondolkodás.	
Ebben a szakaszban a megismerés forrása az észlelés és a mozgás, amit a cselekvés kapcsol össze.	
Ez a szakasz 2-től 7 éves korig tart.	
Megjelenik a beszéd és a szimbolikus gondolkodás.	
A gyerek képes áttekinteni az összes lehetséges változatot, azok következményeivel együtt, és e következtetéseket megerősíteni vagy kizárni.	

2) Döntse el a következő állításokról, hogy a Piaget szerinti értelmi fejlődés mely fő szakaszára jellemző leginkább!

A) szenzomotoros szakasz

B) műveletek előtti szakasz

C) konkrét műveleti szakasz

D) formális műveletek szakasza

Ez a szakasz a születéstől kétéves korig tart.	
Elvont kijelentésekben képes gondolkodni, és módszeresen ellenőrzi hipotéziseit.	
Jellegzetessége, hogy a gyerek képtelen egy időben a helyzet több mozzanatát egyszerre figyelembe venni.	
A gyermek gondolkodása szemléletvezérlésű (a vizuális benyomások irányítják).	
A gyerekeknek kialakult világképe van, amelyet a mágikus gondolkodás jellemez.	
A gyerekek már képesek absztrakt fogalmak használatára, de ez csak a konkrét tárgyakra korlátozódik, amelyek érzékszervileg hozzáférhetők.	

3) Döntse el a következő állításokról, hogy a Piaget szerinti értelmi fejlődés mely fő szakaszára jellemző leginkább!

A) szenzomotoros szakasz

B) műveletek előtti szakasz

C) konkrét műveleti szakasz

D) formális műveletek szakasza

Középpontjában az ember, illetve saját vágyai, akarata állhat.	
Oksági összefüggéseket tételez fel egymástól független dolgok között.	
Ez a szakasz 7-től 11 éves korig tart.	
Erre a szakaszra jellemző az egocentrizmus.	
Ez a szakasz a 11. évtől kezdődik.	
A gyerekek képesek egyszerre több dimenzió alapján osztályozni a tárgyakat.	

4) Mi a tanulási motiváció?

5) Mi a motiváció?

6) Melyek a legfontosabb tanulási motivációs elméletek és módszerek?

7) Mit értünk célorientációs elmélet alatt? (Mik állnak az elmélet középpontjában? A tanulói célok mely két típusa különböztethető meg? E két cél vonatkozásában mely kétféle formát különböztetünk meg?)

8) Teljesítménymotivációs elmélet. Mivel magyarázhatók a teljesítményigényben megmutatkozó különbségek? Mik befolyásolják leginkább a sikerorientáltságot és a kudarckerülőséget? Ki volt az elmélet megalkotója, amely elmélet több oldalról is vitatott?

9) A kognitív stílus az egyén öröklött és tanult jellegzetességein alapuló kognitív tevékenységekben megnyilvánuló különbségeit, vagyis a megismerés tartós, vagy kevésbé tartós diszpozícióit fejezi ki. Melyek ezek a kognitív tevékenységek?

10) Mi a metakogníció 3 komponense és mit értünk alattuk?

11) Kik a kiemelt figyelmet igénylő tanulók?

12) A tehetséges tanulók fejlesztésének három lehetősége van. Párosítsa össze a megnevezéseket a definíciókkal!

A) gyorsítás/léptetés

B) gazdagítás

C) elkülönítés

A tantervi anyagot meghaladó tanulnivalót kap.	
Külön osztályokban, esetleg iskolákban.	
A tanulmányok a szokásosnál rövidebb időn belüli elvégzése.	

13) Párosítsa össze az elméleteket a rájuk leginkább jellemzőkkel!

a) célorientációs elmélet

b) teljesítménymotivációs elmélet

c) attribúciós elmélet

d) éndeterminációs elmélet

e) szociokulturális elmélet

A tanulás alapja az interakció (más emberekkel).	
Azokat a pszichológiai folyamatokat teszi fókuszba, amelyek elősegítik az optimális emberi működést és a mentális egészséget.	
A tanulás során az eredményesség vagy eredménytelenség mögöttes okaira adott magyarázatként értelmezhetők.	
Sikerorientált és kudarckerülő tanulók.	
A különböző tanulási környezetek különböző célokat közvetítenek.	

14) Párosítsa a tanulási stílusokat a rájuk jellemzőkkel!

a) auditív

b) vizuális

c) nyelvi

d) fizikai

e) elvonult

f) szociális

g) logikai

Kulcsszavak használata a tananyagból.	
Legfontosabb gondolatok másokkal való megosztása.	
Abba az irányba tereli a gondolatait, amit belül helyesnek érez.	
Szeret megérteni dolgokat mozogva és gesztikulálva.	
Hangos olvasás közben próbál hangsúlyozni vagy dramatizálni.	
Gondolattérkép.	
Hangfelvételek háttérzajként.	

15) Párosítsa össze a tanulási zavarok formáit azok definícióival!

- a)** diszlexia **b)** diszgráfia **c)** diszkalkulia
d) diszortográfia **e)** diszpraxia **f)** diszpinxia
g) diszmúzia

A helyesírás zavara.	
Rajzolási zavar.	
Olvasászavar, betűtévesztés, szavak kihagyása.	
A melódia elsajátításának és visszaadásának a zavara.	
Számolási zavar.	
A saját test és a környezet kölcsönhatásának zavara.	
Írászavar, kusza írás, hullámzó vonalvezetés, a betűk formája változó.	

Megoldókulcs a negyedik fejezet kérdéseire és feladataihoz

1) CDABBD

2) ADBBBC

3) BBCBDC

4) Olyan készítő belső feszültség, amely energetizálja, aktivizálja, irányítja, integrálja a tanulási tevékenységet. A tanulási motiváció a különböző belső dinamikus ösztönzők, valamint a külső hatótényezők kölcsönhatásában alakul, azaz a tanuló–környezet kognitív, affektív, effektív interakciós rendszerén nyugszik. A tanulási motiváció a speciális tapasztalatok eredményeként létrejövő, a tanulás okaként számba veendő befolyásoló erő, mely tanult, aktívan alakul, szituációfüggő, relatív tartóssága az önmegerősítő folyamatok függvénye.

5) A motiváció a viselkedés, a tevékenység, a cselekvés egyfajta mozgatórugója.

6) Célorientációs elmélet, teljesítménymotivációs elmélet, attribúciós elmélet, éndeterminációs elmélet, szociokulturális elmélet.

7) Az elmélet középpontjában a tanulók motivációs jellemzői (tanulói célok) és a tanulási környezet (célstruktúrák) kölcsönhatásának vizsgálata áll. A tanulói célok két típusa különböztethető meg. Amíg az elsajátítási cél új ismeretek, készségek, jártasságok, képességek elsajátítására, a tananyag megértésére vagy pedig a kompetenciák fejlesztésére, addig a viszonyító cél mások túlteljesítésére, az egyéni képességek kibontakoztatására irányul. E két cél vonatkozásában kétféle formát különböztetünk meg. A teljesítménykereső cél az elsajátításra, a teljesítésre, a kudarcckerülő cél pedig a kudarcként megélt hiányos elsajátítás, illetve a másoknál alacsonyabb teljesítmény elkerülésére irányul.

8) A teljesítményigényben megmutatkozó különbségek a sikerhez, illetve a kudarchoz való viszonytal magyarázhatók (sikerorientált, kudarcckerülő tanulók). A sikerorientáltságot a siker valószínűsége és az elérendő cél vonzereje, míg a kudarcckerülőséget az ismételt átélt kudarcok és a képességek fölötti célok befolyásolják leginkább. Atkinson elmélete több oldalról is vitatott.

9) Észlelés, figyelem, emlékezés, gondolkodás, problémamegoldás, metakogníció.

10) Metakognitív tudás – magába foglalja a saját és mások megismerő tevékenységéről alkotott ismereteket. Metakognitív szabályozás – a kognitív szabályozáson és a tanulási tapasztalatokon keresztül segíti a tanuló egyént saját tanulásának felügyeletében. Metakognitív tapasztalat – azokat a tapasztalatokat összegzi, amelyek az aktuális, folyamatos kognitív erőfeszítésekkel vannak kapcsolatban.

11) A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő tanulók közé olyan diákok tartoznak, akik bizonyos jellemzőikben eltérnek az osztály többségétől.

12) BCA

13) EDCBA

14) GFEDCBA

15) DFAGCEB⁴

⁴A 4. fejezet megoldókulcsának forrása: Tóth, P. – Horváth, K. (2021). Didaktika. Bevezetés az oktatás elméletébe. Selye János Egyetem, Tanárképző Kar, Komárom. ISBN 978-80-8122-403-4. 92–122.

1.5. Ötödik fejezet: Az oktatás főbb jellemzői

Kérdések és feladatok:

1) Döntse el a következő állításokról, hogy igazak vagy hamisak!

Csak a tanítási folyamat során dolgozzuk fel a tananyagot és a tanulnivalót.	
Az oktatási folyamat térben és időben zajló, egymással nem szorosan kapcsolódó tevékenységek sorozata.	
Az oktatási folyamat nem korlátozódik csak az osztályteremre.	
Comenius az oktatás egész menetét úgy tekintette, mint ismeretnyújtás és ismeretszerzés egységét.	
Comenius szerint a tanár a tanulót a nemtudástól a tudás felé vezeti.	

2) Döntse el a következő állításokról, hogy igazak vagy hamisak!

Ha a pedagógus egyetemes tudásra tesz szert, elsajátítja mindezen tudásanyag átadásához szükséges módszereket, akkor az oktatás sikerre vezet.	
Comenius didaktikai felfogásmódja szerint az oktatási folyamat négy szakaszra bontható.	
Comenius didaktikai felfogásmódja szerint az oktatási folyamat öt szakaszra bontható.	
A „pansophos” kifejezés a széleskörű ismeretekkel rendelkező egyént jelenti.	
A „pansophos” kifejezés a széleskörű ismeretekkel nem rendelkező egyént jelenti.	

3) Döntse el a következő állításokról, hogy igazak vagy hamisak!

Az „Egyetemes Tanácskozás” IV. könyvének címe a Pampaedia.	
Az „Egyetemes Tanácskozás” III. könyvének címe a Pampaedia.	
A bölcsesség tömör meghatározását a Pampaediában (is) olvashatjuk.	
Comenius az oktatás folyamatában ismeretek és készségek kialakítására törekedett.	
Comenius az oktatás folyamatában nem tartotta fontosnak a kéz művelését.	

4) Döntse el a következő állításokról, hogy igazak vagy hamisak!

A megoldandó didaktikai főfeladatok az oktatási folyamat jól elkülöníthető szakaszaiba nem tartozik bele.	
Az oktatási folyamat mikroszerkezete nem jelenik meg Nagy László munkásságában.	
A tantárgyi tananyag-feldolgozás Nagy László szerint a didaktikai főfeladatok ciklikus ismétlődésének a sorozata.	
A tanítás-tanulási folyamat fázisai között nem szerepel a releváns meglévő tudás felidézése.	
A tanítás-tanulási folyamat fázisai között szerepel az ismeretek rendszerbe foglalása.	

5) Döntse el a következő állításokról, hogy igazak vagy hamisak!

A kognitív teljesítménynek mindig van affektív kihatása.	
Az affektív tényezők mindig erősen befolyásolják a kognitív teljesítményeket.	
A tanulási célokat és követelményeket nem a tanterv rögzíti.	
Akkor beszélhetünk eredményes oktató munkáról, ha a tanulás eredményei a tantervben célként megfogalmazottakat nemcsak elérték, hanem túl is teljesítették.	
A tanulás célja a tudás megszerzése, valamint elsajátítása, ami nem járul hozzá a személyiség formálásához.	

6) Mi a taxonómia?

7) Mi a Bloom-féle taxonómia alsó három szintje alulról felfelé haladva?

8) Mi a Bloom-féle taxonómia felső három szintje alulról felfelé haladva?

9) Mi az Anderson–Krathwohl-féle taxonómia alsó három szintje alulról felfelé haladva?

10) Mi az Anderson–Krathwohl-féle taxonómia felső három szintje alulról felfelé haladva?

11) Milyen szintek alkotják az affektív taxonómiák rendszerét? (Nem kell sorrendben írni.)

12) Milyen szintek alkotják a pszichomotoros taxonómiák rendszerét? (Nem kell sorrendben írni.)

13) A kognitív folyamat alapja a tudás, ezért Anderson és Krathwohl külön taxonómiát alkottak a megismerésben alkalmazott tudástípusokról. Melyek ezek a tudástípusok?

- 14) A kognitív folyamat alapja a tudás, ezért Anderson és Krathwohl külön taxonómiát alkottak a megismerésben alkalmazott tudástípusokról. Az egyik ilyen tudástípus a fogalmi tudás. Miknek az ismeretei tartoznak a fogalmi tudás típusába?
- 15) A kognitív folyamat alapja a tudás, ezért Anderson és Krathwohl külön taxonómiát alkottak a megismerésben alkalmazott tudástípusokról. Az egyik ilyen tudástípus a procedurális tudás. Miknek az ismeretei tartoznak a procedurális tudás típusába?
- 16) Mit nevezünk ismeretnek?
- 17) Mik az ismeretek típusai?
- 18) Mit ért Nagy Sándor az új ismeretek ténybelisége alatt?
- 19) Mit értünk képzet alatt?
- 20) Ki dolgozta ki a fogalomtérkép technikáját és mi volt a célja vele?
- 21) Párosítsa össze a következő fogalmakat a definíciókkal!
A) információ	B) adat	C) képzet	D) leírás
E) fogalom	F) definíció	G) algoritmus	

A dolgok, jelenségek több egymással összefüggő kapcsolatát tükrözi.	
Olyan információ, amelyből valamilyen konkrét tényt tudunk meg.	
Egy fogalom jelentésbeli vagy tudományos igényű meghatározása.	
A dolog, a jelenség lényegét tükrözi, általánosítás eredményeként jön létre és rendszerbe szerveződik.	
Olyan új ismeret, amely megszerzője számára szükséges, és meglévő tudása alapján értelmezhető.	
Műveletek egymásutánját előíró komplex szabály.	
Az érzékelt valóság visszatükröződése a tudatban.	

- 22) Párosítsa össze a következő fogalmakat a definíciókkal!
A) készség	B) jártasság	C) jósági fok	D) időtényező
E) analízis	F) szintetizálás	G) újító alkalmazás	

A követelményekben megfogalmazott normaidőnek és az adott tanuló feladatmegoldásra fordított időszükségletének a hányadosa.	
A részműveletek automatikus alkalmazása.	
Az elért és az elérhető pontszám hányadosa.	
Az egyre sikeresebb részműveletek kezdenek összekapcsolódni.	
Tudatos alkalmazás jellemző rá.	
A részműveletek tudatos, némileg pontatlan, labilis végrehajtása.	
Automatikus alkalmazás jellemző rá.	

23) Párosítsa össze a következő fogalmakat a személyekkel!

A) Klein, Klein	B) Caroll	C) Sternberg	D) Guilford
E) Kroathwohl	F) Gagné és Briggs	G) Bruner	

Kidolgozta az emberi intellektus háromdimenziós struktúráját (kocka-modell).	
Szerinte/szerintük az észlelés folyamatában a tárgyról érkező ingerek osztályba sorolását nemcsak az észlelési kategóriának való megfelelés, hanem a perceptuális beállítódás is meghatározza.	
Háromféle specifikus képességet különített el.	
Képességen az embernek azt a tulajdonságát értjük, hogy problémák egy csoportját képes megoldani.	
Az attitűd olyan belső állapot, amely befolyással van az egyén viselkedésére.	
Az affektív dimenzió az értékekkel, az attitűdökkel és a motivációval hozható összefüggésbe.	
A faktoranalízis módszerével kidolgozta az általános kognitív képességek háromszintű modelljét.	

24) Párosítsa össze a következő fogalmakat a személyekkel!

A) Duncker	B) Allport	C) Hunyady György
D) Zanna és Rempel	E) Csepeli	F) Guilford
G) Nagy Sándor		

Az attitűd olyan, tapasztalat révén szerveződő mentális és idegi állapot, amely meghatározza az egyén viszonyulását mind személyek, mind tárgyak, mind pedig helyzetek, jelenségek irányában.	
A jártasság alapfeltétele a jól megértett és megfelelő didaktikai szituációban elsajátított ismeretrendszer.	
Az intenzív attitűdökre a stabilitás és az időbeli állandóság a jellemző.	
A problémamegoldó viselkedés kapcsán a beállítódás állandó és változó komponensét igyekezett elkülöníteni.	
A divergens gondolkodás hat fő jellemzője.	
A szociális attitűd tárgya a legkönnyebben körülhatárolható, miszerint egy olyan rejtett hajlandóság, amely nem maga a nyílt viselkedés, hanem annak élményháttére.	
Attitűdön olyan kognitív reprezentációt értünk, amely összegzi az attitűdtárggyal kapcsolatos értékeléseket.	

25) Párosítsa össze a következő fogalmakat a személyekkel!

A) Nagy József	B) Hunyady György	C) Guilford
D) Nagy Sándor	E) Klein, Klein	F) Duncker
G) Csepeli		

Eléggé bonyolult, háromdimenziós struktúrája 180 értelmi képesséskomponenst tartalmaz.	
A jártasság alapfeltétele a jól megértett és megfelelő didaktikai szituációban elsajátított ismeretrendszer.	
A teljesítmény másik kifejezési módja a kompetencia.	
A beállítódás tárgyára, illetve a hozzá való viszonyokra vonatkozó ismeretek adják a kognitív, a rá vonatkozó érzelmek pedig az affektív komponenst. A két mentális komponens pedig együtt irányítja a viselkedést.	
A Gestalt-iskola képviselője.	
Nyomán a munkapszichológusok által vizsgált képességek rendszere.	
Vélekedésen értjük az embernek önmagáról, belső állapotáról alkotott tudását.	

26) Mit értünk a kompetencia szó alatt?

27) Milyen kompetenciákat különít el Nagy József?

28) Mely kompetenciák fontosak hétköznapi értelemben?

29) Mely legfontosabb kulcskompetenciákat emelték ki a DeSeCo-program keretén belül?

30) Mely kompetenciaterületeket említette az Európa Tanács?

31) Válassza ki a megfelelő választ!

a) A teljesítmények másik kifejezési módja a kompetencia. A kompetencia valamely funkciót szolgáló motívum- és képességrendszer.

A) Nagy József	B) Csepeli
C) Salganik	D) Wilkens

b) 5 kulcskompetenciát említett.

A) PISA	B) Európa Tanács
C) Nagy József	D) DeSeCo-program

c) Szerinte a kompetenciák körébe tartozik a hálózati, a szervezeti, a csoport- és az egyéni kompetencia.

A) PISA	B) DeSeCo-program
C) Wilkens	D) Nagy József

- d) Mire építve határozza meg az alaptanterv a kulcskompetenciákat?
- A) Az EU által ajánlottakra B) DeSeCo-program ajánlására
C) a PISA ajánlására D) Klein ajánlására
- e) Mit jelent a PISA?
- A) Nemzetközi Tanulói Teljesítménymérés Program
B) Nemzeti Tanulói Teljesítménymérés Program
C) Nemzetközi Tanulói Kompetenciamérés Program
D) Nemzeti Tanulói Kompetenciamérés Program
- f) Mire vonatkozik a munkakészség?
- A) Hogy hogyan kell mérni B) Hogy mit kell mérni
C) Hogy mikor kell mérni D) Hogy miért kell mérni
- g) 8 kulcskompetenciát említett.
- A) Európa Tanács B) DeSeCo-program
C) Nagy József D) PISA
- h) Szerinte a tanterv olyan pedagógiai dokumentum, amely az iskolai műveltség kerete.
- A) Falus Iván B) Nagy László
C) Báthory Zoltán D) Szivák Judit
- i) Országos, területi, fenntartói iskolákra érvényes előírásokat tartalmaz.
- A) Központi tanterv B) Helyi tanterv
C) Kétpólusú terv D) Óraterv
- j) Az egyes iskolákra érvényes szabályozó dokumentum.
- A) Helyi tanterv B) Kétpólusú terv
C) Óraterv D) Központi tanterv
- 32) Válassza ki a megfelelő választ!
- a) Kereteit és az alapjait tekintve az országos előírásokat követi, azonban a részleteiben a helyi intézményi szuverenitást képvisel.
- A) Óraterv B) Helyi tanterv
C) Központi terv D) Kétpólusú tanterv
- b) A tananyagot csak vázlatosan adja meg.
- A) Alaptanterv B) Curriculum
C) Sillabusz D) Kerettanterv
- c) Felöleli az oktatás egész folyamatát a céloktól az eredményekig.
- A) Curriculum B) Alaptanterv
C) Kerettanterv D) Sillabusz

- d) Az oktatás központilag meghatározott dokumentuma, fundamentumát képezve a helyi, iskolai tantervek kialakításának, valamint a taneszközök, ellenőrzések és értékelések számára.
 A) Kerettanterv B) Alaptanterv
 C) Sillabusz D) Curriculum
- e) A különböző iskolatípusokra, tantárgyakra, tantervi modulokra határozza meg a kötelező tananyagot és követelményeket.
 A) Curriculum B) Sillabusz
 C) Kerettanterv D) Alaptanterv
- f) Törvény A KÖZNEVELÉSRŐL ÉS KÖZOKTATÁSRÓL
 A) Tt. 245/2008 B) Tt.245/2012
 C) Tt.245/2015 D) Tt.245/2018
- g) Meghatározzák a tudás (ismeretanyag), a készségek és a képességek elsajátításának szintbeli kritériumait.
 A) Kerettanterv B) Tartalmi követelmények
 C) Állami Oktatási Program D) Teljesítménykövetelmények
- h) Meghatározzák a tudás (ismeretanyag) és a készségek megkövetelt tartalmi összetevőit
 A) Tartalmi követelmények B) Állami Oktatási Program
 C) Kerettanterv D) Teljesítménykövetelmények
- i) Az iskolai oktatási programok részét képezik, és az állami oktatási programok kerettanterveit bontják le egyes évfolyamokra.
 A) Helyi tanterv B) Kerettanterv
 C) Tanmeneti tervezés D) Alaptanterv
- j) Meghatározzák a nevelési-oktatási célokat, a tanterv alapján az egyes tantárgyak tartalmát és terjedelmét vagy az óvodák egyes oktatási területeit.
 A) Helyi tanterv B) Kerettanterv
 C) Tanmeneti tervezés D) Alaptanterv

33) Mit értünk tanmeneti tervezés alatt?

34) Mit értünk tematikus tervezés alatt?

35) Mit értünk óra- és foglalkozástervezés alatt?

36) Mit kell figyelembe venni az óratervezés során?

37) Mik a tanmeneti tervezés lépései?

38) Döntse el a következő állításokról, hogy melyik tananyag-elrendezési modellre jellemzők a leginkább.

- A) Koncentrikus tananyag-elrendezési modell
- B) Harmonikus elrendezési modell
- C) A tanulói tapasztalatokra és az életkori sajátosságokra épülő modell
- D) A tartalmak integrációjának modellje

A feldolgozásra szánt tananyag elemei időben haladva ismétlődnek, de minden alkalommal bővítésre kerülnek.	
Comeniusnál már megjelenik.	
Három típusát különböztetjük meg, pl. lineáris.	
A konkrétól az elvont felé halad.	
A gyermek egyéni érdeklődéséhez kapcsolja az iskolai tevékenységet és a tanulás tartalmait.	
Azon az elven alapul, hogy a való életben előforduló problémák komplexek.	
Egy adott témakör többször, de más nézőpontból és más módszerekkel, egyre mélyebben kerül feldolgozásra.	
Figyelembe veszi pl. a Piaget-féle kognitív fejlődés elméletét, vagy az Erikson-féle pszichoszociális fejlődéseméletet.	
Mindig új anyagot dolgozunk fel, ismétlődésre így nem kerül sor.	
A tényektől a következtetés felé halad.	

39) Döntse el a következő állításokról, hogy melyik tananyag-elrendezési modellre jellemzők a leginkább.

- A) Koncentrikus tananyag-elrendezési modell
- B) Harmonikus elrendezési modell
- C) A tanulói tapasztalatokra és az életkori sajátosságokra épülő modell
- D) A tartalmak integrációjának modellje

Az ismeretek emlékezetbe vésését szolgálja, azonban kevésbé időtakarékos.	
A spirális elrendezés jellemzi.	
A tantárgyi keretek különböző mértékben való fellazítása jellemzi ezt a tananyag-elrendezést.	
Herbart hézagtalansági és fokozatossági elvén nyugodva a tantárgyon belüli és kívüli kapcsolatokra fókuszálva realizálódik.	
A közelitől a távoli felé halad.	
A teraszos elrendezés jellemzi.	
Ez jelenik meg például a szakköri foglalkozások tartalmának kiválasztásakor és elrendezésekor.	
Az egyszerűtől a bonyolult felé halad.	
Fő célja a tantárgyközi kapcsolat erősítése.	
A konkrétól az elvont felé halad.	

40) Miknek a harmonikus kapcsolataként értelmezzük a stratégiát?

41) Mit értünk stratégia alatt?

42) Mit nevezünk módszernek?

43) Melyik módszer mit jelent? Párosítsa össze a módszerek megnevezését annak definíciójával!

A) deduktív B) induktív C) a priori D) a posteriori

A már ismert általános törvényszerűségből következtet – ad magyarázatot – az egyedi esetekre.	
Az érzékelésen alapuló ismerettől független, továbbá független a tapasztalattól (ilyen például a matematika).	
Az érzékelésen alapuló ismeret.	
Az egyedi esetekből kiindulva halad az általános törvényszerűségek felé, melyek egyben az egyedi esetek magyarázatai is lesznek.	

44) Mit értünk induktív, illetve deduktív módszer alatt?

45) Párosítsa össze a tanítási stratégiákat a definíciójukkal!

- A) Induktív gondolkodási folyamatokat működtető
- B) Deduktív jellegű megismerésen alapuló
- C) Információátadási és –átvételi
- D) Interiorizációs tanulási
- E) Problémamegoldó

A külső, cselekvéssel együtt járó műveletek belsővé válásának folyamatára építő tanítási tevékenység.	
A szabály – példa – szabály logikai sorrend érvényesül az induktívnál megfigyelhető példa – szabály – példa logikával ellentétesen.	
A gondolkodás a tapasztalatból, érzékelésből indul ki és jut el a fogalomalkotásig.	
Az oktatási folyamat teljes egészében egy jól megfogalmazott probléma megoldására épül.	
A tanítás-tanulás folyamatában információkat közlünk a tanulókkal, amelyeket a tanuló vélhetően megért és megjegyez.	

46) Párosítsa össze a tanítási stratégiákat a definíciójukkal!

- A) Irányított és felfedezéssel tanulási
- B) Mesterfokú tanulási
- C) Asszociációs kapcsolatrendszeren alapuló
- D) Algoritmusok elsajátításán alapuló
- E) Cselekvések, cselekvéssorok elsajátításán alapuló

Az oktatási folyamatban az egyes információk, szabályok, törvényszerűségek a tananyag egy nagyobb egységében rendszereket eredményeznek.	
Adaptív tanulási eljárás, ahol nagyon alapos tervezés, illetve a témafeldolgozás során a tanulói teljesítmények folyamatos mérése, értékelése szükséges annak érdekében, hogy a tanulói további munkáját meghatározó módosító feladatok összeállítása megfelelő legyen.	
A készségek fejlesztésének optimális megoldása, ami elsősorban kondicionálásos tanulási folyamatokra épít.	
A tartalom elemzése, amelynek segítségével megkereshetők a hasonló feladatok megoldásának legcélszerűbb műveletsorozatai, ami a tanítás és tanulás tevékenységét racionálisabbá teheti.	
A tanulók saját maguk konstruálják meg gondolati rendszerüket, vetnek fel kérdéseket és válaszolják meg azokat, és ezek alapján fogalmaznak meg elméleteket.	

47) Párosítsa össze a fogalmat a definícióval!

A) Ismétlési stratégiák	B) Feldolgozási stratégiák
C) Szervezési stratégiák	D) Metakognitív stratégiák
E) Affektív stratégiák	

Célja a tanultakon végzett egyszerűbb műveletek révén a minél alaposabb megértés.	
Célja az önszabályozott megértés.	
Célja a tanulnivaló átstrukturálása általi megértés.	
Célja a tanulóban lejátszódó érzelmi állapot optimalizálása.	
Célja a tananyag reprodukció általi mechanikus felidézése.	

48) Mit értünk metatanulás alatt?

49) Mi a tanulási stratégiák 3 típusa Kozéki és Entwistle (1986) szerint?

50) Mi a különbség vagy éppen hasonlóság a mélyreható és a mechanikus tanulás stratégiája között?

51) Mi a 3 alapvető metakognitív stratégia Dirkes (1985) szerint?

Megoldókulcs az ötödik fejezet kérdéseihez és feladataihoz

- 1) HHIII
- 2) IHHI
- 3) IHHI
- 4) HHHI
- 5) IHHH
- 6) A taxonómia egy olyan osztályozási rendszer, amelyben az események, jelenségek, tárgyak vagy célok egymásutánját egységes elv határozza meg. // Az oktatási célok hierarchikus klasszifikációja.
- 7) Tudás, megértés, alkalmazás.
- 8) Elemzés, szintézis, értékelés.
- 9) Emlékezés, megértés, alkalmazás.
- 10) Elemzés, értékelés, alkotás.
- 11) Saját értékrend szerinti viselkedés, Értékszerveződés, Értékelés, Reagálás, Befogadás.
- 12) Automatizálás, Artikulálás, Szabatosság, Manipulálás, Utánzás.
- 13) Ténybeli ismeretek, Fogalmi tudás, Procedurális tudás, Metakognitív tudás.
- 14) Osztályozások és kategóriák ismerete. Az elvek és az általánosítások ismerete. Az elméletek, modellek és szerkezetek ismerete.
- 15) Készségek, jártasságok és algoritmusok. Technikák és módszerek ismerete. A megfelelő eljárások alkalmazásának eldöntésére vonatkozó kritériumok ismerete.
- 16) A valóságra vonatkozó tapasztalatokat, általánosításokat, fogalmakat.
- 17) Információk. Tények. Adatok. Képzetek. Leírás. Fogalmak. Definíciók. Összefüggések. Algoritmusok.

- 18) A tanuló számára biztosítanunk kell mindazokat az információkat, melyek alapjául, mintegy „nyersanyagául” szolgálnak a különböző gondolkodási műveleteknek és melyek révén magasabb szintű új ismeretek jöhetnek létre.
- 19) A képzet az érzékelt valóság visszatükröződése a tudatban, felidézhető szemléletes emlékképek formájában, ha azok a felidézés pillanatában nem hatnak az érzékszerveinkre.
- 20) Joseph D. Novak dolgozta ki, mellyel célja a tanulás hatékonyságának fokozása volt.
- 21) DBFEAGC
- 22) DGCFBEA
- 23) DGCAFEB
- 24) BGEAFCD
- 25) CDAGFEB
- 26) Nagy József szerint a kompetencia egy meghatározott funkció teljesítésére való alkalmasság. Az alkalmasság döntések és végrehajtások által érvényesül.
- 27) Kognitív. Szociális. Személyes. Valamely szakma műveléséhez szükséges speciális.
- 28) Amelyek a munkába álláshoz, az élethez és a korszerű műveltség megszerzéséhez elengedhetetlenül szükségesek, egyéni társadalmi és gazdasági szinten egyaránt.
- 29) Együttműködés. Szociális kompetenciák. Alkalmazható tudás. Tanulási kompetenciák. Az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kompetenciák.
- 30) Anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikáció. Információs és kommunikációs technológia. Számolás, matematikai. Természettudományi és technológiai. Gyakornokoskodás. Személyközi és állampolgári. Tanulás. Általános kultúra.
- 31) ADCAABACAA
- 32) DCABCADAAA
- 33) Egy bizonyos tantárgy egész éves oktatásának és a feldolgozás révén nevelésének nagy vonalakban való, átfogó tervezése. A tanár éves munkaterve, a tanév elején készül a szakmai program alapján.
- 34) Azt a folyamatot, amikor a célok és követelmények, valamint a tanmenetben rögzített óraszám figyelembevételével a téma (modul) tananyagát a didaktikai feladatok figyelembevételével lebontjuk tanórákra.

- 35)** Az óravázlat, illetve a foglalkozásterv a tematikus tervben rögzített didaktikai feladatnak megfelelően kerül kidolgozásra.
- 36)** A domináns didaktikai főfeladatot. A tanulók meglévő tudását, az osztály fejlettségi szintjét. Az órai tananyag kapcsolatrendszerét más tantárgyi témákkal. A tananyag jellegét. Az elérendő tudásszint jellegét. A fejlesztendő képességek körét. A rendelkezésre álló taneszközöket.
- 37)** A tervezéshez szükséges információk összegyűjtése. A tananyag kiválasztása és elrendezése, időbeni ütemezése. A nevelési feladatok tervezése. A tantárgyi kapcsolatrendszer áttekintése. A szükséges oktatástechnikai és taneszközök meghatározása.
- 38)** AABACDBCBA
- 39)** ABDBABCADA
- 40)** A módszer, a munkaforma és a taneszközök harmonikus kapcsolataként.
- 41)** Olyan koncepciót vagy tervet jelent, amely a benne megjelölt cél elérése érdekében végzendő tevékenység végrehajtásának módját is megszabja, és a közreműködők munkáját koordinálja.
- 42)** Az új ismeretek szerzésére, illetve a meglévők rendezésére irányuló eljárást.
- 43)** ACDB
- 44)** Induktív: az egyedi esetekből kiindulva halad az általános törvényszerűségek felé, melyek egyben az egyedi esetek magyarázatai is lesznek. Deduktív: a már ismert általános törvényszerűségből következtet - ad magyarázatot - az egyedi esetekre.
- 45)** DBAEC
- 46)** CBEDA
- 47)** BDCEA
- 48)** Olyan állapot, amikor az egyén tisztában van saját tanulásának erősségeivel, gyengeségeivel és képes tudatosan szabályozni azt.
- 49)** Mélyreható tanulási stratégia. A szervezett tanulás stratégiája. A mechanikus vagy felszínes tanulás stratégiája.
- 50)** A mélyreható tanulási stratégia célja a tanulnivaló teljes megértése, melynek része az összefüggések felismerése, az új ismeretek összekapcsolása a meglévővel. A

mechanikus vagy felszínes tanulás stratégiája elsősorban a tanulnivaló megjegyzésére (nem ritkán bemagolására), mintsem megértésére törekszik.

- 51)** Az új ismeretek összekapcsolása a már meglévő tudással; a tudatos gondolkodási stratégiaválasztás; illetve a gondolkodási folyamat tervezése, ellenőrzése és értékelése.⁵

⁵Az. 5. fejezet megoldókulcsának forrása: Tóth, P. – Horváth, K. (2021). Didaktika. Bevezetés az oktatás elméletébe. Selye János Egyetem, Tanárképző Kar, Komárom. ISBN 978-80-8122-403-4. 123–180.

1.6. Hatodik fejezet: A pedagógus és stratégiái

Kérdések és feladatok:

- 1) Falus Iván a tudást, amellyel a pedagógusnak rendelkeznie kell, három kategóriába sorolta. Melyek azok és mit jelentenek az egyes kategóriák?
- 2) A **tudást, amellyel a pedagógusnak rendelkeznie kell**, Falus Iván három csoportba sorolta. Nevezze meg a csoportokat azok leírása alapján!

Mindazok a tantárgyakhoz nem kötődő ismeretek, készségek és képességek, amelyek általában az oktatás és nevelés céljaira vonatkoznak.	
Nem taníthatunk eredményesen anélkül, hogy birtokában lennénk azoknak a szaktárgyi ismereteknek, amelyeket tanítani szeretnénk.	
Hidat képez a másik két kategória között.	

- 3) Kurt Lewin a **vezetési stílusok alapján három pedagógustípust** különböztet meg. Párosítsa össze a típusokat azok definíciójával!

A) autokratikus

B) laissez-faire

C) demokratikus

Csoportjának tagjai közösen döntenek mindenben, vezetőjük bátorítja és segíti a tevékenységüket.	
A döntés vagy csoportosan, vagy pedig egyénileg történik teljesen szabadon és a vezető részvétele nélkül.	
Minden fontos kérdésben a pedagógus maga dönt és intézkedik.	

- 4) A tanárok irányítási stílusa alapján négyféle osztályvezetési stratégia alakult ki. Melyek azok és mit jelentenek az egyes stratégiák?
- 5) A Joseph Adelson (1976) szerinti tipológiában a tanári attitűdök állnak a középpontban és három típusát különböztette meg a pedagógusoknak. Melyek azok és mit jelentenek az egyes típusok?
- 6) Milyen személy a céltudatos személy?
- 7) Mi a célirányosság?
- 8) Miként lehet növelni a céltudatosságot?
- 9) Mi a lustaság és mik lehetnek az okai?

- 10) Ki volt Victor Frankl és mit mondott a jobb motiváció érdekében?
- 11) Mi a motiváció?
- 12) Nagy László már a 20. század elején megállapította, hogy az érdeklődés felkeltésében mind objektív, mind pedig szubjektív tényezők közrejátszanak. Milyen módszertani ajánlásokat fogalmazott meg ehhez?
- 13) Mi a tanulási motiváció négy szintje?
- 14) Mit jelent az extrinzik és a presztízs tanulási motiváció?
- 15) Mit jelent az intrinzik és az internalizált tanulási motiváció?
- 16) **A tanulási motivációnak négy típusát** különböztetjük meg. Nevezze meg azokat a leírások alapján!

Olyan cselekvés, amelyet pusztán önmagáért, a tevékenység örömeért végzünk.	
A tanulók preferálják a gyors eredményeket.	
A tanulás idegen célért folyik.	
A tanulót a lelkiismerete, a kötelességtudata ösztönzi tanulási kötelességeinek teljesítésére.	

- 17) Mark Lepper és mtsai (1973) a jutalmazás kérdése kapcsán egy kísérletet végeztek szívesen rajzolgató iskoláskorú gyerekekből álló két csoportnál. Mik voltak a kísérlet körülményei, célja és a konklúziója?
- 18) **Carroll a tanulás eredményességét (hatásfokát)** egy hányadossal fejezte ki. Egészítse ki a hányadost!

hatásfok = _____

- 19) Mik a tanulási motiváció összetevői Kozéki (1980) szerint és mit jelentenek azok?
- 20) Miért fontos a tanulók érdeklődésének felkeltése a tanóra elején?
- 21) A tanulók érdeklődésének felkeltése érdekében mely tényezők meghatározó jelentőségűek tanári szempontból?
- 22) Tanulói oldalról a motiváció érdekében mely teendők fontosak?
- 23) Mi az a SWOT-analízis? Röviden mutassa be!
- 24) Mit értünk „flow-élmény” alatt?

- 25) Az oktatási folyamatban az új ismeretek szerzésének és feldolgozásának négy fázisát különítjük el. Melyek azok?
- 26) Az előzetes tudás mennyisége és minősége szempontjából más és más lehet a tanulás eredménye, ezért meghatározó jelentőségű, hogy a tanár megismerje és figyelembe vegye a tanulók meglévő tudását. Mit értünk az előzetes tudáson szűkebb értelmezésben?
- 27) Az előzetes tudás mennyisége és minősége szempontjából más és más lehet a tanulás eredménye, ezért meghatározó jelentőségű, hogy a tanár megismerje és figyelembe vegye a tanulók meglévő tudását. Mit értünk az előzetes tudáson tágabb értelmezésben?
- 28) John B. Carroll a tanulás eredményességét (hatásfokát) egy hányadossal fejezte ki. Mi ez a hányados, és mikor beszélhetünk problémáról?
- 29) Melyek az ismeretszerzés stratégiái?
- 30) Mit értünk a deduktív tananyag-feldolgozás stratégiája alatt?
- 31) Mit értünk az induktív tananyag-feldolgozás stratégiája alatt?
- 32) Mik az ismeretalkalmazási stratégiák céljai?
- 33) Mit nevezünk algoritmusnak és mit értünk a külső algoritmus fogalma alatt?
- 34) Mi a különbség a feladat és a probléma között?
- 35) Mit tudunk az ismeret és a tudás viszonyáról?
- 36) Mit tudunk a rendszerezés és a rögzítés viszonyáról?
- 37) Mit értünk átfogó, parciális és elsődleges rendszerezésen?
- 38) Melyek az ismétlések fajtái?
- 39) Melyek az ellenőrzés és értékelés módjai?
- 40) Melyek az ellenőrzés és értékelés irányai?
- 41) Mire irányulhat az ellenőrzés és az értékelés?

42) Az ellenőrzés és az értékelés stratégiái.

Egészítse ki a következő, **az ellenőrzés és az értékelés stratégiáira** vonatkozó szöveg hiányzó részeit!

A) szummatív	B) szabályozó	C) megerősítő
D) formatív	E) diagnosztikus	F) visszacsatoló
G) diagnosztikus	H) prognosztizáló	I) helyzetfeltáró

1	2	3	4	5	6	7	8	9

Az ellenőrzés és az értékelés az irányukat tekintve háromféle lehet. Lehet __1__, amikor az oktatás valamely új szakaszának megkezdése előtt a kurzusfejlesztők, illetve az oktatók megfelelő információk birtokába szeretnének jutni a tanulók meglévő tudásáról, képességeiről. Ezt hívjuk másnéven __2__ értékelésnek. Ennek az értékelésnek nem célja a minősítés.

Az ellenőrzés és az értékelés lehet __3__ is, ezt főként az oktatási folyamat során alkalmazzuk. Célja a tanulási folyamat hatékonyságának elősegítése. És lehet még __4__ is, amikor az értékelés egy nagyobb tematikus egység vagy egy képzés záróaktusa. Ez az eredmény belépési feltétel lehet például egy másik, magasabb szintű képzéshez.

Az értékelésnek mindig van célja, aminek függvényében változik az értékelés szerepe is. Mi 12 funkciót különböztettünk meg. Beszélhetünk __5__ funkcióról, amikor a tanítás-tanulás folyamatában a pedagógus, illetve a tanuló különböző verbális, illetve nem verbális teljesítményekből szerez információt munkája hatékonyságáról. Beszélhetünk még __6__ funkcióról is, melynek célja a teljesítmények ismeretében a további tanulási, illetve tanítási tevékenységgel kapcsolatos döntések, tervezés, szervezés, kivitelezés hatékony szabályozásának átgondolása. Beszéltünk még __7__ funkcióról is, ami talán a leggyakrabban emlegetett funkció. Az adott pedagógus pozitív vagy negatív megerősítési mechanizmusok révén értékeli a tanulók teljesítményét, viselkedését, melyek személyiségalkakító hatása jelentős. Ezen kívül szó esett még __8__

funkcióról is, mely a várható eredmények előrejelzését jelenti. A megelőző teljesítmények, képességek és a továbbiakban befektetett energia ismeretében előreláthatóan megjósolható a következő tanulási tevékenység eredménye. Továbbá szó esett még __9__ funkcióról is, mely a helyzetértékelés fontos eszköze. A pedagógusnak ismernie kell a hatékony továbblépés, továbbhaladás céljából azt az előismereti bázist, eszköztudást, amivel a tanulók rendelkeznek, amire az új ismeret elsajátítása támaszkodhat.

43) Párosítsa össze az értékelés funkcióit azok leírásával!

a) visszacsatoló funkció	b) megerősítő funkció
c) ellenőrző funkció	d) motiváló funkció
e) informáló funkció	f) orientáló funkció
g) szabályozó funkció	h) korrekciós funkció
i) diagnosztikus funkció	j) prognosztizáló funkció
k) fejlesztő funkció	l) szelekciós funkció

Ez a funkció a helyzetértékelés fontos eszköze. A pedagógusnak ismernie kell a hatékony továbblépés, továbbhaladás céljából azt az előismereti bázist, eszköztudást, amivel a tanulók rendelkeznek, amire az új ismeret elsajátítása támaszkodhat.	
Előfordulhat, hogy pusztán a jó jegyért, valamint a rossz jegy elkerüléséért, az értékelésért tanulnak a tanulók, és csupán azt, csak annyit és úgy tanulnak meg, ahogy azt a tanár számonkéri.	
A hatékony továbbhaladás céljából a pedagógus segíti a tanítványokat a további teendők, a pótlás, korrekció, tanulási technika, stratégia, módszer, stílus formái, módozatai tekintetében. Természetesen ehhez a tanár megadja alkalmanként a szükséges segítséget is.	
Az értékelés során az adott osztályzat klasszifikál, „értékük” szerint osztályba sorolja az egyes növendékek teljesítményét. Az a funkció működik azokban a szituációkban, amikor a tanulóról valamilyen döntés születik, például egy felvételi kapcsán.	
A tanítás-tanulás folyamatában a pedagógus, illetve a tanuló különböző verbális, illetve nem verbális teljesítményekből szerez információt munkája hatékonyságáról.	
Ennek a funkciónak a célja a teljesítmények ismeretében a további tanulási, illetve tanítási tevékenységgel kapcsolatos döntések, tervezés, szervezés, kivitelezés hatékony szabályozásának átgondolása.	
Ez a funkció a tanulók ismeretei, jártasságai és készségei mértékének meghatározására, illetve képességeik, magatartásuk, értékorientációjuk megismerésére, az előnyök és hiányosságok megállapítására szolgál.	
Ez a funkció ahhoz járul hozzá, hogy a tanuló az értékelés során sohase egy statikus állapotról kapjon visszajelzést, hanem a pedagógus a fejlődés perspektívájában helyezze el a produkcióját. Biztosítsa a fejlődés lehetőségéről, esélyéről, mutasson rá arra, hogy az aktuális tanulói produkció miben jobb, több máris a megelőzőnél, és az esetleges hiányok miként korrigálhatóak a jövőben.	
A teljesítmény-visszajelzés minden esetben több-kevesebb információt is közvetít a tanulói produkcióról, tevékenységről, arról, hogy a kitűzött célokat, kritériumokat milyen eredményességgel közelítette meg, érte el a tanuló.	
Ez a funkció a tanulási teljesítmények, eredmények körében mutatkozó hiányosságok, problémák kiküszöbölését, megszüntetését jelenti a pedagógus segítségével, illetve tanulói önkorrekció útján.	
Talán a leggyakrabban emlegetett funkció. Az adott pedagógus pozitív vagy negatív megerősítési mechanizmusok révén értékeli a tanulók teljesítményét, viselkedését, melyek személyiségalkító hatása jelentős.	

Ez a funkció a várható eredmények előrejelzését jelenti. A megelőző teljesítmények, képességek és a továbbiakban befektetett energia ismeretében előreláthatóan megjósolható a következő tanulási tevékenység eredménye.	
--	--

44) Mit értünk normaorientált értékelés alatt?

45) Mit értünk kritériumorientált értékelés alatt?

46) Mit értünk standardizált kritériumorientált értékelés alatt?

47) Döntse el a következő állításokról, hogy az **értékelés melyik típusára** jellemző leginkább!

A) normatív értékelés

B) kritériumorientált

A norma lehet egy másik tanuló teljesítménye, egy referenciacsoport vagy pedig egy reprezentatív minta átlaga is.	
Ebben az esetben a tanuló teljesítményét nem a többiekéhez viszonyítjuk.	
A teljesítmény viszonyítási alapja egy meghatározott norma.	
A követelmények megállapítása a tudás elemzése, majd annak kritériumokká bontása.	
Ebben az esetben nem az elért eredmény, hanem a többiekhez képest az elsajátítás mértéke az érdekes.	

48) Melyek az ellenőrzés és értékelés dimenziói?

49) Mik az értékelés formái?

50) Mit tudunk a teljesítménytesztekről? (főbb feladattípusai, erőssége)

51) Mik az ellenőrzés és az értékelés alapvető jószágkritériumai?

52) Döntse el az alábbi állításokról, melyek igazak és melyek hamisak!

Az objektivitás biztosítására a mérés – értékelés folyamatának mindegyik szakaszában törekednünk kell, tehát a számonkérés ideje alatt is (adatfelvétel), a javítás, a kiértékelés (analízis), valamint az eredmények értelmezése során is.	
A javítás fázisában a javítókulcs használata növelheti az objektivitás fokát.	
Amennyiben a különböző mérések eredményei egymáshoz viszonyítva mindig ugyanazt az eredményt adnák, akkor az adott mérőeszköz objektivitása jó.	
Bonyolult vagy komplex jelenségeknél különösen könnyen előfordulhat, hogy az eredeti szándékunkkal ellentétben valami mást mérünk.	
A megbízhatóság a legszorosabb, legerősebb, de egyben a legnehezebben igazolható feltétel is.	

53) Döntse el a következő állításokról, hogy melyik jóságmutatóra jellemzők leginkább!

a) tárgyyszerűség b) megbízhatóság c) érvényesség

Ezt úgy tudnánk a leginkább ellenőrizni, ha egymás után különféle méréseket végeznénk, és ezek eredményeit összehasonlítanánk.	
Valóban azt mérjük, amit szeretnénk.	
Az egyik leggyakrabban alkalmazott eljárása a Cronbach- α .	
A mért (értékelt) eredmény nem függhet mástól, csak és kizárólag a mért dolog tulajdonságaitól, jellemzőitől.	
Bonyolult vagy komplex jelenségeknél különösen könnyen előfordulhat, hogy az eredeti szándékunkkal ellentétben valami mást, vagy mást is mérünk.	
Teszt esetén ide értendő még a tanulók rendelkezésére álló idő, valamint a tanulók által használható, illetve nem használható segédeszközök listája is, ezzel is elkerülve az esetleges félreértéseket.	

54) Mit tud a szóbeli feleletek értékeléséről?

55) Mik a szóbeli feleletek hibaforrásai?

56) Mi a reflexió?

57) Mit értünk reflektív gondolkodás alatt a pedagógiában?

58) Mit értünk nem tudatosított önreflexió alatt?

59) Mit értünk a tudatosított önreflexió alatt?

Megoldókulcs a hatodik fejezet kérdéseihez és feladataihoz

- 1) (1) Általános pedagógiai tudás: mindazok a tantárgyakhoz nem kötődő ismeretek, készségek és képességek, amelyek általában az oktatás és nevelés céljaira, a tanulás és tanítás mibenlétére, törvényszerűségeire, a tanulók személyiségére, általános és egyéni sajátosságaira, a pedagógusszerepre, a kíváncsú tanuló–tanár viszonyra, az iskola, a szülők és a társadalom viszonyrendszerére stb. vonatkoznak. (2) Tantárgyi tudás: nem taníthatunk eredményesen anélkül, hogy birtokában lennénk azoknak a szaktárgyi ismereteknek, amelyeket tanítani szeretnénk. (3) Pedagógiai tartalmi tudás: hidat képez a szaktárgyi tudás és az adott tárgy tanítása között.
- 2) Általános pedagógiai tudás, tantárgyi tudás, pedagógiai tartalmi tudás.
- 3) CBA
- 4) (1) Ökológiai stratégia: kompetens oktatót igényel, aki az egész osztálytermi környezetet irányítása alatt próbálja tartani, állandóan kontrollálja a feltételrendszert, elvárja, hogy a tanulók figyeljenek és együttműködjenek. (2) Szervezeti hatásokon alapuló stratégia: lényege a jó szabályozás, a reális szabályok, normák betartása, a kilengések minimalizálása. A szabályalakítás folyamatában fontos, hogy kevés normát határozzanak meg, a tanulókat is bevonják a szabályalkotásba. (3) A tanulók egyéni fejlődési sajátosságain alapuló stratégia: individualizált módon foglalkozik a tanulókkal, a tanár figyelembe veszi a tanulók életkorát, intelligenciájának fejlettségét, igyekszik kiiktatni a nemkíváncsú viselkedést. (4) Pszichodinamikus stratégia: a humanisztikus tanítási stílus jellemzi, a tanár célja, hogy feltárja a gyerekek fegyelmezetlenségének okát és céljait.
- 5) (1) „Sámán”: önmagát helyezi az oktatás középpontjába, karizmatikus, narcisztikus személyiség, szaktudását csillogtatja, távolságtartó egyéniség. (2) „Lelkész”: küldetéstudattal rendelkező egyéniség, egy tudományterület iránti maximális elköteleződés jellemzi, küldetése tárgyát legjobb tudása szerint kívánja átadni. (3) „Misztikus gyógyító”: a tanulóra fókuszál, arra törekszik, hogy előhívja belőle azt, ami tudása legjava.
- 6) A céltudatos egyén az, aki világosan látja céljait, és arra tudatosan törekszik (Magyar értelmező kéziszótár).
- 7) A célirányosság a személynek az a képessége, hogy egy bizonyos jellemzőkkel bíró feladatot tűzzön ki, s annak érdekében tevékenységeket végezzen, legyőzve azokat a belső és külső ellenállásokat, amelyek a cél elérését gátolják.
- 8) Elérhető célokat kell kitűzni, amelyek elérése az egyénnek nagy örömet okoz. A célok kitűzésénél figyelembe kell venni az egyén adottságait. A célokat részcélokra kell bontani, és a részcélok teljesítése legyen egyértelmű, okozzon örömet, ami kedvező

kiindulási helyzet lesz a következő rész cél teljesítéséhez. Állandó visszacsatolás a pedagógus részéről és lehetőleg minél több pozitív megerősítés.

- 9) A szorgalom hiánya valaminek az elvégzését illetően. Az aktivitás, az akarat és a motiváció hiánya. A célok elérésére való hajlandóság alacsony foka. Okai lehetnek (tankönyv 186–187. oldal): a fizikai, érzelmi és intellektuális fáradtság; a cél nem inspiráló, hiányzik a motiváció; félelem; homeosztázis (az élő szervezetnek a változó külső és belső körülményekhez való alkalmazkodóképessége, amellyel önmaga viszonylagos biológiai állandóságát, egyensúlyi állapotát biztosítja).
- 10) Victor Frankl (2017), a „logoterápia” megalkotója szerint a jobb motiváció érdekében a célnak mindig egy kicsit magasabbnak kell lennie, mint ami elérhető.
- 11) A motiváció olyan belső készlet, aminek a hatására adott módon cselekszünk, de a motivációinkat számos tényező képes befolyásolni, külső és belső egyaránt.
- 12) Változatos módszertan. Gyermekek- és cselekvésközpontú tanítás. A külső érzékek fontosak a tanítás során. Az új ismeretek kapcsolása a meglévő tapasztalatokhoz, tudáshoz. Közvetlen tanár–diák viszony.
- 13) Külső, belső, presztízs, beépült.
- 14) Külső (extrinzik) motiváció: a tanulás egy külső, a tanulástól idegen célért folyik. Ha ez a külső tényező eltűnik, akkor az ilyen tanulási motiváció is megszűnik. Presztízs motiváció: a külső és a belső motiváció között helyezkedik el, így a belső, önértékesítő folyamatok és a külső versenyhelyzetek egyaránt ösztönöznek a tanulásra. Ilyenkor a tanulók preferálják a gyors eredményekkel kecsegtető, viszonylag könnyen teljesíthető feladatokat, munkaterületeket, szakmákat.
- 15) Belső (intrinzik) motiváció: a tanulás hajtóereje a tanuló saját, belső igényeiből táplálkozik. Ilyen például a saját céljainak megvalósítása a tanulás révén (nyelvvizsga, egyetemi felvételi). Beépült (internalizált) motiváció: a tanulót a lelkiismerete, a kötelességtudata ösztönzi tanulási kötelességeinek teljesítésére. A tanulás fő motiváló tényezője a szülők vagy az önmaga által támasztott morális elvárásoknak való megfelelés.
- 16) Belső, presztízs, külső, beépült.
- 17) Egyik csoport: úgy fogtak a munkához, hogy tudták, a végén jutalmat fognak kapni. Másik csoport: a gyerekek nem számítottak jutalomra. Mindkét csoportban nagy lelkesedéssel álltak neki a rajzolásnak. Egy következő alkalommal a korábban jutalmazottak kevésbé lelkesen fogtak a rajzoláshoz, míg a korábban nem jutalmazottak, most is lelkesen rajzolgattak. Vagyis a külső (extrinzik) motiváció „kiölte” az első csoportból a belső motivációt.
- 18) Hatásfok = tanulásra fordított idő/elsajátításhoz szükséges idő.

- 19) (1) Az érdeklődés: a tananyag iránti érdeklődés jelentős motivációs tényező a tanulás során. A pedagógus szerepe meghatározó jelentőségű az érdeklődés felkeltésében. (2) A követés: ez a tanulási motiváció emocionális és szociális aspektusa. Kifejezi, hogy a tanuló mennyire tud élni a közösség adta lehetőségekkel, hogy milyen szoros érzelmi kapcsolat jön létre tanuló és pedagógus között, és hogy mennyire talál elfogadásra, megerősítésre a tanuló személyisége. (3) A teljesítés: a tanulási motivációt a normaalkítás sajátosságai felől közelíti meg, miközben nagy hangsúlyt fektet a tényleges viselkedés leírására. Magában foglalja például azt is, hogy a szülő milyen mértékben képes az iskolai normákat gyermekének elmagyarázni és érvényesíttetni azokat.
- 20) A tanóra kezdetekor a tanulók lelkiállapota nem feltétlenül ideális a tanuláshoz. Számos gátló tényező jelentkezik: fáradtság, apátia, izgatottság, idegesség stb. A tanóra kezdetén a pedagógus fontos feladata a tanulók pillanatnyi hangulatának, az osztálylégtérnek a felmérése és a megfelelő tanulási motiváció kialakítása.
- 21) A tanulók minél alaposabb megismerése (pl. beszélgetés kezdeményezése a tanórán kívül). Pozitív légkör megteremtése a tanuláshoz (pl. kölcsönös bizalom, mentális komfortérzet). Ösztönző tárgyi környezet kialakítása (pl. otthonosság az osztályteremben). Tanulókörzpontú és változatos oktatásmódszertan (pl. a kérdés lehetősége, a tanulók önálló munkáján alapuló módszerek).
- 22) A tanulási cél pontos meghatározása: Mi a cél? Miért fontos az számomra? Mikorra szeretném elérni a célt? A megfelelő tanulási körülmények. Tanulási környezet, szokások, napirend. Saját SWOT-analízis.
- 23) S: erősségek; W: gyengeségek; O: lehetőség; T: veszély. **Erősségek:** Milyen erősségek felelnek meg a lehetőségeidnek? Hogyan lehet az erősségeidet felhasználni a lehetőségeid realizálására? **Gyengeségek:** Pontosan milyen kockázat kerülhet el, melyik erősség segítségével? Hogyan lehet meglévő erősségeidet felhasználni bizonyos kockázatok előfordulásának megelőzésére? **Lehetőség:** Milyen gyengeségek keletkezhetnek a lehetőségeid miatt? Hogyan lehet a gyengeségeidet erősségekké alakítani? **Veszély:** Hol vannak a hiányosságok?
- 24) *„Az elme működésének egy olyan állapota, melynek során az ember teljesen elmélyed abban, amit csinál, amiben örömet leli, minden más eltölpül mellette, kész bármilyen energiákat megmozgatni, csak hogy azzal foglalkozhasson, amit szeret.”*
- 25) (1) A meglévő tudás, tapasztalatok felidézését, ellenőrzését. (2) Az új ismeretek ténybeliségének biztosítását. (3) Az új ismeretek elemzését. (4) Az új ismeretek általánosítását és a fogalomalkotást.
- 26) Azokat az ismereteket, tapasztalatokat, készségeket jelenti, amelyek tartalmilag közvetlenül kapcsolódnak az elsajátítandó tananyaghoz.

- 27)** Tágabb értelmezésben: ide sorolható minden olyan tudás, ami indirekt módon (nem feltétlenül az iskolai tanulás eredményeként) hatással van az ismeretek elsajátítására.
- 28)** A tanulásra fordított időt el kell osztani az elsajátításhoz szükséges idővel. Tanulásra fordított idő: a tanterv alapján a tanár által tervezett tanórai, valamint a tanuló otthoni időráfordításából adódik. Elsajátításhoz szükséges idő: a tanítás színvonalából és az egyén adottságaiból származó időszükségletből adódik. Ebben meghatározó szerepet játszik a megértési képesség, a motiváció és az önszabályozó tanulás képessége. Probléma: ha a tanulásra fordított idő kevesebb annál, mint amire a tanuló meglévő tudását és képességeit figyelembe véve szükség lenne.
- 29)** Tanári ismeretközlő stratégiák, a deduktív tananyag-feldolgozás stratégiája, az induktív tananyag-feldolgozás stratégiája, problémamegoldó stratégia.
- 30)** Más néven levezetés, bizonyítás logikai fogalom. Olyan művelet, amely során bizonyos előfeltevésekből (premisszákból) bizonyos, előre meghatározott módszerekkel általában matematikai jellegű átalakításokat végzünk. Az eredmény a konklúzió (következmény). A deduktív gondolkodás során egy általános és igaznak feltételezett szabályból, tételből vagy törvényből kiindulva lépésről lépésre levezetünk egy konkrét szabályt, tételt vagy törvényt.
- 31)** Olyan logikai következtetési eljárás, ahol a premisszák csupán valószínűsítik a konklúziót, de nem feltétlenül garantálják az igazságértékét. Néhány megfigyelt tapasztalati tény alapján vonunk le egy általános érvényű következtetést. Francis Bacon 1620-as *Novum Organum* című munkájában fogalmazta meg ezt az elméletét, hogy a kutató feladata a tények szisztematikus gyűjtése és rendszerezése, majd ezek alapján az általános törvényszerűségek levonása.
- 32)** Az elsajátított ismeretek reprodukív (begyakorló) vagy produktív (alkotó) alkalmazásának előmozdítása.
- 33)** Algoritmusnak nevezzük a műveletek olyan (időrendi) egymásutánját, rendszerét, amelyek következetes végrehajtása az adott feladat megoldását eredményezi. Külső algoritmus: azt jelenti, hogy a tanuló a tevékenységsor végrehajtásához szükséges ismereteket kívülről kapja (pl. tanári bemutatás, rajz, ábra, szöveges utasítás).
- 34)** Probléma minden olyan szituáció, amely cselekvésre késztet, s amelyben nem azonnal adott, hogy a cselekvési igény milyen úton, milyen algoritmussal elégíthető ki. Ha a tanuló ismer olyan algoritmust, amelyet reprodukálva azonnal a megoldáshoz jut, feladatnak tekinthető, ha viszont még nem, akkor problémának. A különbség tehát az algoritmus ismeretében van.
- 35)** Az új ismereteket mindig a már meglévő tudáshoz kell kapcsolni. Az ismeret és a tudás viszonyával úgy vagyunk, mint a téglarakás és a fal kapcsolatával. A fal téglák megfelelő rendszerbe illesztésével és habarcsanyaggal való kitöltésével keletkezik. Az

„ismerettéglákat” is rendszerbe kell illeszteni. Mik az ismerettéglák? Tények, képzetek, fogalmak. A habarcsot (a maltert, a kötőanyagot) az ismeretek alkalmazása, a feladat- és problémamegoldás, illetve az ismételés, vagyis az ismeretekkel végrehajtott műveletek jelentik.

- 36) Leszögezhető, hogy a tananyag kisebb-nagyobb egységeinek megadott szempontok szerinti rendezése, rendszerezése egyúttal a rögzítést is nagyban elősegíti. Minden rendszerezés egyúttal rögzítés is, de nem minden rögzítés célja a rendszerezés. Természettudományos tárgyak esetén – komplex, szintetizáló rendszerezés.
- 37) Az átfogó rendszerezés valamely tantárgy egészére irányul (pl. év végi rendszerezés). A parciális rendszerezés egy tantárgyi témára irányul. Az elsődleges rendszerezés valamely új ismeret a meglévő tudáshoz való kapcsolására irányul.
- 38) Tanév eleji, tematikus, általánosító, folyamatos, befejező.
- 39) Szóbeli, írásbeli, gyakorlati.
- 40) Helyzetfeltáró, fejlesztő, minősítő.
- 41) Helyzetfeltárássra (diagnosztikus értékelés), fejlesztésre (formatív értékelés) és minősítésre (szummatív értékelés).
- 42) 1I 2E 3D 4A 5F 6B 7C 8H 9G
- 43) IDFLAGCKEHB
- 44) A tanuló teljesítményét egy adott csoport, populáció egészének átlagához viszonyítjuk. Nem az elért eredmény, hanem a többiekhez képest az elsajátítás mértéke az érdekes. A norma lehet egy másik tanuló teljesítménye is.
- 45) Kritériumorientált értékelés – arra koncentrálunk, hogy az egyén elérte-e vagy sem a kitűzött célokat. Ebben az esetben a tanuló teljesítményét nem a többiekéhez viszonyítjuk.
- 46) Standardizált kritériumorientált értékelés – alapja az elvárható teljesítmény. A standardizálás során az egyes kritériumokat hierarchiába szervezik, ahol valamennyi kritériumszintet meghatározzák, és ezekhez skálát rendelnek. A skála, a kritérium és az értékelési eljárás adja a standardot.
- 47) ABABA
- 48) Kognitív értékelés (ismeret, készség, jártasság, képesség, kompetencia). Affektív értékelés (attitűd, viselkedés). Analitikus értékelés (a tudást részben). Holisztikus értékelés (a tudást komplexitásában). Kvantitatív értékelés (számszerű értékek). Kvalitatív értékelés (minősítő skála).

- 49)** Mennyiségi (számszerűen osztályzatokban, pontokban kifejezve). Minőségi (szöveges vagy metakommunikatívan). Megítéléses (megfelelt, nem megfelelt). Becsült: a tanulói teljesítményt egy skálán próbáljuk elhelyezni. Mérésalapú: a tanulói teljesítményt egy mérőeszközön rögzített skálához hasonlítjuk.
- 50)** Főbb feladattípusai: zárt végű feladatok; nyílt végű, konstruktív feladatok. A teljesítményteszt a tanulási teljesítmény mérésének objektív, érvényes (valid) és megbízható (reliábilis) mérőeszköze. Erőssége: az egyes tudáselemeket a követelményekben elvárt elsajátítási szinten képes mérni; nagy tanulói létszám tudása rövid idő alatt ellenőrizhető és kiértékelhető.
- 51)** Tárgyilagosság (objektivitás); megbízhatóság (reliabilitás); érvényesség (validitás).
- 52)** IHHH
- 53)** BCBACA
- 54)** Ezen értékelési forma jelentősége csökkent. Számos kedvező lélektani hatása van. Közvetlen és élő kapcsolat alakulhat ki a tanár és a tanuló között. A tanár segítséget tud nyújtani a tanulónak, ha az elakad. A tanuló a felelet helyességét/helytelenségét a tanár metakommunikatív jelzéseiből meg tudja ítélni. Ösztönöz az óráról órára való készülésre. A pedagógus megismerheti a tanulót, egyéniségét, gondolkodásmódját.
- 55)** A tanuló iránti önkéntelen rokon- és ellenszerv. Az úgynevezett „halo-effektus” (Lénárd Ferenc), ami egy-egy benyomás alapján az egész egyénre levont általános értékítélet. A kontrasztthatás: gyenge felelet utáni közepes teljesítmény felfelé tolja el az értékelést és fordítva is lejátszódhat ez. Perszeveráció: korábbi tapasztalatok rögzülése, korábban volt vele valami probléma, ez jó tanuló, csak éppen most elnézett valamit.
- 56)** Reflexió: latin eredetű szó, jelentése szerint valakinek a véleményéhez fűzött megjegyzés, válasz, ugyanakkor jelent visszaverődést, visszatükrözést is.
- 57)** Annak igényét veti fel, hogy az iskoláztatás szereplői megvizsgálva saját nézeteiket, tevékenységüket, tudatossá tegyék azokat és ebből kiindulva tudatos változási folyamatokat indítsanak el.
- 58)** Nem tudatosított önreflexió: spontán módon valósul meg, és a pedagógus tevékenységének, tanításának természetes velejárója. Hozzájárul a pedagógusi munka fejlesztéséhez, de a pedagógus nem törekszik az érzelmei, attitűdjei, sikerei vagy kudarcai okainak felismerésére, ezért nem vezethet a saját tevékenység megismeréséhez.

59) Tudatosított önreflexió: lehetővé teszi, hogy a pedagógus jobban megismerje saját tevékenységét és annak innovációs lehetőségeit. A pedagógus célzottan, tudatosan figyel a tevékenysége tervezésére, megvalósítására és értékelésére. Különböző önértékelési módszereket alkalmaz azért, hogy a saját tevékenységében tapasztalt, észlelt hiányosságokat kiküszöbölje, és a saját tevékenységének minőségét folyamatosan növelje.⁶

⁶A 6. fejezet megoldókulcsának forrása: Tóth, P. – Horváth, K. (2021). Didaktika. Bevezetés az oktatás elméletébe. Selye János Egyetem, Tanárképző Kar, Komárom. ISBN 978-80-8122-403-4. 181–252.

1.7. Hetedik fejezet: Az oktatás szervezési keretei és munkaformái

Kérdések és feladatok:

- 1) Mi a tanóra?
- 2) Milyen a tanítási órák szerkezete?
- 3) Mik határozzák meg a tanórák szerkezetét?
- 4) Egészítse ki a következő táblázatot az órátípusokat illetően!

Az óra típusa	Alapvető/fő feladata
A)	
B)	
C)	
D)	

- 5) Tegye sorrendbe az új ismeretet feldolgozó órátípus általános menetét!

A témával kapcsolatos ismeretek felidézése, ellenőrzése	
A tanultak alkalmazása és a visszacsatolás	
A figyelem felkeltése, motiválás (pl. didaktikai játék)	
Rendszerezés, rögzítés	
Ellenőrzés, értékelés	
A tanulók informálása arról, hogy miről fognak tanulni	
Az új téma feldolgozása	

6) Tegye sorrendbe az alkalmazó (gyakorló) óratípus általános menetét!

Önálló tanulói gyakorlás	
A figyelem felkeltése, motiválás, az óra tárgyának megjelölése	
Házi feladat kijelölése	
Közösen végzett gyakorlás	
A szükséges ismeretek felidézése, ismétlése	
Az elvégzett munka ellenőrzése és értékelése	

7) A Párbeszéd-modell (Laurillard) a tanulási folyamatot 5 lépésre osztja. Melyek ezek a lépések?

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

8) Mit értünk kooperatív és kollaboratív tanulás alatt?

9) Mik a hatékony tanulás kritériumai? Legalább 5-öt említsen a 8-ból!

10) Mi a tudáskonstrukció folyamata Anderson szerint?

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

11) Hogyan történhet a tanulás a háromdimenziós virtuális világban?

12) Milyen navigációs stratégiákat ismerünk az internetalapú tanulás kapcsán?

13) Döntse el a következő állításokról, hogy melyik munkaformára jellemzők leginkább!

A) frontális munka

B) csoportmunka

C) páros munka

D) egyéni munka

E) projekttanulás

Az intrakommunikáció jellemzi.	
A tanulók együtt haladnak, azonos ütemben folyik a munka.	
A létrehozott termék érdemi tanulást eredményez.	
Két tanuló együtt old meg egy feladatot.	
Nem támogatja az egyéni gondolkodást.	
Lehetnek homogének és heterogének.	
Leginkább a tanulók és a mindent szervező tanár közös munkájáról van szó.	

14) Döntse el a következő állításokról, hogy melyik munkaformára jellemzők leginkább!

A) frontális munka

B) csoportmunka

C) páros munka

D) egyéni munka

E) projekttanulás

Kialakulhatnak autoritatív módon.	
Készségfejlesztés szempontjából a legértékesebb.	
A feladatkiosztás az egész osztály számára azonos.	
Négy alapelve van.	
A tanulók megtervezik, megvalósítják és értékelik.	
A kommunikáció általában tanuló–tanár vagy tanár–tanuló szinten zajlik.	
Egy híd, amely összeköti az iskolát az élettel, a munkával.	
A tanulók egyéni tempóban tudnak haladni.	

Megoldókulcs a hetedik fejezet kérdéseihez és feladataihoz

- 1) Az oktatás alapvető, de nem kizárólagos szervezeti formája. A tanító–tanuló közös tevékenysége oktatói-nevelői célok megvalósítása érdekében. A pedagógus segíti a tananyag megtanulását, szervezi és irányítja a tanulók tevékenységét.
- 2) Változatos képet mutat. Az egyes órák nem szervezhetők meg egymástól elszigetelten. Meg kell alkotni az adott témához tartozó órák egész rendszerét: tematikus terv. A tanmenetnél részletesebb megtervezésére szolgál. Lehetőséget ad a didaktikai feladatok és ezzel összefüggésben az órátípusok meghatározására is.
- 3) Az óra célja. A tantárgy és a tantárgyi téma sajátosságai. A tanulók életkori sajátosságai, adottságai. Didaktikai főfeladatok. Alkalmazott oktatási stratégiák.
- 4) (A) Új ismeretet feldolgozó óra, fő feladata: ismeretközlés. (B) Gyakorló óra, fő feladata: tudatos alkalmazás és gyakorlás. (C) Összefoglaló, rendszerező óra. fő feladata: a tananyag összefüggéseinek, logikai szerkezetének feltárása, megértése. (D) Ellenőrző (témazáró) óra, fő feladata: az osztály tudásának a felmérése.
- 5) 3615724
- 6) 416325
- 7) (1) A tanár és a tanuló közösen megbeszélik, egyeztetik a tanulási célokat, (2) a tanár közlésezi a gyakorlatokat is tartalmazó tananyagot, (3) a tananyag feldolgozása, (4) folyamatos visszajelzés a tanulás eredményeiről, (5) a tanulók a visszajelzés alapján korrigálják saját tanulásukat.
- 8) Kooperatív tanulás: a tanulók önállóan dolgoznak fel egy témát, majd azt ismertetik. Kollaboratív tanulás: olyan párhuzamos tanulási tevékenység, amelynek során a diákok egy adott problémára keresnek közös megoldást, de a csoporttagok nem egymástól függetlenül dolgoznak a feladat megoldásán.
- 9) Tanulói aktivitás, a tanulás eredménye a tudáskonstrukció, a cél elérése érdekében a motiváció, a tanulóközösségben való közreműködés, a közösségen belüli kommunikáció, interaktivitás, a leegyszerűsített tananyagtartalmak mellett a komplex, rosszul strukturált problémák megoldása, ami fejleszti a gondolkodást, valamint a tanulnivaló életszerű megléte, amely segíti a megértést.
- 10) (1) A tanulók megosztják egymással ismereteiket, tapasztalataikat, (2) rámutatnak az ezekkel kapcsolatos ellentmondásokra, (3) megvitatják őket, majd újrakonstruálják tudásukat, (4) ellenőrzik, illetve szükség esetén módosítják azt, (5) az online tanulóközösség tagjai megfogalmazzák végső megállapításait, majd az új ismeretek alkalmazása következik.

11) Megfigyeléssel, felfedezéssel; együttműködéssel, közös problémamegoldással; utánzással; alkotás révén; valamint elbeszélés által.

12) Szkenelés, vagyis az adott, lehatárolt ismeretmennyiség áttekintése; böngészés, azaz a kijelölt útvonal követése; célirányos keresés; feltárás, vagyis az ismeretmennyiség terjedelmének, határainak feltérképezése; barangolás, azaz a strukturálatlan keresés.

13) DAECABA

14) BDACEAED⁷

⁷ A 7. fejezet megoldókulcsának forrása: Tóth, P. – Horváth, K. (2021). Didaktika. Bevezetés az oktatás elméletébe. Selye János Egyetem, Tanárképző Kar, Komárom. ISBN 978-80-8122-403-4. 253–279.

1.8. Nyolcadik fejezet: Módszerek és taneszközök

Kérdések és feladatok:

- 1) Válaszoljon a következő kérdésekre röviden!
 - a) a módszerek kiválasztásának kritériumai az ő nevéhez fűződik:
 - b) a didaktikai feladatokhoz kapcsolatosan beszélt a módszerekről:
 - c) célja elősegíteni az összefüggések, szabályok, tételek, fogalmak megértését (fogalom):
 - d) történhet a tárgyak, jelenségek, folyamatok közvetlen megfigyelésével vagy megjelenítésével (fogalom):
 - e) mindig ellentétes nézetek szembesítését jelenti, kétirányú folyamat, az érvelési stratégiák alkalmazása (fogalom):
- 2) Válaszoljon a következő kérdésekre röviden!
 - a) a módszerek csoportosítása kapcsán tanalakokról beszél:
 - b) 11 oktatási módszert nevezett meg (előadás, magyarázat...):
 - c) monologikus szóbeli közlési mód, egy jelenség, egy műszaki folyamat (technológia), egy technikai eszköz szemléletes bemutatására szolgál (fogalom):
 - d) a hatékony magyarázat ismérveit írta le (1997):
 - e) a tanulónak nem az egész feladatot kell megoldania, hanem csak annak egyes részeit (módszer):
- 3) Válaszoljon a következő kérdésekre röviden!
 - a) az oktató van a középpontban, monologikus szóbeli közlési módszer (fogalom):
 - b) olyan oktatási módszer, amelynek során a tanulmányozandó tárgyak, jelenségek, folyamatok észlelése, megfigyelése és elemzése történik (fogalom):
 - c) az előadás legegyszerűbb feloldása, a résztvevők lehetőséget kapnak a megszólalásra, spontán kérdések feltevése (fogalom):
 - d) az egyik leghagyományosabb tanítási módszer, amely a tanuló otthoni, egyéni és önálló munkájára helyezi a hangsúlyt (fogalom):
- 4) Mi a különbség a technika és a technológia között?
- 5) Mi a különbség az oktatástechnika és az oktatástechnológia között?
- 6) Mi a taneszköz?
- 7) Mutassa be a taneszközök Wilbur Schramm szerinti technikátörténeti szempontú csoportosításának második nemzedékét!

8) Mutassa be a taneszközök Wilbur Schramm szerinti technikatörténeti szempontú csoportosításának harmadik nemzedékét!

9) Mutassa be a taneszközök Wilbur Schramm szerinti technikatörténeti szempontú csoportosításának negyedik nemzedékét!

10) Mi a digitális jelfeldolgozás folyamata?

1) _____

2) _____

3) _____

4) _____

11) Mik a digitális videotechnika eszközei?

12) Mit értünk az m-Learning és a blended learning fogalma alatt?

13) Az internetalapú oktatás szociálpszichológiai megközelítése. Egészítse ki a táblázatot!

					
A)	B)	C)	D)	E)	Alfa-generáció
					2010-

Megoldókulcs a nyolcadik fejezet kérdéseihez és feladataihoz

- 1) a) Falus Iván, b) Nagy Sándor, c) magyarázat, d) szemléltetés, e) vita
- 2) a) Fináczy Ernő, b) Falus Iván, c) elbeszélés, d) Nagy Sándor, e) heurisztikus
- 3) a) előadás, b) szemléltetés, c) megbeszélés, d) házi feladat
- 4) Technika: az eszközt, annak felépítését, működését, típusait, jellemzőit értjük. Technológia: azt az eljárást, folyamatot jelenti, melynek révén egy terméket létrehozunk.
- 5) Oktatástechnika: tárgya az oktatásban alkalmazott eszközök (oktatástechnológiai eszközök) típusainak, felépítésének és jellemzőinek bemutatása. Oktatástechnológia: az oktatásban (jelen esetben az osztálytermi oktatásban) használt anyagok (pl. szemléltető anyagok) fejlesztésének és pedagógiai alkalmazásának elméletét és gyakorlatát jelenti.
- 6) Olyan információrögzítő, -tároló, -közvetítő és az információfelvételt segítő, ellenőrző eszközök, amelyek pedagógiai célokra használhatók.
- 7) Második nemzedék: azok a taneszközök, amelyeknek az előállítására már gépeket használnak, de a rajtuk tárolt információhoz való hozzáféréshez nincs szükség közvetítő technikai eszközre. Nyomtatott oktatási segédanyagok, tankönyvek, munkakönyvek, munkalapok, munkafüzetek.
- 8) Harmadik nemzedék: azok a taneszközök, amelyek a hozzájuk tartozó információhordozó előállításához és megjelenítéséhez egyaránt gépi berendezések szükségesek. Audiovizuális eszközök és információhordozóik.
- 9) Negyedik nemzedék: azok a taneszközök, amelyek már tanulásirányító információ közlésére is alkalmasak. Ezekkel a tanuló önállóan, tanári segítség nélkül dolgozhat fel egy-egy kisebb témát. Oktatógépek, a programozott tankönyvek és az oktatóprogrammal ellátott számítógépek.
- 10) (1) érzékelés, (2) elektronikus jellé alakítás, (3) digitalizálás, (4) tárolás
- 11) projektorok, vetítő felületek, interaktív (digitális) tábla
- 12) M-Learning (mobil learning): az e-learning megoldások kiterjesztése a mobil eszközökre. A blended learning az e-learning és a hagyományos, jelenlétre épülő oktatás kombinációját jelenti.

13) (A) veteránok, 1925-1942; (B) baby-boomerek, 1943-1960; (C) X-generáció, 1961-1981; (D) Y-generáció, 1982-1995; (E) Z-generáció, 1996-2010⁸

⁸ A 8. fejezet megoldókulcsának forrása: Tóth, P. – Horváth, K. (2021). Didaktika. Bevezetés az oktatás elméletébe. Selye János Egyetem, Tanárképző Kar, Komárom. ISBN 978-80-8122-403-4. 280–317.

2. Gyakorló tesztek az 1., 2., 5. és 6. fejezethez a tanár szakos hallgatók számára

Ebben a fejezetben gyakorló teszteket talál a tankönyv egyes fejezeteihez, melyek által önállóan is felmérheti jelenlegi tudását. Az ebbe a fejezetbe tartozó tesztek a tankönyv 1., 2., 5., és 6. fejezetében található tudásanyag felmérése szolgálnak.

2.1. Első gyakorló teszt

Maximális pontszám: 100

1) Kinek a nevéhez fűződik a *Didactica Magna* című könyv? Válassza ki a helyes választ. (1p)

A) René Descartes B) Comenius (Jan Amos Komenský) C) John Locke

2) Húzza alá azt a fogalmat, amely a következő definíció kifejezője. A nevelés alapvető elvi kérdéseit, cél-, feladat- és eszközrendszerét kifejtő tudomány a ... (1p)

A) pszichológia B) neveléstudomány C) filozófia

3) Helyettesítse a hiányzó szót úgy, hogy a mondat igaz legyen. A didaktika azt kutatja, hogy az oktatás tartalmával, szervezésével, módszereinek és eszközeinek megválasztásával hogyan lehet pozitívan befolyásolni a személyiségének fejlődését. (1p)

A) tanulók B) nevelők C) szülők

4) Húzza alá azt a fogalmat, amely a következő definíció kifejezője. A tanuló olyan aktív és produktív tevékenysége, amely az ismeretek, a jártasságok és a készségek elsajátítása, a képességek kialakítása, az attitűdök fejlődése és a magatartás formálása révén járul hozzá a személyiség fejlődéséhez. (1p)

A) befolyásolás B) tanulás C) tanítás

5) Mely törvény szabályozza az állami és iskolai oktatási programok létezését? Írja le a törvény pontos számát és címét. A választát az alábbi négyzetbe írja. (2p)

6) A pszichomotoros taxonómiák rendszerét képező szintek között keresse meg a kakukktojást és húzza alá (1p)

automatizálás

artikulálás

szabatosság

odafigyelés

manipulálás

utánzás

7) Mik a didaktika alapkérdései? (4p)

8) Kinek a didaktikáról vallott nézetei jelentek meg 1921-ben *Didaktika gyermekfejlődéstani alapon* címmel? (1p)

9) Döntse el a következő állításokról, hogy mely ismeretelméleti irányzatra jellemzők leginkább! (10p)

A következőkből választhat: empirizmus, pozitivizmus, racionalizmus, innatizmus, kritikai realizmus, analitikus ismeretelmélet, pragmatizmus, kognitivizmus, konstruktivizmus.

A tanulás sokkal inkább dedukció, mintsem indukció, szerepet játszik benne a tapasztalat, de az egyén kognitív rendszere azt is képes felülbírálni.	
A 20. századi megújítója Ernst Mach.	
<i>Cogito ergo sum</i>	
Egyik képviselője Immanuel Kant.	
Egyik úttörő képviselője Karl Popper.	
Tractatus logico-philosophicus	
A korai pszichológiája a tanulnivalót három kategóriába sorolta: deklaratív tudás, procedurális tudás és szituatív tudás.	
Egyik legjelesebb képviselője John Dewey.	
Elveti a velünk született tudást.	
Az emberi elme olyan veleszületett, „a priori” ítéletekkel rendelkezik, amelyek nem a megismerésből származnak.	

10) Mit értünk a dedukción mint logikai műveleten? (4p)

11) Döntse el a következő állításokról, hogy igazak vagy hamisak. (5p)

Az oktatási folyamat nem korlátozódik csak az osztályteremre.	
A „pansophos” kifejezés a széleskörű ismeretekkel rendelkező egyént jelenti.	
Comenius az oktatás folyamatában ismeretek és készségek kialakítására törekedett.	
A tantárgyi tananyag-feldolgozás Nagy László szerint a didaktikai főfeladatok ciklikus ismétlődésének a sorozata.	
Az affektív tényezők mindig erősen befolyásolják a kognitív teljesítményeket.	

12) Mi a Bloom-féle taxonómia alsó három szintje alulról felfelé haladva? (3p)

13) Mit nevezünk ismeretnek? (3p)

14) Párosítsa össze a következő fogalmakat a definíciókkal! (7p)

A információ

B adat

C képzet

D leírás

E fogalom

F definíció

G algoritmus

Az érzékelt valóság visszatükröződése a tudatban.	
A dolog, a jelenség lényegét tükrözi, általánosítás eredményeként jön létre és rendszerbe szerveződik.	
A dolgok, jelenségek több egymással összefüggő kapcsolatát tükrözi.	
Egy fogalom jelentésbeli vagy tudományos igényű meghatározása.	
Olyan új ismeret, amely megszerzője számára szükséges, és meglévő tudása alapján értelmezhető.	
Műveletek egymásutánját előíró komplex szabály.	
Olyan információ, amelyből valamilyen konkrét tényről tudunk meg.	

15) Húzza alá a megfelelő választ! (4p)

a) A teljesítmények másik kifejezési módja a kompetencia. A kompetencia valamely funkciót szolgáló motívum- és képességrendszer.

A) Nagy József

B) Csepeli György

C) Salganik L. H.

D) Wilkens U.

b) ... 5 kulcskompetenciát említett.

- A) DeSeCo-program
- C) Nagy József

- B) Európa Tanács
- D) PISA

c) ... szerint a kompetenciák körébe tartozik a hálózati, a szervezeti, a csoport- és az egyéni kompetencia.

- A) Wilkens U.
- C) PISA

- B) DeSeCo-program
- D) Nagy József

d) Mire építve határozza meg az alaptanterv a kulcskompetenciákat?

- A) Az EU által ajánlottakra
- C) a PISA ajánlására

- D) DeSeCo-program ajánlására
- D) Klein ajánlására

16) Mit értünk tanmeneti tervezés alatt? (3p)

17) Döntse el a következő állításokról, hogy melyik tananyag-elrendezési modellre jellemző leginkább. (5p)

- A) Koncentrikus tananyag-elrendezési modell
- B) Harmonikus elrendezési modell
- C) A tanulói tapasztalatokra és az életkori sajátosságokra épülő modell
- D) A tartalmak integrációjának modellje

Bizonyos csomóponti témák köré rendeződik el a tananyag, amelyet eltérő nézőpontból és mélységben dolgozunk fel.	
A teraszos elrendezés jellemzi.	
A tantárgyi keretek különböző mértékben való fellazítása jellemzi ezt a tananyag-elrendezést.	
Figyelembe veszi pl. a Piaget-féle kognitív fejlődés elméletét, vagy az Erikson-féle pszichoszociális fejlődéselméletet.	
A közelitől a távoli felé halad.	

18) Miknek a harmonikus kapcsolataként értelmezzük a stratégiát? (3p)

19) Kösse össze a tanítási stratégiákat a definíciójukkal! (5p)

- A) Induktív gondolkodási folyamatokat működtető
- B) Interiorizációs tanulási
- C) Mesterfokú tanulási
- D) Asszociációs kapcsolatrendszereken alapuló
- E) Algoritmusok elsajátításán alapuló

A külső, cselekvéssel együtt járó műveletek belsővé válásának folyamatára építő tanítási tevékenység.	
Adaptív tanulási eljárás, ahol nagyon alapos tervezés, illetve a témafeldolgozás során a tanulói teljesítmények folyamatos mérése, értékelése szükséges annak érdekében, hogy a tanulói további munkáját meghatározó módosító feladatok összeállítása megfelelő legyen.	
A tartalom elemzése, amelynek segítségével megkereshetők a hasonló feladatok megoldásának legcélszerűbb műveletsorozatai, ami a tanítás és tanulás tevékenységét racionálisabbá teheti.	
A gondolkodás a tapasztalatból, érzékelésből indul ki és jut el a fogalomalkotásig.	
Az oktatási folyamatban az egyes információk, szabályok, törvényszerűségek a tananyag egy nagyobb egységében rendszereket eredményeznek.	

20) Mit értünk metatanulás alatt? (3p)

21) Falus Iván a tudást, amellyel a pedagógusnak rendelkeznie kell három kategóriába sorolta. Melyek azok és mit jelentenek az egyes kategóriák? (6p)

22) Mi a célirányosság? (2p)

23) Mi a lustaság és mik lehetnek az okai? (5p)

24) Mi a tanulási motiváció négy szintje? (4p)

25) Mark Lepper és mtsai (1973) a jutalmazás kérdése kapcsán egy kísérletet végeztek szívesen rajzolgató iskoláskorú gyerekekből álló két csoportnál. Mik voltak a kísérlet körülményei, célja és a konklúziója? (5p)

26) Miért fontos a tanulók érdeklődésének felkeltése a tanóra elején? (4p)

27) Mi az a SWOT-analízis? Röviden mutassa be! (5p)

28) Mik az ismeretalkalmazási stratégiák céljai? (2p)

2.2. Második gyakorló teszt

Maximális pontszám: 100

- 1) Húzza alá a helyes választ. Mit jelent az operáns kondicionálás? (1p)
A) Inger–válasz kapcsolatrendszer
B) Inger–megerősítése kapcsolatrendszer
C) Inger–megerősítés–válasz kapcsolatrendszer

- 2) Helyettesítse a hiányzó szót úgy, hogy a mondat igaz legyen. A(z) vizsgálja a nevelést mint társadalmi jelenséget, felderíti azokat az összefüggéseket, amelyek egy nép történeti fejlődése, életkörülményei, nevelési módszerei, nevelési rendszere között vannak. (1p)
A didaktika B oktatáselmélet C pedagógia

- 3) Helyettesítse a hiányzó szót úgy, hogy a mondat igaz legyen. A értelmezi és vizsgálja a már meglévő pedagógiai gyakorlatot, megfigyeli és leírja a gyakorlatban zajló nevelési folyamatot. (1p)
A neveléstudomány B pszichológia C didaktika

- 4) Húzza alá azt a fogalmat, amely a következő definíció kifejezője. A tanuló olyan aktív és produktív tevékenysége, amely az ismeretek, a jártasságok és a készségek elsajátítása, a képességek kialakítása, az attitűdök fejlődése és a magatartás formálása révén járul hozzá a személyiség fejlődéséhez. (1p)
A befolyásolás B tanulás C tanítás

- 5) Mely törvény szabályozza az állami és iskolai oktatási programok létezését? Írja le a törvény pontos számát és címét. A választ az alábbi négyzetbe írja. (2p)

- 6) Mely kötelező érvényű dokumentum határozza meg a tantárgy tartalmi standardját? Válassza ki a helyes választ a segítségek közül. A választ a kijelölt vonalra írja. (1p) Segítség: célok, modulok, kerettanterv, tankönyvek, állami oktatási program, tanmenet, órarend

- 7) Mi a didaktika feladata? (4p)

8) Didactica Magna. Mi az? Mikor jelent meg? Kinek a nevéhez köthető és mit tartalmaz? (4p)

9) Kinek a munkásságára hatott erősen Nagy László, Kiss Árpád, valamint az angolszász pedagógia számos jelentős képviselője? 2000-ben jelent meg a „Tanulók, iskolák – különbségek. Egy differenciális tanításelmélet vázlata” című munkája. (1p)

10) Döntse el a következő állításokról, hogy mely ismeretelméleti irányzatra jellemzőek! (10p) A következőkből választhat: empirizmus, pozitivizmus, racionalizmus, innatizmus, kritikai realizmus, analitikus ismeretelmélet, pragmatizmus, kognitivizmus, konstruktivizmus.

A 17–19. század meghatározó ismeretelméleti felfogása, mely szerint ismeretekre csak tapasztalataink segítségével tehetünk szert.	
Elsőként James Mill fogalmazta meg az alapelveit.	
David Hume ismereteink egyedüli forrásaként kizárólag a percepciót, az érzékelést fogadta el.	
René Descartes szerint egyedül csak az örök igazságok ismerhetők meg az értelem útján.	
Egyik úttörő képviselője Thomas Kuhn.	
Legismertebb képviselője Ludwig Wittgenstein.	
Alaptétele: egy tétel igazságát igazolhatósága, azaz gyakorlati beválása, „megtörténte” garantálja, és ez a tételhez képest mindig jövő idejű.	
Módszertanát tekintve a pozitivizmusra épül, vagyis fő eszköztára a kísérlet, a mérés és a tudományos módszer.	
Bizonyos értelemben Piaget volt az irányzat első képviselője, ugyanakkor a mai nézetek szakítanak a szakaszos fejlődéselmélettel.	
A mai filozófusok közül leginkább Jerry Fodor, Noam Chomsky és Steven Pinker műveiben tükröződik vissza ez az ismeretelmélet.	

11) Mik a deduktív gondolkodás előnyei? (5p)

12) Döntse el a következő állításokról, hogy igazak vagy hamisak. (5p)

Csak a tanítási folyamat során dolgozzuk fel a tananyagot és a tanulnivalót.	
Comenius didaktikai felfogásmódja szerint az oktatási folyamat öt szakaszra bontható.	
Comenius az oktatás folyamatában nem tartotta fontosnak a kéz művelését.	
A tanítás-tanulási folyamat fázisai között nem szerepel a releváns meglévő tudás felidézése.	
A tanulási célokat és követelményeket nem a tanterv rögzíti.	

13) Mi a taxonómia? (3p)

14) Párosítsa össze a következő fogalmakat a definíciókkal! (7p)

A készség **B** jártasság **C** jósági fok **D** időtényező
E analízis **F** szintetizálás **G** újító alkalmazás

Tudatos alkalmazás jellemző rá.	
Az egyre sikeresebb részműveletek kezdenek összekapcsolódni.	
A követelményekben megfogalmazott normaidőnek és az adott tanuló feladatmegoldásra fordított időszükségletének a hányadosa.	
Automatikus alkalmazás jellemző rá.	
A részműveletek automatikus alkalmazása.	
A részműveletek tudatos, némileg pontatlan, labilis végrehajtása.	
Az elért és az elérhető pontszám hányadosa.	

15) Mit értünk a kompetencia szó alatt? (3p)

16) Válassza ki a megfelelő választ! (4p)

a) Mit mér a PISA teszt?

- A) Tantárgyi ismeretet
- B) Teljesítményt
- C) Kompetenciákat
- D) Képességeket

b) Mire vonatkozik a munkakészség?

- A) Hogy mit kell mérni?
- B) Hogy hogyan kell mérni?
- C) Hogy mikor kell mérni?
- D) Hogy miért kell mérni?

c) ... 8 kulcskompetenciát említett.

- A) Európa Tanács
- B) DeSeCo-program
- C) Nagy József
- D) PISA

d) ... szerint a tanterv olyan pedagógiai dokumentum, amely az iskolai műveltség kerete.

- A) Báthory Zoltán
- B) Nagy László
- C) Falus Iván
- D) Szivák Judit

17) Mit értünk tematikus tervezés alatt? (3p)

18) Döntse el a következő állításokról, hogy melyik tananyag-elrendezési modellre jellemzők leginkább! (5p)

- A) Koncentrikus tananyag-elrendezési modell
- B) Harmonikus elrendezési modell
- C) A tanulói tapasztalatokra és az életkori sajátosságokra épülő modell
- D) A tartalmak integrációjának modellje

Azon az elven alapul, hogy a való életben előforduló problémák komplexek.	
Három típusát különböztetjük meg, pl. lineáris.	
Egy adott témakör többször, de más nézőpontból és más módszerekkel, egyre mélyebben kerül feldolgozásra.	

Comeniusnál már megjelenik.	
A gyermek egyéni érdeklődéséhez kapcsolja az iskolai tevékenységet és a tanulás tartalmait.	

19) Melyik módszer mit jelent? Kösse össze a módszerek megnevezését annak definíciójával! (4p)

A deduktív

B induktív

C a priori

D a posteriori

Az érzékelésen alapuló ismerettől független, továbbá független a tapasztalattól. Ilyen például a matematika.	
A már ismert általános törvényszerűségből következtet – ad magyarázatot – az egyedi esetekre.	
Az egyedi esetekből kiindulva halad az általános törvényszerűségek felé, melyek egyben az egyedi esetek magyarázatai is lesznek.	
Az érzékelésen alapuló ismeret.	

20) Kösse össze a tanítási stratégiákat a definíciójukkal! (5p)

A) Deduktív jellegű megismerésen alapuló

B) Információátadási és –átvételi

C) Irányított és felfedezéssel tanuló

D) Algoritmusok elsajátításán alapuló

E) Cselekvések, cselekvéssorozatok elsajátításán alapuló

A tanítás-tanulás folyamatában információkat közlünk a tanulókkal, amelyeket a tanuló vélhetően megért és megjegyez.	
A tartalom elemzése, amelynek segítségével megkereshetők a hasonló feladatok megoldásának legcélszerűbb műveletsorozatai, ami a tanítás és tanulás tevékenységét racionálisabbá teheti.	
A készségek fejlesztésének optimális megoldása, ami elsősorban kondicionálásos tanulási folyamatokra épít.	
A tanítás-tanulás folyamatában információkat közlünk a tanulókkal, amelyeket a tanuló vélhetően megért és megjegyez.	
A szabály – példa – szabály logikai sorrend érvényesül az induktívnál megfigyelhető példa – szabály – példa logikával ellentétesen.	

21) Kurt Lewin három kategóriába sorolta a pedagógustípusokat a vezetési stílusuk alapján. Melyek azok és mit jelentenek az egyes kategóriák? (6p)

22) Mit jelent az intrinzik és az internalizált motiváció? (2-2p)

23) John B. Carroll a tanulás eredményességét (hatásfokát) egy hányadossal fejezte ki. Mi ez a hányados, és mikor beszélhetünk problémáról? (5p)

24) Mit értünk az induktív tananyag-feldolgozás stratégiája alatt? (5p)

25) Ki volt Victor Frankl és mit mondott a jobb motiváció érdekében? (3p)

26) Mik a tanmeneti tervezés lépései? (5p)

27) Mi a különbség vagy éppen hasonlóság a mélyreható és a mechanikus tanulás stratégiája között? (3p)

2.3. Harmadik gyakorló teszt

- 1) Húzza alá a helyes választ. Mit jelent a pragmatizmus? (1p)
- A) A „tabula rasa” elvét B) A társadalmi igényekhez való igazodást
C) Gyakorlatias tevékenységen keresztül életprobléma megoldására való felkészülést
- 2) Húzza alá azt a fogalmat, amely a következő definíció kifejezője. Az oktatás rendszerét, módszereit és eszközeit, oktatási dokumentumokat, az órák, foglalkozások szerkezetét és típusait, az oktatás módszereit, az oktatási infrastruktúrát, tankönyveket és taneszközöket vizsgálja a (1p)
- A pedagógia B didaktika C filozófia
- 3) Húzza alá azt a fogalmat, amely a következő definíció kifejezője. Spontán vagy tervszerű, célirányos értékközvetítő, értékrendszert kialakító, a személyiséget fejlesztő hatásfolyamat, amelynek célja, hogy az egyént képessé tegye életfeladatai – beleértve a munkafeladatait is – megoldására a (1p)
- A tanulás B tanítás C nevelés
- 4) Döntse el, hogy a személyiség és az előismeret, valamint a motiváltság és készség fogalmak mely rendszerbe tartoznak. (1p)
- A tanulási források B tanulók jellemzői C fejlesztési funkciók
- 5) Mely törvény szabályozza az állami és iskolai oktatási programok létezését? Írja le a törvény pontos számát és címét. A választát az alábbi négyzetbe írja. (2p)
-
- 6) Mi a helyes sorrend a Bloom-féle taxonómiai rendszerben? A helyes választ húzza alá. (1p)
- A) ismeret, megértés, alkalmazás, analízis, szintézis, értékelés
B) megértés, ismeret, analízis, alkalmazás, szintézis, értékelés
C) ismeret, megértés, analízis, szintézis, alkalmazás, értékelés
- 7) Mit vizsgál a didaktika? (4p)
-

8) Ki írta az 1998-ban megjelent *Didaktika: Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz* című könyvet? (1p)

9) Döntse el a következő állításokról, hogy mely ismeretelméleti irányzatra jellemzők! (10p) A következőkből választhat: empirizmus, pozitivizmus, racionalizmus, innatizmus, kritikai realizmus, analitikus ismeretelmélet, pragmatizmus, kognitivizmus, konstruktivizmus.

Ide tartozik a Comenius-féle szenzualista pedagógia is.	
Az elme számára a megismerésben kizárólag az érzetek által közvetített tények adottak, amiket azután az elme a megismerés folyamatában rendszerbe szervez, azonban ez a rendszerezés csak mintegy „járulékosan hozzáadódik a tényekhez”, melyek ismereteink egyedüli szilárd, állandó elemei.	
Bertrand Russell kijelentette, hogy az ismeretelméletnek egyrészt tudományosnak kell lennie, másrészt pedig analitikusnak.	
Olyan elmélet, amelyben az igazság ismérve nem érzéki, hanem intellektuális és deduktív következtetések révén jutunk el hozzá.	
Egy új elmélet, tétel elfogadása hosszú folyamat eredménye, melynek során a szakmai közösség dönt az elfogadásáról vagy pedig elvetéséről.	
A világ a „tények összessége”, a világ tehát nem tárgyakból, élőlényekből áll, hanem összefüggésekből, tényekből és tényállásokból, konfigurációkból.	
Egyik legjelesebb képviselője Charles Sanders Peirce.	
Az ismeretek megszerzésében és a képességek fejlesztésében nem az érzékszervek közvetítő mechanizmusai a meghatározók, hanem a cselekvés, vagyis a környezettel való interakció.	
Nem hisz az általános értelmi képességek létezésében, helyette inkább azt vallja, hogy tudásterület-specifikus információfeldolgozó képességekkel jövünk a világra.	
Olyan filozófiai, pszichológiai irányzat, mely szerint az embernek vannak vele született képességei, amik segítenek a világ értelmezésében.	

10) Mi a képzés? (3p)

11) Mik a deduktív gondolkodás hátrányai? (4p)

12) Döntse el a következő állításokról, hogy igazak vagy hamisak. (5p)

Az oktatási folyamat térben és időben zajló, egymással nem szorosan kapcsolódó tevékenységek sorozata.	
A megoldandó didaktikai főfeladatok az oktatási folyamat jól elkülöníthető szakaszaiba nem tartoznak bele.	
Az oktatási folyamat mikroszerkezete nem jelenik meg Nagy László munkásságában.	
Akkor beszélhetünk eredményes oktató munkáról, ha a tanulás eredményei a tantervben célként megfogalmazottakat nemcsak elérték, hanem túl is teljesítették.	
A tanulás célja a tudás megszerzése, valamint elsajátítása, ami nem járul hozzá a személyiség formálásához.	

13) Mik az ismeretek típusai? (5 pont) A 9-ből legalább 5-öt felsorolni

14) Párosítsa össze a következő fogalmakat a személyekkel! (7p)

A Klein S., Klein B.	B Caroll, J. B.
C Guilford, J. P.	D Krathwohl, D. R.
E Gagné, R. M. és Briggs, L. J.	F Bruner, J. S.
G Sternberg, R. J.	

Háromféle specifikus képességet különített el.	
Az affektív dimenzió az értékekkel, az attitűdökkel és a motivációval hozható összefüggésbe.	
Az attitűd olyan belső állapot, amely befolyással van az egyén viselkedésére.	
A faktoranalízis módszerével kidolgozta az általános kognitív képességek háromszintű modelljét.	
Kidolgozta az emberi intellektus háromdimenziós struktúráját (kocka-modell).	
Szerinte/szerintük az észlelés folyamatában a tárgyról érkező ingerek osztályba sorolását nemcsak az észlelési kategóriának való megfelelés, hanem a perceptuális beállítódás is meghatározza.	
Képességen az embernek azt a tulajdonságát értjük, hogy problémák egy csoportját képes megoldani.	

15) Húzza alá a megfelelő választ! (4p)

a) Országos, területi, fenntartói iskolákra érvényes előírásokat tartalmaz.

- A) Központi tanterv B) Helyi tanterv
C) Kétpólusú terv D) Óraterv

b) Az egyes iskolákra érvényes szabályozó dokumentum.

- A) Helyi tanterv B) Kétpólusú terv
C) Óraterv D) Központi tanterv

c) Kereteit és az alapjait tekintve az országos előírásokat követi, azonban a részleteiben a helyi intézményi szuverenitást képvisel.

- A) Kétpólusú tanterv B) Helyi tanterv
C) Központi terv D) Óraterv

d) A tananyagot csak vázlatosan adja meg.

- A) Sillabusz B) Curriculum
C) Alaptanterv D) Kerettanterv

16) Mik a tanmeneti tervezés lépései? (5p)

17) Döntse el a következő állításokról, hogy melyik tananyag-elrendezési modellre jellemzők a leginkább. (5p)

- A) Koncentrikus tananyag-elrendezési modell
B) Harmonikus elrendezési modell
C) A tanulói tapasztalatokra és az életkori sajátosságokra épülő modell
D) A tartalmak integrációjának modellje

Fő célja a tantárgyközi kapcsolat erősítése.	
A tényektől a következtetés felé halad.	
A spirális elrendezés jellemzi.	
A feldolgozásra szánt tananyag elemei időben haladva ismétlődnek, de minden alkalommal bővítésre kerülnek.	
Ez jelenik meg például a szakköri foglalkozások tartalmának kiválasztásakor és elrendezésekor.	

18) Mit értünk stratégia alatt? (3p)

19) Kösse össze a tanítási stratégiákat a definíciójukkal! (5p)

- A) Információátadási és –átvételi
- B) Interiorizációs tanulási
- C) Mesterfokú tanulási
- D) Algoritmusok elsajátításán alapuló
- E) Cselekvések, cselekvéssorok elsajátításán alapuló

A külső, cselekvéssel együtt járó műveletek belsővé válásának folyamatára építő tanítási tevékenység.	
A tartalom elemzése, amelynek segítségével megkereshetők a hasonló feladatok megoldásának legcélszerűbb műveletsorozatai, ami a tanítás és tanulás tevékenységét racionálisabbá teheti.	
Adaptív tanulási eljárás, ahol nagyon alapos tervezés, illetve a témafeldolgozás során a tanulói teljesítmények folyamatos mérése, értékelése szükséges annak érdekében, hogy a tanulói további munkáját meghatározó módosító feladatok összeállítása megfelelő legyen.	
A készségek fejlesztésének optimális megoldása, ami elsősorban kondicionálásos tanulási folyamatokra épít.	
A tanítás-tanulás folyamatában információkat közlünk a tanulókkal, amelyeket a tanuló vélhetően megért és megjegyez.	

20) Párosítsa a fogalmat a definícióval! (5p)

- A Ismétlési stratégiák
- B Feldolgozási stratégiák
- C Szervezési stratégiák
- D Metakognitív stratégiák
- E Affektív stratégiák

Célja a tanultakon végzett egyszerűbb műveletek révén a minél alaposabb megértés.	
Célja az önszabályozott megértés.	
Célja a tanulóban lejátszódó érzelmi állapot optimalizálása.	
Célja a tananyag reprodukció általi mechanikus felidézése.	
Célja a tanulnivaló átstrukturálása általi megértés.	

21) Kurt Lewin három kategóriába sorolta a pedagógustípusokat a vezetési stílusaik alapján. Melyek azok és mit jelentenek az egyes kategóriák? (6p)

22) Miként lehet növelni a céltudatosságot? (4p)

23) Mit jelent az extrinzik és a presztízs motiváció? (2-2p)

24) Tanulói oldalról a motiváció érdekében mely teendők fontosak? (3p)

25) Mit értünk a deduktív tananyag-feldolgozás stratégiája alatt? (5p)

26) Ki dolgozta ki a fogalomtérkép technikáját és mi volt a célja vele? (2p)

27) Mit értünk óra- és foglalkozástervezés alatt? (3p)

3. Gyakorló tesztek a 3., 4., 7. és 8. fejezethez a tanár szakos hallgatók számára

Ebben a fejezetben gyakorló teszteket talál a tankönyv egyes fejezeteihez, melyek által önállóan is felmérheti jelenlegi tudását. Az ebbe a fejezetbe tartozó tesztek a tankönyv 3., 4., 7., és 8. fejezetében található tudásanyag felmérése szolgálnak.

3.1. Első gyakorló teszt

1) Döntse el a következő állításokról, hogy igazak vagy hamisak. (5p)

A tanulás eredménye az oktatási folyamat kimenetén jelentkezik.	
A tanulásmodellek „makroszintűek” (időben hosszú távú tevékenység eredményére irányulnak) és konkrétan valamely gyakorlati területére, például az osztálytermi tanulás sajátosságaira fókuszálnak.	
Az önszabályozó tanulás nem fogalmazható meg az oktatás egyik legfontosabb céljaként.	
A tanítás és a tanulás egymástól el nem választható interperszonális és interaktív hatásrendszer.	
A tanulásmodell a tanulást külső feltételek figyelembevételével optimalizálható folyamatként értelmezi.	

2) Döntse el a következő állításokról, hogy mely tanuláselméletre jellemzők! (7p)

A) asszociációs	B) pszichoanalitikus
C) fenomenológiai-humanisztikus	
D) behaviorista	E) szociális
F) kognitív	G) konstruktivista

A tanulás alapja a kapcsolatok rendszere, illetve formálódása, fejlődése.	
A 80-as években új lendületet vett ez a kutatás azáltal, hogy felismerték, az agy működése nem hasonlít a szeriális feldolgozású számítógépekére.	
Az egyén a környezetével való állandó kölcsönhatásban egyrészt annak megváltoztatására (asszimiláció), másrészt pedig önmaga megváltoztatására (akkomodáció) törekszik, mely folyamatok az elme működésében is lejátszódnak.	
Korai képviselőit elsősorban az érdekelte, hogyan igazodnak a gyerekek a felnőttek viselkedéséhez .	
Ez a paradigma sem az iskolai tanulást helyezte vizsgálatai középpontjában, hanem elsősorban a személyiség kiteljesedése, a motívumok köre és az önmegvalósítás érdekli.	
Az 1920-as évek közepén Watson volt az a pszichológus, aki a napjainkban oly népszerű tanulási környezet fogalmát bevezette, ahol annak fejlettsége és szervezettsége határozza meg elsősorban a tanulás eredményességét .	
Az egyén legfontosabb feladata az ösztönei által létrejövő késztetéseknek az erkölcsi ítéletrendszer, illetve a társadalmi elvárások szerinti kielégítése.	

3) Párosítsa össze az összetartozókat! (5p)

A modellalkotás

B hasonlóság

C formális modell

D kapcsolatrendszer

E kvalitatív modell

Ismernünk kell a modellezett és a modell kapcsolatát, mert csak így teljesülhet a modellezés két alapfeltétele: az analógia és az ekvivalencia.	
Lehet strukturális, funkcionális és topológiai (geometriai).	
Egy valós tanulási szituációt különböző szimbólumok közötti logikai kapcsolatrendszer mentális konstrukciójaként ad meg.	
Leírható matematikai, statisztikai és kísérleti úton.	
A tanulási szituáció elemei közötti kapcsolatok szimbólumok általi megjelenítését adja.	

4) Mi a visszacsatolás célja? (2p)

5) Döntse el a következő állításokról, hogy a Piaget szerinti értelmi fejlődés mely fő szakaszára jellemző leginkább! (6p)

A) szenzomotoros szakasz

B) műveletek előtti szakasz

C) konkrét műveleti szakasz

D) formális műveletek szakasza

Kialakul a decentrálás, több konverzációs fogalom megszilárdul.	
Erre a szakaszra jellemző a felnőtt formális logikai gondolkodás.	
Ebben a szakaszban a megismerés forrása az észlelés és a mozgás, amit a cselekvés kapcsol össze.	
Ez a szakasz 2-től 7 éves korig tart.	
Megjelenik a beszéd és a szimbolikus gondolkodás.	
A gyerek képes áttekinteni az összes lehetséges változatot, azok következményeivel együtt, és e következtetéseket megerősíteni vagy kizárni.	

6) Döntse el, melyik a helyes válasz! Megoldását a feladat melletti oszlopba írja! (5p)

A) Kik nem a tanulási folyamat főszereplői?

a) a tananyagfejlesztők

b) a tanulótervezők

c) az állam

d) a tanulók

B) A általában 10 óránál kevesebb tananyagot tartalmaz.

a) lecke

b) tananyag

c) modul

d) fejezet

C) Az olyan típusú programot, amely lehetővé teszi a tanuló számára, hogy választól függően továbbhaladjon egy úgynevezett főágon, vagy pedig letérjen a főágról és kiegészítő információkat kapjon, programnak nevezzük.

a) elágazásos

b) lineáris

c) harmonikus

d) lépcsős

D) A programozott oktatás a tanuláselméletből nőtte ki magát.

a) behaviorista

b) konstruktivista

c) asszociációs

d) kognitív

E) A számítógép-alapú oktatás gyökerei a(z) oktatásig nyúlnak vissza.

a) irányított

b) programozott

c) befolyásolt

d) koordinált

7) Kik a kiemelt figyelmet igénylő tanulók? Soroljon fel hatot a hétből! (6p)

8) Mi a tanóra? (5p)

9) Mit értünk kooperatív és kollaboratív tanulás alatt? (5p)

10) Mi a különbség az oktatástechnika és az oktatástechnológia között? (4p)

11) Egészítse ki a következő táblázatot az óratípusokat illetően! (6p)

Az óra típusa:				
Alapvető /fő feladata:	ismeretközlés		a tananyag összefüggéseinek, logikai szerkezetének feltárása, megértése	

12) Tegye sorrendbe az **új ismereteket feldolgozó** óratípus általános menetét! (6p)

Az új téma feldolgozása	
Ellenőrzés, értékelés	
A figyelem felkeltése, motiválás (pl. didaktikai játék)	
A tanultak alkalmazása és a visszacsatolás	
A témával kapcsolatos ismeretek felidézése, ellenőrzése	3
A tanulók informálása arról, hogy miről fognak tanulni	
Rendszerezés, rögzítés	

13) Döntse el a következő állításokról, hogy melyik munkaformára jellemzők leginkább! (5p)

- A)** frontális munka **B)** csoportmunka
C) páros munka/kooperatív tanulás
D) egyéni munka **E)** projekttanulás

Lehetnek homogének és heterogének.	
A tanulók együtt haladnak, azonos ütemben folyik a munka.	
Az intrakommunikáció jellemzi.	
A tanulók megtervezik, megvalósítják és értékelik.	
Négy alapelve van.	

14) Rövid válaszok! (5p)

A) magyarázat

B) szemléltetés

C) vita

D) elbeszélés

E) heurisztikus módszer

A. monologikus szóbeli közlési mód, egy jelenség, egy műszaki folyamat (technológia), egy technikai eszköz szemléletes bemutatására szolgál: _____

B. a tanulónak nem az egész feladatot kell megoldania, hanem csak annak egyes részeit: _____

C. célja elősegíteni az összefüggések, szabályok, tételek, fogalmak megértését: _____

D. történhet a tárgyak, jelenségek, folyamatok közvetlen megfigyelésével vagy megjelenítésével: _____

E. mindig ellentétes nézetek szembesítését jelenti, kétirányú folyamat, az érvelési stratégiák alkalmazása: _____

15) Mutassa be a taneszközök Wilbur Schramm szerinti technikatörténeti szempontú csoportosításának második nemzedékét! Írjon rá egy példát is! (3p)

16) Mi a digitális jelfeldolgozás folyamata? (4p)

17) Mik a szóbeli feleletek hibaforrásai? (4p)

18) Az internetalapú oktatás szociálpszichológiai megközelítése. Egészítse ki az ábrát! (5p)

					Alfa-generáció
1925-1942	1943-1960	1961-1981	1982-1995	1996-2009	2010-

19) Egészítse ki a szöveget a lassú tanulókról! (5p)

Az osztálytársaikhoz képest sokkal ___A___ ütemben tudnak tanulni, az órai tananyag-feldolgozás ütemével nem tudnak lépést tartani. Általános intelligenciájuk többnyire ___B___ és 85 közé esik. Az alapkészségeik (___C___) hiányosak. Fejlesztési lehetőségeik a ___D___ oktatás és a ___E___ oktatás.

A: _____

B: _____

C: _____

D: _____

E: _____

20) Lawrence Kohlberg az erkölcsi fejlődés három szintjét és hat szakaszát különítette el. Helyezze el a szinteket, a szakaszokat és a jellemzőket az ábrán. Figyeljen a helyes sorrendre! (7p) (elemenként 0,5-0,5 pont)

- A) prekonvencionális erkölcs
- B) az egyén jogait tisztelni kell
- C) „jó gyermek” orientáció
- D) konvencionális erkölcs
- E) posztkonvencionális erkölcs
- F) a törvény és a rend orientációja
- G) instrumentális relativista orientáció
- H) a társadalmi szerződés orientációja
- I) a büntetés és a szófogadás orientációja
- J) a felnőtt hatalma a gyermek számára természetes és kétségbevonhatatlan
- K) a következetes erkölcsi állásfoglalás orientációja
- L) az a helyes viselkedés, ami kiváltja mások meglepedettségét
- M) az egyén saját etikai elvei szolgálnak alapul erkölcsi kérdésekben
- N) a társadalmi rend érdekében a társadalmi együttélés szabályait rögzíteni kell, és azokat be kell tartani

1. szint:	1. szakasz:	
	2. szakasz:	egy adott viselkedés akkor helyes, ha eszközként szolgál a gyermek, illetve mások szükségleteinek kielégítéséhez
2. szint:	3. szakasz:	
	4. szakasz:	
3. szint:	5. szakasz:	
	6. szakasz:	

3.2. Második gyakorló teszt

Maximális pontszám: 100

1) Döntse el a következő állításokról, hogy igazak vagy hamisak. (5p)

A tanuláselmélet a tanulást egy adott szituáció hatására a tanulónál tapasztalt viselkedésbeli, kognitív folyamatbeli, szociális stb. változásként értelmezi.	
Új elméletek megjelenéséről mindig akkor beszélünk, amikor olyan új tények merülnek fel, amelyek már nem magyarázhatók az éppen aktuális elmélettel.	
A tanuláselméletek elsősorban „makroszintűek”, rendszerezett hipotéziseken nyugszanak, és általában foglalkoznak a tanulással.	
Az önismeret, az adottságok és képességek tudatos kiaknázása, valamint ezeknek a saját tanulási folyamatban való tudatos alkalmazása révén a tanulás eredményessége tovább nem fokozható.	
Tanulási és tanítási stratégiákra, illetve tananyag-feldolgozási eljárásokra nem használják a modell megnevezést.	

2) Döntse el a következő állításokról, hogy mely tanuláselméletre jellemzőek! (7p)

A) asszociációs	B) pszichoanalitikus
C) fenomenológiai-humanisztikus	D) behaviorista
E) szociális	F) kognitív
G) konstruktivista	

Kapcsolat jöhet létre például olyan érzékletek, képzetek, gondolatok között, amelyek hasonlítanak egymásra, vagy éppen különböznek egymástól, illetve amelyek között van ok-okozati kapcsolat.	
Ez vált alapjává a konnektionista tanuláselméletnek.	
A vizsgálatok középpontjába olyan tevékenységeket helyezett, mint a megismerés, a megértés, a tudás szerveződésének kérdései, a problémamegoldás, a következtetés és döntéshozatal.	
Korai képviselői elsősorban Miller és Dollard.	
Bírálták Freudot, hogy neurotikus beteg emberek megfigyelése révén épített fel egy komplex személyiségelméletet.	
Jelentős fejlődésen ment keresztül, és a 60-as évekre a Skinner-féle operáns kondicionálás és azon belül is a megerősítés törvényszerűségeinek (ingerbemutató, válaszszabályozás, befolyásolás) felismerése révén eljut a programozott oktatás elméleti alapjainak lerakásához.	
Az agresszió állapota mindaddig fennmarad, amíg az egyén el nem éri célját.	

3) Párosítsa össze az összetartozókat! (5p)

A modellalkotás
D kapcsolatrendszer

B hasonlóság
E kvalitatív modell

C formális modell

Ismernünk kell a modellezett és a modell kapcsolatát, mert csak így teljesülhet a modellezés két alapfeltétele: az analógia és az ekvivalencia.	
Lehet strukturális, funkcionális és topológiai (geometriai).	
Egy valós tanulási szituációt különböző szimbólumok közötti logikai kapcsolatrendszer mentális konstrukciójaként ad meg.	
Leírható matematikai, statisztikai és kísérleti úton.	
A tanulási szituáció elemei közötti kapcsolatok szimbólumok általi megjelenítését adja.	

4) Mit értünk érzékenység alatt? (2p)

5) Döntse el a következő állításokról, hogy a Piaget szerinti értelmi fejlődés mely fő szakaszára jellemzők leginkább! (6p)

- A) szenzomotoros szakasz B) műveletek előtti szakasz
C) konkrét műveleti szakasz D) formális műveletek szakasza

Ez a szakasz a születéstől kétéves korig tart.	
Elvont kijelentésekben képes gondolkodni, és módszeresen ellenőrizi hipotéziseit.	
Jellegzetessége, hogy a gyerek képtelen egy időben a helyzet több mozzanatát egyszerre figyelembe venni.	
A gyermek gondolkodása szemléletvezérlésű (a vizuális benyomások irányítják).	
A gyerekek kialakult világképe van, amelyet a mágikus gondolkodás jellemez.	
A gyerekek már képesek absztrakt fogalmak használatára, de ez csak a konkrét tárgyakra korlátozódik, amelyek érzékszervileg hozzáférhetők.	

6) Döntse el, melyik a helyes válasz! (5p)

A) A skinneri lineáris program tanuló(k) számára ugyanazt a tanulási utat írja elő.

- a) a rosszabb képességű b) a legtöbb
c) a jobb képességű d) minden

B) A általában 10 óránál kevesebb tananyagot tartalmaz.

- a) lecke b) tananyag
c) modul d) fejezet

C) A hosszabb, több, egymással összefüggő tananyagelemből álló leckéket ... nevezhetjük.

a) modulnak	b) tananyagnak
c) internetes forrásnak	d) tankönyvnek

D) A programozott oktatás a(z) tanuláselméletből nőtt ki magát.

a) behaviorista	b) konstruktivista
c) asszociációs	d) kognitív

E) A számítógép-alapú oktatás gyökerei a(z) oktatásig nyúlnak vissza.

a) irányított	b) programozott
c) befolyásolt	d) koordinált

7) Mi a metakogníció 3 komponense és mit értünk alattuk? (3-3p)

8) Mi a tanulási motiváció? (5p)

9) Melyek a legfontosabb tanulási motivációs elméletek és módszerek? (5p)

10) Mi a taneszköz? (2p)

11) Egészítse ki a következő táblázatot az óratípusokat illetően! (8p)

Az óra típusa:				
Alapvető /fő feladata:				

12) Tegye sorrendbe az *alkalmazó (gyakorló) óratípus* általános menetét! (6p)

A szükséges ismeretek felidézése, ismételése	
Az önálló tanulói gyakorlás	
Házi feladat kijelölése	
A figyelem felkeltése, motiválás, az óra tárgyának megjelölése	
Az elvégzett munka ellenőrzése és értékelése	
A közösen végzett gyakorlás	

13) Döntse el a következő állításokról, hogy melyik munkaformára jellemzők leginkább! (5p)

- A) frontális munka B) csoportmunka
 C) páros munka/kooperatív tanulás
 D) egyéni munka E) projekttanulás

Kialakulhatnak autoritatív módon.	
Leginkább a tanulók és a mindent szervező tanár közös munkájáról van szó.	
A tanulók egyéni tempóban tudnak haladni.	
Egy híd, ami összeköti az iskolát az élettel, a munkával.	
Két tanuló együtt old meg egy feladatot.	

14) Rövid válaszok! (5p)

- A) magyarázat B) szemléltetés C) vita
 D) elbeszélés E) heurisztikus módszer

A. monologikus szóbeli közlési mód, egy jelenség, egy műszaki folyamat (technológia), egy technikai eszköz szemléletes bemutatására szolgál: _____

B. a tanulónak nem az egész feladatot kell megoldania, hanem csak annak egyes részeit: _____

C. célja elősegíteni az összefüggések, szabályok, tételek, fogalmak megértését:

D. történhet a tárgyak, jelenségek, folyamatok közvetlen megfigyelésével vagy megjelenítésével: _____

E. mindig ellentétes nézetek szembesítését jelenti, kétirányú folyamat, az érvelési stratégiák alkalmazása: _____

15) Mutassa be a taneszközök Wilbur Schramm szerinti technikátörténeti szempontú csoportosításának harmadik nemzedékét! (3p)

16) Mik a digitális videotechnika eszközei? (3p)

17) Mik az ellenőrzés funkciói? (4p)

18) Az internetalapú oktatás szociálpszichológiai megközelítése. Egészítse ki az ábrát! (5p)

					
Veteránok					
1925-1942	1943-1960	1961-1981	1982-1995	1996-2009	2010-

19) Egészítse ki a szöveget a tehetséges tanulókról! (6p)

Tehetséges tanulókat tanítani legalább olyan ___A___, mint lassú tanulókat. A tehetséges tanulók ___B___ teljesítményre képesek a következő területek bármelyikén külön-külön vagy együtt: általános intellektuális tehetség, specifikus tanulmányi képesség, kreatív vagy produktív gondolkodás, vezetői képesség, vizuális vagy előadóművészetek. Átlagon felüli intelligencia: ___C___ pont felett. Fejlesztési lehetőségeik a ___D___, amikor a tanulmányukat a szokásosnál rövidebb időn belül végzik el. Továbbá a ___E___, amikor a tantervi anyagot meghaladó tanulnivalót kapnak, valamint a(z) ___F___, amikor tanulmányaikat külön osztályokban vagy iskolában végzik.

A: _____ B: _____ C: _____

D: _____ E: _____ F: _____

20) Lawrence Kohlberg az erkölcsi fejlődés három szintjét és hat szakaszát különítette el. Helyezze el a szinteket, a szakaszokat és a jellemzőket az ábrán. Figyeljen a helyes sorrendre! (7p)

- A) prekonvencionális erkölcs
- B) az egyén jogait tisztelni kell
- C) „jó gyermek” orientáció
- D) konvencionális erkölcs
- E) posztkonvencionális erkölcs
- F) a törvény és a rend orientációja
- G) instrumentális relativista orientáció
- H) a társadalmi szerződés orientációja
- I) a büntetés és a szófogadás orientációja
- J) a felnőtt hatalma a gyermek számára természetes és kétségbevonhatatlan
- K) a következetes erkölcsi állásfoglalás orientációja
- L) az a helyes viselkedés, ami kiváltja mások meglepedettségét
- M) az egyén saját etikai elvei szolgálnak alapul erkölcsi kérdésekben
- N) a társadalmi rend érdekében a társadalmi együttélés szabályait rögzíteni kell, és azokat be kell tartani

1. szint:	1. szakasz:	
	2. szakasz:	egy adott viselkedés akkor helyes, ha eszközként szolgál a gyermek, illetve mások szükségleteinek kielégítéséhez
2. szint:	3. szakasz:	
	4. szakasz:	
3. szint:	5. szakasz:	
	6. szakasz:	

3.3. Harmadik gyakorló teszt

Maximális pontszám: 100

1) Döntse el a következő állításokról, hogy igazak vagy hamisak. (5p)

A tanuláselméletek elsősorban „mikroszintűek” (rövid távú, elemi tevékenység eredményét vizsgálják), rendszerezett hipotéziseken nyugszanak, és általában foglalkoznak a tanulással.	
Azt Tóth László (2005) is megállapítja, hogy nem húzható éles határvonal a tanulás elméleti és gyakorlati (modellalapú) értelmezése közé.	
A tanulás nem szűkíthető le pusztán csak az osztálytermi tanulásra, például az internetalapú tanulás attól eltérő tanulásmodellt igényel.	
Megnehezíti a klasszifikálást az elmélet és a modell fogalmának többféle értelmezése, mivel van, amikor tanulási vagy tanítási stratégiákra, illetve tananyag-feldolgozási eljárásokra is használják a modell megnevezést.	
A tanulásmodellek „mikroszintűek” és konkrétan valamely gyakorlati területére, például az osztálytermi tanulás sajátosságaira fókuszálnak.	

2) Döntse el a következő állításokról, hogy mely tanuláselméletre jellemzők! (7p)

A) asszociációs	B) pszichoanalitikus
C) fenomenológiai-humanisztikus	D) behaviorista
E) szociális	F) kognitív
G) konstruktivista	

Az elmélet elsősorban a verbális elsajátítás (a tananyag megtanulása, felmondása), a tanítás-tanulási folyamat tervezése (a tananyag jellege, elrendezése, kapcsolatrendszere), a tanulás minősége (beállítódás, motiváció) törvényszerűségeinek felismerésében hozott maradandó eredményeket.	
A tanuló nemcsak befogadja a tudást, hanem létrehozza azt korábban megszerzett ismeretei alapján.	
Az asszimilációra és az akkomodációra való alkalmasság fejlettségi szintjére az általános képességeket használja.	
Elméletükben rámutattak az énerő fontosságára, vagyis arra, hogy mennyire képes valaki szándékait és céljait a saját viselkedése során megvalósítani, továbbá uralkodni saját belső feszültségei felett.	
Elismerte a kognitív teória eredményeit, hangsúlyozza az oktatás affektív komponenseinek fontosságát.	
A tanulás egyrészt a viselkedésben bekövetkezett változasként, másrészt pedig a környezetből származó ingerekre adott válaszként értelmezendő.	
Ha a célok elérése akadályokba ütközik, akkor az frusztrációhoz vezet, amely agressziót vált ki.	

3) Párosítsa össze az összetartozókat! (5p)

- A) mikrokörnyezet B) makrokörnyezet C) individuum
D) egyéni tanulói változók E) egyéni tanári változók

Egy osztályrendszerben folyó tanulásra megállapíthatjuk, hogy a-e az iskola, a település, illetve a régió.	
Egy osztályrendszerben folyó tanulásra megállapíthatjuk, hogy a-e a társadalom.	
Az osztályközösség, a baráti közösség, a család, amelyek szintén hatással vannak a tanulásra.	
Készségek, a képességek, kognitív stratégiák, illetve a személyiségjegyek, az attitűdök, a motívumok és az értékek.	
A tanári kompetenciák, kognitív stratégiák, személyiségvonások.	

4) Döntse el a következő állításokról, hogy a Piaget szerinti értelmi fejlődés mely fő szakaszára jellemző leginkább! (6p)

- A) szenzomotoros szakasz B) műveletek előtti szakasz
C) konkrét műveleti szakasz D) formális műveletek szakasza

Középpontjában az ember, illetve saját vágyai, akarata állhat.	
Oksági összefüggéseket tételez fel egymástól független dolgok között.	
Ez a szakasz 7-től 11 éves korig tart.	
Erre a szakaszra jellemző az egocentrizmus.	
Ez a szakasz a 11. évtől kezdődik.	
A gyerekek képesek egyszerre több dimenzió alapján osztályozni a tárgyakat.	

5) Mi a reflexió? (2p)

6) Döntse el, melyik a helyes válasz! Megoldását a feladat melletti oszlopba írja! (5p)

A) A(z) olyan tanulási útmutatóval ellátott tananyag, amely tartalmazza a tanulási célt, célokat.

- a) modul b) lecke
c) tananyag d) tárgyleírás

B) A általában 10 óránál kevesebb tananyagot tartalmaz.

- a) lecke b) tananyag
c) modul d) fejezet

C) A hosszabb, több, egymással összefüggő tananyagelemből álló leckéket nevezhetjük.

a) modulnak	b) tananyagnak
c) internetes forrásnak	d) tankönyvnek

D) A programozott oktatás a tanuláselméletből nőtt ki magát.

a) behaviorista	b) konstruktivista
c) asszociációs	d) kognitív

E) Míg a lineáris programban a kérdésnek egyik igen lényeges feladata a biztosítása, addig az elágazásos programban a kérdésnek diagnosztikai funkciója van.

a) válaszlehetőség	b) visszacsatolás
c) motiváció	d) sikerélmény

7) Kik a kiemelt figyelmet igénylő tanulók? Soroljon fel ötöt a hétből! (5p)

8) Mit értünk kritériumorientált értékelés alatt? (2p)

9) A kognitív stílus az egyén öröklött és tanult jellegzetességein alapuló kognitív tevékenységekben megnyilvánuló különbségeit, vagyis a megismerés tartós, vagy kevésbé tartós diszpozícióit fejezi ki. Melyek ezek a kognitív tevékenységek? (6p)

10) Mi a motiváció? (3p)

11) Egészítse ki a következő táblázatot az órátípusokat és órafajtákat illetően!
(4p)

Az óra típusa:	új ismeretet feldolgozó óra	gyakorló óra	összefoglaló, rendszerező óra	ellenőrző (témazáró) óra
Alapvető /fő feladata:				

12) Mik a digitális videotechnika eszközei? (3p)

13) Döntse el a következő állításokról, hogy melyik munkaformára jellemzők leginkább! (5p)

- A) frontális munka B) csoportmunka
C) páros munka/kooperatív tanulás
D) egyéni munka E) projekttanulás

A feladat kiosztás az egész osztály számára azonos.	
Nem támogatja az egyéni gondolkodást.	
A kommunikáció általában tanuló–tanár vagy tanár–tanuló szinten zajlik.	
Készségfejlesztés szempontjából a legértékesebb.	
A létrehozott termék érdemi tanulást eredményez.	

14) Rövid válaszok! (5p)

- A) megbeszélés B) házi feladat C) előadás
D) szemléltetés E) magyarázat

A. célja elősegíteni az összefüggések, szabályok, tételek, fogalmak megértését:

B. az oktató van a középpontban, monologikus szóbeli közlési módszer: _____

C. olyan oktatási módszer, amelynek során a tanulmányozandó tárgyak, jelenségek, folyamatok észlelése, megfigyelése és elemzése történik: _____

D. az előadás legegyszerűbb feloldása, a résztvevők lehetőséget kapnak a megszólalásra, spontán kérdések feltevése: _____

E. az egyik leghagyományosabb tanítási módszer, amely a tanuló otthoni, egyéni és önálló munkájára helyezi a hangsúlyt: _____

15) Mutassa be a taneszközök Wilbur Schramm szerinti technikatörténeti szempontú csoportosításának második és harmadik nemzedékét! (6p)

16) Mit értünk az m-Learning és a blended learning fogalma alatt? (4p)

17) Melyek az ellenőrzés és értékelés módjai? (3p)

18) Az internetalapú oktatás szociálpszichológiai megközelítése. Egészítse ki az ábrát! (5p)

									
		X-generáció							
1925-1942	1943-1960	1961-1981	1982-1995	1996-2009	2010-				

19) Mik határozzák meg a tanórak szerkezetét? (5p)

20) Mi a tudáskonstrukció folyamata Anderson szerint? (5p)

21) Mik a hatékony tanulás kritériumai? Legalább 4-et említsen a 8-ból! (4p)

22) Egészítse ki a szöveget a lassú tanulókról! (5p)

Az osztálytársaikhoz képest sokkal ___A___ ütemben tudnak tanulni, az órai tananyag-feldolgozás ütemével nem tudnak lépést tartani. Általános intelligenciájuk többnyire ___B___ és 85 közé esik. Az alapkészségeik (___C___) hiányosak. Fejlesztési lehetőségeik a ___D___ oktatás és a ___E___ oktatás.

A: _____

B: _____

C: _____

D: _____

E: _____

4. Gyakorló tesztek az egész könyvhöz a tanár szakos hallgatók számára

Ebben a fejezetben olyan tesztek fog találni, amelyek nem csupán a tankönyv egyes fejezeteinek tartalmát foglalják magukban, hanem a teljes könyv ismeretanyagát.

4.1. Első gyakorló teszt

Maximális pontszám: 100

1) Az **ismeretelmélet főbb irányzataiból** kilencet említ a tankönyv. Egészítse ki a következő, az ismeretelméletekre vonatkozó szöveg hiányzó részeit! (10p)

A) ismeretelmélet	B) innátizmus	C) James Mill
D) empirizmus	E) John Stuart Mill	F) racionalista
G) a priori	H) René Descartes	I) szentimentalizmus
J) pozitívizmus	K) a posteriori	

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A										

A(z) 0 tárgya a tudás értelmezése és megszerzése feltételeinek, módszereinek kutatása. A tudás származhat tapasztalatból 1 vagy az elme működéséből 2 . A(z) 3 a 17–19. század meghatározó ismeretelméleti felfogása, amely szerint ismeretekre csak tapasztalataink segítségével tehetünk szert. Elveti a velünk született tudást. Amennyiben a megismerést az érzéki észlelésre korlátozza, akkor azt 4 -nak/-nek nevezzük.

A(z) 5 a modern filozófia egyik irányzata, melyre a későbbiekben épült például az analitikus filozófia. Ennek az alapelvét először 6 fogalmazta meg, mely szerint az elme számára a megismerésben kizárólag az érzetek által közvetített tények adóttak, amiket azután az elme a megismerés folyamatában rendszerbe szervez.

 7 induktív logikával kiegészített pozitivistá ismeretelméletet dolgozott ki. A(z) 8 filozófiai irányzat szerint az emberi megismerés forrása az ész, és fogalmaink a tapasztalat előtt, illetve attól függetlenül is léteznek. 9 szerint egyedül csak az örök igazságok – a matematika igazságai, továbbá a tudományok ismeretelméleti, illetve metafizikai lapajai – ismerhetők meg az értelem útján.

A(z) 10 szakított a tabula rasa irányzatával, mely szerint az ember a tanulásra való képességgel, de előre meghatározott adottságok nélkül születik. Ennek egyik képviselője volt Kant.

2) A **tanuláselméletek** közül hetet említ a tankönyv. Egészítse ki a következő, a tanuláselméletekre vonatkozó szöveg hiányzó részeit! (10p)

A) Freud	B) Piaget	C) fenomenológiai
D) Bruner	E) Watson	F) pszichoanalitikus
G) behaviorista	H) Skinner	I) asszociációs
J) humanisztikus		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

A(z) 1 elmélet szerint a tanulás alapja a kapcsolatok rendszere, illetve formálódása, fejlődése. Kapcsolat jöhet létre például olyan érzékek, képzetek, gondolatok között, amelyek hasonlítanak egymásra, vagy éppen különböznek egymástól, illetve amelyek között van ok-okozati kapcsolat. A 2-féle pszichoanalitikus felfogás nem az iskolai tanulást, hanem inkább a tanulásnak a személyiségfejlődésben betöltött szerepét vizsgálta.

A(z) 3 tanuláselmélet szerint az egyén legfontosabb feladata az ösztönei által létrejövő késztetéseknek az erkölcsi ítéletrendszer, illetve a társadalmi elvárások szerinti kielégítése.

A(z) 4 paradigma sem az iskolai tanulást helyezte vizsgálatai középpontjába, hanem elsősorban a személyiség kiteljesedése, a motívumok köre és az önmegvalósítás érdekli. Ennek egyik ága a 5 pszichológia. A 6-féle adaptációs elméletre épülő nyitott oktatás és a 7-féle felfedezettő tanítás (problémaalapú tanulás) mellett új paradigma is kibontakozott.

A(z) 8 elmélet szerint a tanulás egyrészt a viselkedésben bekövetkezett változásként, másrészt pedig a környezetből származó ingerekre adott válaszként értelmezendő. Az 1920-as évek közepén 9 volt az a pszichológus, aki a napjainkban oly népszerű tanulási környezet fogalmát bevezette, ahol annak fejlettsége és szervezettsége határozza meg elsősorban a tanulás eredményességét. Ez az elmélet is jelentős fejlődésen ment keresztül, és a 60-as évekre a 10-féle operáns kondicionálás és azon belül is a megerősítés törvényszerűségeinek felismerése révén eljut a programozott oktatás elméleti alapjainak lerakásához.

3) Piaget az értelmi fejlődést négy szakaszra osztotta.

Egészítse ki a következő, a **Piaget-féle értelmi fejlődés szakaszaira** vonatkozó szöveg hiányzó részeit! (10p)

A) mozgás	B) műveletek előtti	C) ember
D) formális műveletek	E) egocentrizmus	F) szavak
G) decentralálás	H) szenzomotoros	I) észlelés
J) konkrét műveleti		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Az első szakasz a(z) 1, amely a születéstől kétéves korig tart. Ebben a szakaszban a megismerés forrása a(z) 2 és a(z) 3. Ezt követi a második szakasz, mely a(z) 4 elnevezést kapta. Ekkor jelennek meg a(z) 5. Erre a szakaszra jellemző a(z) 6 is. Középpontjában a(z) 7 áll.

A harmadik szakasz a(z) 8, mely 7 éves kortól 11 éves korig tart. Erre a szakaszra jellemző a(z) 9 is. Végül pedig az utolsó szakasz a(z) 10 elnevezést kapta. Ez a szakasz a 11. évtől kezdődik.

- 4) A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő tanulók közé olyan diákok tartoznak, akik bizonyos jellemzőikben eltérnek az osztály többségétől. Egészítse ki a következő, a **kiemelt figyelmet igénylő tanuló**kra vonatkozó szöveg hiányzó részeit! (12p)

A) kompenzáló oktatás	B) diszpinxia	C) diszkalkulia
D) gazdagítás	E) gyorsítás	F) diszortográfia
G) tehetséges tanulók	H) tanulási zavarral küzdő tanulók	
I) elkülönítés	J) diszpraxia	K) lassú tanulók
L) korrekciós oktatás		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

A(z) 1 az órai tananyag-feldolgozás ütemével nem tudnak lépést tartani. Az általános intelligenciájuk többnyire 70 és 85 közé esik. Két fejlesztési lehetőségük van. Az egyik a(z) 2, melynek egyik lehetséges kivitelezési formája a játékosítás. A másik a(z) 3, mely alatt a tananyag újratanítását, többszöri gyakoroltatását értjük.

A(z) 4 magas teljesítményre képesek valamely területen. Átlagon felüli intelligenciával rendelkeznek. Három fejlesztési lehetőségük van. Az egyik a(z) 5, mint például a korai felvétel az iskolába. A második a(z) 6, mint például a tanórán belüli differenciálás, míg végük a harmadik a(z) 7, mikor külön osztályokban, esetleg iskolákban tanulnak.

A(z) 8 azért nem tudnak jól teljesíteni, mert nehézséget jelent számukra a koncentráció. Ismertetőjegyeik közé tartozik, hogy kapkodnak, következetlenek, és viselkedésük is kiszámíthatatlan. Ennek a jelenségnek 7 fajtáját különböztetjük meg. Az egyik a diszlexia, ami alatt olvasászavart, betűtévesztést, és a szavak kihagyását értjük. Másik fajtája a(z) 9, ami alatt számolásavart értünk. Harmadik fajtája a(z) 10, ami a helyesírás zavara. Negyedik fajtája a(z) 11, ami a saját test és a környezet kölcsönhatásának zavara. Ötödik fajtája a(z) 12, ami alatt a rajzolási zavart értjük.

- 5) A tanulási motivációt illetően 5 elmélettel ismerkedtünk meg. Egészítse ki a következő, a **tanulási motivációs elméletekre** vonatkozó szöveg hiányzó részeit! (9p)

A) elsajátítási cél	B) célorientációs elmélet
C) tanulási célok	D) teljesítménymotivációs elmélet
E) éndeterminációs elmélet	F) viszonyító cél
G) szociokulturális elmélet	H) célstruktúrák
I) attribúciós elmélet	

1	2	3	4	5	6	7	8	9

A motivációs tényezők értelmezhetők az egyén és a környezet szintjén. A(z) __1__ középpontjában a tanulók motivációs jellemzői (__2__) és a tanulási környezet (__3__) kölcsönhatása áll. A tanulói céloknak két fajtáját különítettük el. Az egyik a(z) __4__ (mint például új ismeretek, készségek, jártasságok), a másik pedig a(z) __5__, melynek középpontjában mások túlteljesítése áll.

A(z) __6__ szerint a teljesítményben megmutatkozó különbségek a sikerhez, illetve a kudarchoz viszonyítva magyarázhatók. A(z) __7__ szerint az emberek viselkedésére adott magyarázatok a tanulás során az eredményesség vagy eredménytelenség mögöttes okaira adott magyarázatként értelmezhetők.

A(z) __8__ azokat a pszichológiai folyamatokat teszi fókuszba, amelyek elősegítik az optimális emberi működést és a mentális egészséget. A(z) __9__ szerint a tanulás alapja az interakció (más emberekkel).

- 6) Mit jelentenek a következő **tanulási stratégiák**? Párosítsa az összetartozókat! (5p)

A) ismétlési	B) feldolgozási	C) szervezési
D) metakognitív	E) affektív	

Célja a tanulóban lejátszódó érzelmi állapot optimalizálása.	
Célja az önszabályozott megértés.	
Célja a tanulnivaló átstrukturálása általi megértés.	
Célja a tanultakon végzett egyszerűbb műveletek révén a minél alaposabb megértés.	
Célja a tananyag reprodukció általi mechanikus felidézése.	

7) Döntse el az alábbi állításokról, hogy melyik ***tananyag-elrendezési modellre*** jellemzők leginkább! (7p)

- a) koncentrikus b) lineáris
c) tartalmak integrációjának modellje d) teraszos
e) tanulói tapasztalatokra és az életkori sajátosságokra épülő modell

A gyermek egyéni érdeklődéséhez kapcsolja az iskolai tevékenységet.	
A feldolgozásra szánt tananyag elemei időben előre haladva ismétlődnek.	
A tantárgyi keretek különböző mértékben való fellazítása jellemzi ezt a tananyag-elrendezést.	
Az ismeretek emlékezetbe vésését szolgálja, azonban kevésbé időtakarékos.	
Mindig új anyagot dolgozunk fel, ismétlődésre így nem kerül sor.	
Minden esetben más aspektusból jelenítik meg a lényeges vonásokat.	
Bizonyos főbb szegmenseket, kulcsfogalmakat jelöl meg, amelyek minden témaegységnél újból és újból visszatérnek.	

8) Mely tanóratípusokra jellemzők a következő állítások leginkább? (8p)

- A) új ismeretet feldolgozó B) gyakorló
C) összefoglaló D) témazáró

Célja az ismeretek rövidtávú memóriából a hosszú távú memóriába való átkerülése.	
Az adott témakörben tanult fogalmak felidézése, gyakorlása és ismétlése.	
Új fogalmak, szabályok, törvényszerűségek megfogalmazása.	
Alkalmazhatjuk az egyes nagyobb témakörök végén.	
Átlagosan az évi óraszám több mint fele.	
Beépítését a tanárnak kell mérlegelnie, igazodva az adott tanulócsoport szükségleteihez.	
Fontos tanári feladat, hogy a csoportosítások és összehasonlítások új kontextusba kerüljenek.	
Általában az összefoglaló, rendszerező órák után következik.	

9) Milyenek lehetnek a csoportok az összetételük szerint? (2p)

10) Milyenek lehetnek a csoportok a kialakításuk módja szerint? (3p)

11) Milyenek lehetnek a csoportok a bennük folyó munka szerint? (2p)

12) Milyen lehet az ellenőrzés és az értékelés a módjukat tekintve? (3p)

13) Milyen lehet az ellenőrzés és az értékelés az irányukat tekintve? (3p)

14) Mi a különbség a formatív és a szummatív értékelés között? (2p)

15) Mit értünk normatív értékelés alatt? (2p)

16) Mit értünk kritériumorientált értékelés alatt? Mondjon rá konkrét példát is!
(2+1p)

17) Ismertesse a taneszközök technikátörténeti szempontú csoportosítását! (4p)

18) Karikázza be a két lehetőség közül azt, amelyik a hiányos szöveg egyes részeibe illik! (5p)

(1)	A: induktív	B: deduktív
(2)	A: az összes	B: néhány
(3)	A: Francis Bacon	B: Falus Iván
(4)	A: Didactica Magna	B: Novum Organum
(5)	A: 1620-ban	B: 1527-ben

A(z) 1 tananyag-feldolgozás stratégiája egy olyan logikai következtetési eljárás, ahol a premisszák csupán valószínűsítik a konklúziót, de nem feltétlenül garantálják az igazságértékét. Az eljárás folyamán 2 megfigyelt tapasztalati tény alapján vonunk le egy általános érvényű következtetést. Ezt az elméletét 3 fogalmazta meg a 4 című munkájában, amelyet 5 írt. Szerinte a kutató feladata a tények szisztematikus gyűjtése és rendszerezése, majd ezek alapján az általános törvényszerűségek levonása.

4.2. Második gyakorló teszt

Maximális pontszám: 100

1) Az **ismeretelmélet főbb irányzataiból** kilencet említ a tankönyv. Egészítse ki a következő, az ismeretelméletekre vonatkozó szöveg hiányzó részeit! (11p)

A) a posteriori	B) innatizmus	C) James Mill
D) empirizmus	E) John Stuart Mill	F) racionalista
G) a priori	H) René Descartes	I) szentimentalizmus
J) pozitivizmus	K) ismeretelmélet	

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

A(z) 0 tárgya a tudás értelmezése és megszerzése feltételeinek, módszereinek kutatása. A tudás származhat tapasztalatból (1) vagy az elme működéséből (2). A(z) 3 a 17–19. század meghatározó ismeretelméleti felfogása, amely szerint ismeretekre csak tapasztalataink segítségével tehetünk szert. Elveti a velünk született tudást. Amennyiben a megismerést az érzéki észlelésre korlátozza, akkor azt 4-nak/-nek nevezzük.

A(z) 5 a modern filozófia egyik irányzata, melyre a későbbiekben épült például az analitikus filozófia. Ennek az alapelvét először 6 fogalmazta meg mely szerint az elme számára a megismerésben kizárólag az érzetek által közvetített tények adottak, amiket azután az elme a megismerés folyamatában rendszerbe szervez.

7 induktív logikával kiegészített pozitivistá ismeretelméletet dolgozott ki. A(z) 8 filozófiai irányzat szerint az emberi megismerés forrása az ész, és foglmaink a tapasztalat előtt, illetve attól függetlenül is léteznek. 9 szerint egyedül csak az örök igazságok – a matematika igazságai, továbbá a tudományok ismeretelméleti, illetve metafizikai lapjai – ismerhetők meg az értelem útján.

A(z) 10 szakított a tabula rasa irányzatával, mely szerint az ember a tanulásra való képességgel, de előre meghatározott adottságok nélkül születik. Ennek egyik képviselője volt Kant.

2) A **tanuláselméletek** közül hetet említ a tankönyv. Egészítse ki a következő, a tanuláselméletekre vonatkozó szöveg hiányzó részeit! (10p)

A) Freud	B) Piaget	C) fenomenológiai
D) Bruner	E) Watson	F) pszichoanalitikus
G) behaviorista	H) Skinner	I) asszociációs
J) humanisztikus		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

A(z) 1 elmélet szerint a tanulás alapja a kapcsolatok rendszere, illetve formálódása, fejlődése. Kapcsolat jöhet létre például olyan érzékek, képzetek, gondolatok között, amelyek hasonlítanak egymásra, vagy éppen különböznek egymástól, illetve amelyek között van ok-okozati kapcsolat. A 2-féle pszichoanalitikus felfogás nem az iskolai tanulást, hanem inkább a tanulásnak a személyiségfejlődésben betöltött szerepét vizsgálta.

A(z) 3 tanuláselmélet szerint az egyén legfontosabb feladata az ösztönei által létrejövő késztetéseknek az erkölcsi ítéletrendszer, illetve a társadalmi elvárások szerinti kielégítése.

A(z) 4 paradigma sem az iskolai tanulást helyezte vizsgálatai középpontjába, hanem elsősorban a személyiség kiteljesedése, a motívumok köre és az önmegvalósítás érdekli. Ennek egyik ága a 5 pszichológia. A 6-féle adaptációs elméletre épülő nyitott oktatás és a 7-féle felfedezettő tanítás (problémaalapú tanulás) mellett új paradigma is kibontakozott.

A(z) 8 elmélet szerint a tanulás egyrészt a viselkedésben bekövetkezett változásként, másrészt pedig a környezetből származó ingerekre adott válaszként értelmezendő. Az 1920-as évek közepén 9 volt az a pszichológus, aki a napjainkban oly népszerű tanulási környezet fogalmát bevezette, ahol annak fejlettsége és szervezettsége határozza meg elsősorban a tanulás eredményességét. Ez az elmélet is jelentős fejlődésen ment keresztül, és a 60-as évekre a 10-féle operáns kondicionálás és azon belül is a megerősítés törvényszerűségeinek felismerése révén eljut a programozott oktatás elméleti alapjainak lerakásához.

3) Piaget az értelmi fejlődést négy szakaszra osztotta. Egészítse ki a következő, a **Piaget-féle értelmi fejlődés szakaszaira** vonatkozó szöveg hiányzó részeit! (10p)

A) mozgás	B) műveletek előtti	C) ember
D) formális műveletek	E) egocentrizmus	F) szavak
G) decentralálás	H) szenzomotoros	I) észlelés
J) konkrét műveleti		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Az első szakasz a(z) 1, amely a születéstől kétéves korig tart. Ebben a szakaszban a megismerés forrása a(z) 2 és a(z) 3. Ezt követi a második szakasz, mely a(z) 4 elnevezést kapta. Ekkor jelennek meg a(z) 5. Erre a szakaszra jellemző a(z) 6 is. Középpontjában a(z) 7 áll.

A harmadik szakasz a(z) 8, mely 7 éves kortól 11 éves korig tart. Erre a szakaszra jellemző a(z) 9 is. Végül pedig az utolsó szakasz a(z) 10 elnevezést kapta. Ez a szakasz a 11. évtől kezdődik.

- 4) A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő tanulók közé olyan diákok tartoznak, akik bizonyos jellemzőikben eltérnek az osztály többségétől. Egészítse ki a következő, a **kiemelt figyelmet igénylő tanulókra** vonatkozó szöveg hiányzó részeit! (12p)

A) kompenzáló oktatás	B) diszpinxia	C) diszkalkulia
D) gazdagítás	E) gyorsítás	F) diszortográfia
G) tehetséges tanulók	H) tanulási zavarral küzdő tanulók	
I) elkülönítés	J) diszpraxia	K) lassú tanulók
L) korrekciós oktatás		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

A(z) 1 az órai tananyag-feldolgozás ütemével nem tudnak lépést tartani. Az általános intelligenciájuk többnyire 70 és 85 közé esik. Két fejlesztési lehetőségük van. Az egyik a(z) 2, melynek egyik lehetséges kivitelezési formája a játékosítás. A másik a(z) 3, mely alatt a tananyag újratanítását, többszöri gyakoroltatását értjük.

A(z) 4 magas teljesítményre képesek valamely területen. Átlagon felüli intelligenciával rendelkeznek. Három fejlesztési lehetőségük van. Az egyik a(z) 5, mint például a korai felvétel az iskolába. A második a(z) 6, mint például a tanórán belüli differenciálás, míg végük a harmadik a(z) 7, mikor külön osztályokban, esetleg iskolákban tanulnak.

A(z) 8 azért nem tudnak jól teljesíteni, mert nehézséget jelent számukra a koncentráció. Ismertetőjegyeik közé tartozik, hogy kapkodnak, következetlenek, és viselkedésük is kiszámíthatatlan. Ennek a jelenségnek 7 fajtáját különböztetjük meg. Az egyik a diszlexia, ami alatt olvasászavart, betűtévesztést, és a szavak kihagyását értjük. Másik fajtája a(z) 9, ami alatt számolászavart értünk. Harmadik fajtája a(z) 10, ami a helyesírás zavara. Negyedik fajtája a(z) 11, ami a saját test és a környezet kölcsönhatásának zavara. Ötödik fajtája a(z) 12, ami alatt a rajzolási zavart értjük.

- 5) A tanulási motivációt illetően 5 elmélettel ismerkedtünk meg. Egészítse ki a következő, a **tanulási motivációs elméletekre** vonatkozó szöveg hiányzó részeit! (9p)

A) elsajátítási cél	B) célorientációs elmélet
C) tanulási célok	D) teljesítménymotivációs elmélet
E) éndeterminációs elmélet	F) viszonyító cél
G) szociokulturális elmélet	H) célstruktúrák
I) attribúciós elmélet	

1	2	3	4	5	6	7	8	9

A motivációs tényezők értelmezhetők az egyén és a környezet szintjén. A(z) __1__ középpontjában a tanulók motivációs jellemzői (__2__) és a tanulási környezet (__3__) kölcsönhatása áll. A tanulói céloknak két fajtáját különítettük el. Az egyik a(z) __4__ (mint például új ismeretek, készségek, jártasságok), a másik pedig a(z) __5__, melynek középpontjában mások túlteljesítése áll.

A(z) __6__ szerint a teljesítményben megmutatkozó különbségek a sikerhez, illetve a kudarchoz viszonyítva magyarázhatók. A(z) __7__ szerint az emberek viselkedésére adott magyarázatok a tanulás során az eredményesség vagy eredménytelenség mögöttes okaira adott magyarázatként értelmezhetők.

A(z) __8__ azokat a pszichológiai folyamatokat teszi fókuszba, amelyek elősegítik az optimális emberi működést és a mentális egészséget. A(z) __9__ szerint a tanulás alapja az interakció (más emberekkel).

6) A pedagógiai tervezés fontos momentuma a tananyag kiválasztása és elrendezése. Egészítse ki a következő, a **tananyag kiválasztására és elrendezésére** vonatkozó szöveg hiányzó részeit! (10p) Vigyázzon! A lehetőségek közül kettőre nem lesz szüksége!

A) Comenius	B) Herbart	C) nem gondolkodtat
D) koncentrikus	E) tanulói tapasztalatokra épülő	
F) nem időtakarékos	G) spirális	H) harmonikus
I) tartalmak integrációja	J) lineáris	K) teraszos
L) nem ad visszajelzést		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Az egyik tananyag-elrendezési modell a(z) __1__, amikor a feldolgozásra szánt tananyag elemei időben előre haladva ismétlődnek. Ez szolgálja az ismeretek emlékezetbe vésését, azonban hátránya, hogy __2__. Ez az elrendezési modell jelent meg már __3__-nál/-nél is.

Egy másik elrendezési mód a(z) __4__. Ennek három típusát különböztetjük meg. Ezek mind __5__ hézagtalansági és fokozatossági elvén nyugszanak. Az első a(z) __6__, amikor mindig új anyagot dolgozunk fel, így ismétlődésre nem kerül sor. A második a(z) __7__, amikor bizonyos csomóponti témák köré rendeződik el a tananyag, amelyet eltérő nézőpontból és mélységben dolgozunk fel. A harmadik pedig a(z) __8__, amikor egy adott témakört többször, de más nézőpontból és más módszerekkel, egyre mélyebben dolgozunk fel.

Beszélhetünk azonban a(z) __9__ modellről is, amely a gyermek egyéni érdeklődéséhez kapcsolja az iskolai tevékenységet és a tanulás tartalmait.

Létezik egy másik modell is, melynek neve a(z) __10__ modell. Ez azon az elven alapul, hogy a való életben előforduló problémák komplexek.

7) Egészítse ki a következő szöveg hiányos részeit saját tudása alapján! (6p)

A(z) _____ tananyag-feldolgozás stratégiája egy olyan logikai következtetési eljárás, ahol a premisszák csupán valószínűsítik a konklúziót, de nem feltétlenül garantálják az igazságértékét. Az eljárás folyamán _____ megfigyelt tapasztalati tény alapján vonunk le egy általános érvényű következtetést. Ezt az elméletét _____ fogalmazta meg a _____ című munkájában, amelyet _____ írt. Szerinte a kutató feladata a tények _____ gyűjtése és rendszerezése, majd ezek alapján az általános törvényszerűségek levonása.

8) Egészítse ki a következő szöveg hiányos részeit saját tudása alapján! (11p)

A(z) _____ az oktatás alapvető, de nem kizárólagos szervezeti formája. Ez a(z) _____ és a(z) _____ közös tevékenysége, mely az oktatói-nevelői célok megvalósítása érdekében történik. Fontos tudni, hogy az egyes órák nem szerveződhetnek meg egymástól elszigetelten, mindig meg kell alkotni az adott témához tartozó órák egész rendszerét, melyre a(z) _____ szolgál. Ez a(z) _____ részletesebb, annál több információt tartalmaz.

Az új ismereteket feldolgozó óra alapvető feladata a(z) _____. Ezek az órák átlagosan az évi óraszám _____. Az alkalmazó (gyakorló) óra célja az ismeretek _____ memóriából való átkerülése. Az ellenőrző órátípustól eltekintve mindegyik óra általános menetének első lépése a(z) _____ és a(z) _____.

9) Az oktatás szervezeti keretei és munkaformái. Egészítse ki a következő szöveg hiányos részeit saját tudása alapján! (5p)

A tanár és a tanulók közötti kommunikáció típusától függően öt munkaformát különböztettünk meg. A(z) _____ munka során a tanulók együtt haladnak, azonos ütemben folyik a munka. Előnye, hogy a tanár egyszerre irányítja az egész tanulócsoport tevékenységét. A(z) _____ során a munka nagy részét a tanulók végzik. Előnye, hogy lehetőséget ad arra, hogy jobban megismerjék egymást a tanulók. A(z) _____ során két tanuló együtt old meg egy feladatot.

A(z) _____ során a tanár segíti a tanulók munkáját. Erre főként az intrakommunikáció a jellemző. A(z) _____ során nagy előny, hogy a létrehozott termék érdemi tanulást eredményez.

- 10) Az ellenőrzés és az értékelés stratégiái. Egészítse ki a következő, **az ellenőrzés és az értékelés stratégiáira** vonatkozó szöveg hiányzó részeit! (9p)

A) szummatív	B) szabályozó	C) megerősítő
D) formatív	E) diagnosztikus	F) visszacsatoló
G) diagnosztikus	H) prognosztizáló	I) helyzetfeltáró

1	2	3	4	5	6	7	8	9

Az ellenőrzés és az értékelés az irányukat tekintve háromféle lehet. Lehet __1__, amikor az oktatás valamely új szakaszának megkezdése előtt a kurzusfejlesztők, illetve az oktatók megfelelő információk birtokába szeretnének jutni a tanulók meglévő tudásáról, képességeiről. Ezt hívjuk másnéven __2__ értékelésnek. Ennek az értékelésnek nem célja a minősítés.

Az ellenőrzés és az értékelés lehet __3__ is, ezt főként az oktatási folyamat során alkalmazzuk. Célja a tanulási folyamat hatékonyságának elősegítése. És lehet még __4__ is, amikor az értékelés egy nagyobb tematikus egység vagy egy képzés záróaktusa. Ez az eredmény belépési feltétel lehet például egy másik, magasabb szintű képzéshez.

Az értékelésnek mindig van célja, aminek függvényében változik az értékelés szerepe is. Mi 12 funkciót különböztettünk meg. Beszélhetünk __5__ funkcióról, amikor a tanítás-tanulás folyamatában a pedagógus, illetve a tanuló különböző verbális, illetve nem verbális teljesítményekből szerez információt munkája hatékonyságáról. Beszélhetünk még __6__ funkcióról is, melynek célja a teljesítmények ismeretében a további tanulási, illetve tanítási tevékenységgel kapcsolatos döntések, tervezés, szervezés, kivitelezés hatékony szabályozásának átgondolása. Beszéltünk még __7__ funkcióról is, ami talán a leggyakrabban emlegetett funkció. Az adott pedagógus pozitív vagy negatív megerősítési mechanizmusok révén értékeli a tanulók teljesítményét, viselkedését, melyek személyiségalkító hatása jelentős. Ezen kívül szó esett még __8__

funkcióról is, mely a várható eredmények előrejelzését jelenti. A megelőző teljesítmények, képességek és a továbbiakban befektetett energia ismeretében előreláthatóan megjósolható a következő tanulási tevékenység eredménye. Továbbá szó esett még __9__ funkcióról is, mely a helyzetértékelés fontos eszköze. A pedagógusnak ismernie kell a hatékony továbblépés, továbbhaladás céljából azt az előismereti bázist, eszköztudást, amivel a tanulók rendelkeznek, amire az új ismeret elsajátítása támaszkodhat.

11) **Melyik a kakukktojás?** Válassza ki a lehetőségek közül azt, amelyik nem illik a sorba! (8p) Megoldásait a táblázatba írja!

1	2	3	4	5	6	7	8

- 1) A stratégiát a következő három harmonikus kapcsolataként értelmezzük:
 - a) tanóra
 - b) munkaforma
 - c) módszer
 - d) taneszköz
- 2) A taneszközök technikátörténeti szempontú csoportosítása szerinti első nemzedékbe tartoznak:
 - a) modellek
 - b) makettek
 - c) metszetek
 - d) munkalapok
- 3) A taneszközök technikátörténeti szempontú csoportosítása szerinti harmadik nemzedékbe tartoznak:
 - a) tankönyvek
 - b) audiovizuális eszközök
 - c) projektor
 - d) prezentáció
- 4) A digitális jelfeldolgozás folyamatába beletartozik:
 - a) tárolás
 - b) érzékelés
 - c) digitalizálás
 - d) felfogás
- 5) A digitális videotechnika eszközei a következők:
 - a) számítógép
 - b) vetítő felületek
 - c) interaktív tábla
 - d) projektorok
- 6) Az internetalapú oktatás szociálpszichológiai megközelítés szerint 1961 után születtek a következő generációk tagjai:
 - a) X-generáció
 - b) Y-generáció
 - c) Z-generáció
 - d) Baby-boomerek
- 7) A virtuális keretrendszereknek meg kell felelnie a következőknek:
 - a) valós emberi kapcsolatok
 - b) nyomonkövethetőség
 - c) védettség
 - d) kompatibilitás
- 8) A nevelés, az oktatás és a képzés főbb jellemzői:
 - a) tervszerű
 - b) célirányos
 - c) folyamatjellegű
 - d) gyerekekhez igazított

5. Gyakorlótesztek az óvópedagógia és köznevelés szakos hallgatók részére

Ebben a fejezetben olyan tesztek találhatók, amelyek kifejezetten az óvópedagógia és köznevelés szakos hallgatók számára készültek.

5.1. Első gyakorló teszt

Maximális pontszám: 100

1) Röviden jellemezze a Piaget szerinti *műveletek előtti szakaszt*! (4p)

2) Mik a kisgyermekkorú gondolkodás sajátosságai? Mely korú gyermekekre jellemzőek leginkább? (3+1p)

3) Mit értünk naiv realizmus alatt a kisiskolás korú gyermekek tekintetében? (2p)

4) Mit értünk tanulási motiváció alatt? (2p)

5) Mi a *metatanulás*? (Milyen állapot?) (3p)

6) Milyen *tanulási stílusokat* ismer a Szitó-féle elmélet szerint? Pl. logikai (matematikai). (0,5-0,5p stílusokként) (3p)

7) Milyen formái vannak a tanulási zavaroknak? Pl.: diszlexia. (0,5-0,5p formákként) (3p)

8) Mik a *lassú tanulók* fejlesztési lehetőségei? Jellemezze azokat! (2+2p)

9) Mik a *tehetséges tanulók* fejlesztési lehetőségei? Jellemezze azokat! (3+3p)

10) Milyen típusai vannak a gyógypedagógiai problémáknak? (5p)

11) Mik a nevelés, az oktatás és a képzés főbb jellemzői? (3p)

12) Mi az oktatási folyamat 4 szakasza Comenius szerint? (4p)

13) Kit vagy mit nevezünk *pansophos*-nak? (1p)

14) Mi a taxonomizáció? (2p)

15) Melyik négy komponenst foglalja magában a kompetencia? (0,5-0,5p komponensenként) (2p)

16) Mit értünk tanmeneti tervezés alatt? Mikor és mennyi időre készül? (1+2p)

17) Mit értünk a tananyag koncentrikus elrendezése alatt? (2p)

18) Mit értünk **a priori** módszer alatt? (1p)

19) Milyen tudással kell rendelkeznie a pedagógusnak Falus Iván szerint? (3p)

=

20) Mik a Kurt Lewin szerinti pedagógustípusok a vezetési stílus alapján? Mit jelentenek ezek a kategóriák? (3+3p)

21) Ki volt Victor Frankl, és mit tanácsolt a jobb motiváció érdekében? (2p)

22) Mi a tanulási motiváció négy szintje? (4p)

23) Miért fontos a tanulók/gyerekek érdeklődésének a felkeltése? (1p)

24) Ismertesse a Mark Lepper és munkatársai által végzett kísérlet körülményeit és végső következtetését! (3+1p)

25) A SWOT maga egy betűszó. Mit takarnak ezek a betűk magyarul? (0,5-0,5p betűnként) (2p)

26) Mit értünk az induktív tananyag-feldolgozás stratégiája alatt? (2p)

27) Ki és mikor írta a *Novum Organum* című művet? Mit fogalmazott meg benne a kutató feladatát illetően? (3p)

28) Mit értünk diagnosztikus értékelés alatt? (2p)

29) Mit értünk normaorientált értékelés alatt? (2p)

30) Mik az ellenőrzés és az értékelés alapvető jóságkritériumai? (3p)

31) Mit értünk értékelés és osztályzat alatt? (2p)

32) Magyarázza meg a következő fogalmakat! a) „halo-effektus”, b) *kontraszthatás*, c) *perszeveráció*. (2+2+2p)

33) Milyen (tan)óratípusokat ismerünk? (0,5-0,5p óratípusonként) (2p)

34) Kiket nevezünk digitális bennszülötteknek, és kiket digitális bevándorlónak? (1+1p)

5.2. Második gyakorló teszt

Maximális pontszám: 100

- 1) Egészítse ki a következő táblázatot a **Piaget-féle értelmi fejlődés szakaszait** illetően! (8p)

A szakasz megnevezése	Műveletek előtti szakasz	
Hány évesekre jellemző?		7-11
Rá jellemző tulajdonság:		

a) egocentrizmus	b) mágikus gondolkodás
c) középpontjában az ember áll	d) decentráálás
e) absztrakt fogalmak	f) több dimenzió alapú osztályzás

- 2) Egészítse ki a következő táblázatot a **gondolkodásfejlődés életkori szakaszait** illetően! (8p)

A szakasz megnevezése	Hány évesekre jellemző?	Rá jellemző tulajdonság
	1-3	
Óvodáskorú gyermek		
Kisiskolás korú gyermek		
	10-18 (10-24)	

- a) analízis – szintézis, összehasonlítás, általánosítás – konkretizálás
- b) képes a struktúrákba szervezésre, a hipotézisek felállítására
- c) jellemzője a próbálgatás
- d) naiv realizmus

- 3) Olvassa el a következő mondatot a **tanulási motivációt** illetően és javítsa, ha szükséges. Ha a definíció helyes, akkor csak tegyen egy pipát a definíció végére! (1p)

„Olyan készítő külső feszültség, amely energetizálja, aktivizálja, irányítja, integrálja a tanulási tevékenységet.”

- 4) Párosítsa össze az elméleteket a rájuk leginkább jellemzőkkel! (5p)
a) célorientációs elmélet	b) teljesítménymotivációs elmélet
c) attribúciós elmélet	d) éndeterminációs elmélet
e) szociokulturális elmélet	

A tanulás alapja az interakció (más emberekkel).	
Azokat a pszichológiai folyamatokat teszi fókuszba, amelyek elősegítik az optimális emberi működést és a mentális egészséget.	
A tanulás során az eredményesség vagy eredménytelenség mögöttes okaira adott magyarázatként értelmezhetők.	
Sikerorientált és kudarckerülő tanulók.	
A különböző tanulási környezetek különböző célokat közvetítenek.	

- 5) Mely három tényezőnek a harmonikus kapcsolataként értelmezzük a stratégiát? Karikázza be a megfelelőket! (3p)

tanterv	munkaforma	motiváció	módszer
tanuló	cél	pedagógus	taneszköz

- 6) Mi a **taxonomizáció**? (2p)

- 7) Párosítsa a tanulási stílusokat a rájuk jellemzőkkel! (7p)

a) auditív	b) vizuális	c) nyelvi	d) fizikai
e) elvonult	f) szociális	g) logikai	

Kulcsszavak használata a tananyagból.	
Legfontosabb gondolatok másokkal való megosztása.	
Abba az irányba tereli a gondolatait, amit belül helyesnek érez.	
Szeret megérteni dolgokat mozogva és gesztikulálva.	
Hangos olvasás közben próbál hangsúlyozni vagy dramatizálni,	
Gondolattérkép.	
Hangfelvételek háttérzajként.	

- 8) Döntse el a következő állításokról, hogy kikre jellemző leginkább! (6p)
- a) lassú tanulók b) tanulási zavarral küzdő tanulók
c) alul teljesítő tanulók

Tartósan a képességeik és korábbi tanulmányi eredményeik alatt teljesítenek.	
Kapkodnak, következetlenek, viselkedésük kiszámíthatatlan.	
Egyik fejlesztési lehetőségük a kompenzáló oktatás.	
Oka lehet a tanítási órákra való rendszertelen készülés.	
Nehézséget jelent számukra a koncentráció, az információk felvétele és feldolgozása, azonban ezt az általános intelligenciájuk nem indokolja.	
Általános intelligenciájuk többnyire 70 és 85 közé esik.	

- 9) A tehetséges tanulókat tanítani legalább olyan nehéz, mint a lassú tanulókat. A tehetséges tanulók három fejlesztési lehetősége is létezik. Nevezze meg ezeket a lehetőségeket, majd jellemezze azokat 1-1 mondatban! (3+3p)

1) _____, jellemzése:

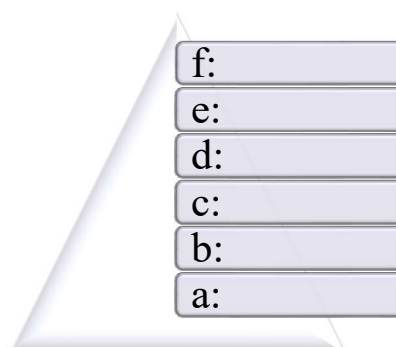
2) _____, jellemzése:

3) _____, jellemzése:

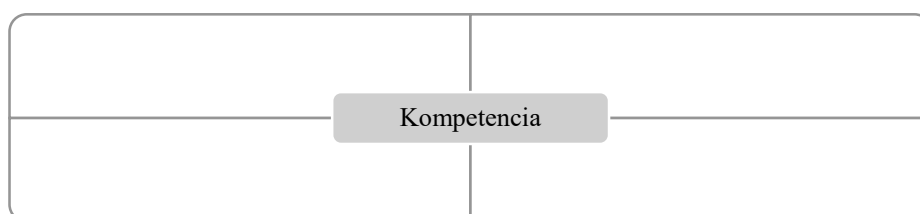
- 10) Mikor beszélhetünk eredményes oktató munkáról? (2p)

- 11) Mit értünk a *lineáris tananyag-elrendezés* alatt? (2p)

- 12) Egészítse ki az Anderson és Krathwohl-féle (2001) kognitív taxonómia egyes szintjeinek megnevezését! (6p)

- 13) A kompetencia egy összetett fogalom, mely magában kell foglalnia négy komponenst, amelyek együtt alkotnak egy teljes egészet. Melyek ezek a komponensek? (4p)

- 14) Döntse el a következő állításokról, hogy melyikre jellemzőek leginkább! (6p)
- a)** tanmeneti tervezés **b)** tematikus tervezés
c) óra- és foglalkozástervezés

Tartalmazza a tananyag időbeli kiosztását, az alkalmazandó tanulási és tanítási módszereket.	
Célja közvetíteni, hogy a tanítási és tanulási tevékenység nem egymástól elszeparált tanórákon zajlik.	
Egy bizonyos tantárgy egész éves oktatásának és a feldolgozás révén nevelésének nagy vonalakban való, átfogó tervezése.	
Alapját a tematikus terv képezi.	
A téma (modul) tananyagát tanórákra lebontjuk.	
A tanár éves munkaterve.	

- 15) Párosítsa a módszereket a rájuk leginkább jellemzővel! (4p)
- a)** deduktív **b)** induktív **c)** a priori **d)** a posteriori

Érzékelésen alapuló ismeret.	
Az érzékelésen alapuló ismerettől független.	
Az egyedi esetekből kiindulva halad az általános törvényszerűségek felé.	
A már ismert általános törvényszerűségből következtet.	

16) Mi a lustaság és mik lehetnek az okai? (1+3p)

17) Milyen tudással kell rendelkeznie a pedagógusnak Falus Iván szerint? Csak a három kategória nevét írja le! (3p)

18) Mik a Kurt Lewin szerinti pedagógustípusok a vezetési stílus alapján? Mit jelentenek ezek a kategóriák? (3+3p)

1) _____, jellemzője:

2) _____, jellemzője:

3) _____, jellemzője:

19) Mi a tanulási motiváció négy szintje? Csak a négy kategória nevét írja le! (4p)

20) A SWOT maga egy betűszó. Mit takarnak ezek a betűk magyarul? (4p)

21) Magyarázza meg a következő fogalmakat! (2+2+2p)

a) „halo-effektus”:

b) *kontraszthatás*:

c) *perszeveráció*:

22) Ki és mikor írta a *Novum Organum* című művet? Mit fogalmazott meg benne a kutató feladatát illetően? (3p)

5.3. Harmadik gyakorló teszt

Maximális pontszám: 100

- 1) Egészítse ki a következő táblázatot a **Piaget-féle értelmi fejlődés szakaszait** illetően! (6p)

A szakasz megnevezése	Szenzomotoros szakasz	
Hány évesekre jellemző?		11. évtől
Rá jellemző tulajdonság:		

- a) elvont kijelentésekben képes gondolkodni
- b) képes áttekinteni az összes lehetséges változatot
- c) a megismerés forrása az észlelés
- d) a megismerés forrása a mozgás

- 2) Egészítse ki a következő táblázatot a **Kohlberg-féle erkölcsi fejlődés szintjeit** illetően! (7p)

A szint megnevezése	A szakasz megnevezése	Rá jellemző tulajdonság
	A büntetés és a szófogadás orientációja	
	Instrumentális relativista orientáció	
Konvencionális erkölcs		

- a) a felnőtt hatalma a gyermek számára természetes és kétségbevonhatatlan
- b) a szabályok betartása eszközként szolgál bizonyos fajta előnyök megszerzéséhez
- c) „Jó gyermek” orientáció
- d) A törvény és a rend orientációja
- e) Prekonvencionális erkölcs
- f) az a helyes viselkedés, ami kiváltja mások megelégedettségét
- g) a tekintély tisztelete a jellemző

- 3) Olvassa el a következő állításokat a gondolkodásfejlődés életkori szakaszain belül „A kisiskolás korú gyermekek gondolkodásának sajátosságairól”, majd döntse el, hogy melyek igazak és melyek hamisak! (5p)

Naiv realizmus: 8-10 éves korig úgy fogja fel a világot, ahogy látja, nem néz a jelenségek mögé.	
Ráismer a saját törvényeitől független tárgyi világra.	
Megjelenik a gyermeki magyarázatigény, a jelenségek okainak keresése.	
Általában minden érdekli, de érdeklődése tapasztalati jellegű.	
A tanulási érdeklődése kezdetben differenciálatlan.	

- 4) Olvassa el a következő állításokat a „stratégiáról”, majd döntse el, hogy melyek igazak és melyek hamisak! (5p)

- 8) A valóságra vonatkozó tapasztalatokat, általánosításokat és fogalmakat nevezzük ismeretnek. Az ismereteknek 9 típusát különbözteti meg a tankönyv. Párosítsa az összetartozó fogalmakat a definíciójukkal! (9p)

a) információ	b) tény	c) adat
d) képzet	e) leírás	f) fogalom
g) definíció	h) összefüggés	i) logaritmus

A dolog, a jelenség lényegét tükrözi, általánosítás eredményeként jön létre és rendszerbe szerveződik.	
Azokat az információkat, amelyekből valamilyen konkrét tényről tudunk meg _____-nek/-nek nevezzük.	
Műveletek egymásutánját előíró komplex szabályok.	
A dolgok, jelenségek több egymással összefüggő kapcsolatát tükrözi, több, egymással összefüggő tény sorozata, szerves egysége.	
Az információ olyan _____, amelynek megismerésekor olyan tudásra teszünk szert, ami addig nem volt a birtokunkban.	
Egy fogalom jelentésbeli vagy tudományos igényű meghatározását.	
Az érzékelt valóság visszatükröződése a tudatban.	
Rendszereink alkotásának egyik legfontosabb vonása, hogy a valóságból azokat a folyamatokat ragadjuk meg leginkább, amelyek állandóak és megismételhetők. Ennek az állandóságnak és megismételhetőségnek a leírására használjuk a különféle _____-ket/-kat.	
Új ismeret, amely megszerzője számára szükséges, és meglévő tudása alapján értelmezhető.	

- 9) Milyen módszertani részleteket tartalmaz a tematikus terv? Legalább kettőt említsen! (2p)

- 10) Mit értünk a tananyag koncentrikus elrendezése alatt? (3p)

11) Párosítsa a módszereket a rájuk leginkább jellemzővel! (4p)

a) deduktív **b)** induktív **c)** a priori **d)** a posteriori

Érzékelésen alapuló ismeret.	
Az érzékelésen alapuló ismerettől független.	
Az egyedi esetekből kiindulva halad az általános törvényszerűségek felé.	
A már ismert általános törvényszerűségből következtet.	

12) Mik a Kurt Lewin szerinti pedagógustípusok a vezetési stílus alapján? Mit jelentenek ezek a kategóriák? (3+3p)

1) _____, jellemzője:

2) _____, jellemzője:

3) _____, jellemzője:

13) Mi a tanulási motiváció négy szintje? Mit jelentenek ezek a szintek? (4+4p)

1) _____, jellemzője:

2) _____, jellemzője:

3) _____, jellemzője:

4) _____, jellemzője:

14) Döntse el a következő állításokról, hogy melyik tanóra-típusra jellemzők leginkább! (7p)

- a) új ismereteket feldolgozó
c) összefoglaló, rendszerező

- b) gyakorló
d) ellenőrző

Átlagosan az évi óraszám több mint fele.	
Fő feladata: a tananyag összefüggéseinek, logikai szerkezetének feltárása, megértése.	
Fontos tanári feladat: a csoportosítások és összehasonlítások új kontextusba kerüljenek.	
Fő feladata: az osztály tudásának a felmérése.	
Új fogalmak, szabályok, törvényszerűségek megfogalmazása.	
Beépítését a tanárnak kell mérlegelnie, igazodva az adott tanulócsoport szükségleteihez.	
Célja az ismeretek rövidtávú memóriából a hosszú távú memóriába való átkerülése.	

15) Mit értünk értékelés és osztályzat alatt? (2p)

16) Mit értünk a diagnosztikus értékelés alatt? Az oktatási folyamat mely részére jellemző leginkább? (2p)

17) Mit értünk a formatív értékelés alatt? Az oktatási folyamat mely részére jellemző leginkább? (2p)

18) Mit értünk a szummatív értékelés alatt? Az oktatási folyamat mely részére jellemző leginkább? (2p)

19) Mit nevezünk eLearningnek? Mondjon rá egy konkrét példát is! (2p)

20) Mit értünk m-Learning alatt? (1p)

21) Mit értünk blended learning alatt? (1p)

22) Döntse el a következő állításokról, hogy az értékelés melyik típusára jellemző leginkább! (6p)

a) normatív értékelés

b) kritériumorientált

Arra koncentrál, hogy az egyén elérte-e vagy sem a kitűzött célokat.	
A norma lehet egy másik tanuló teljesítménye, egy referenciacsoport vagy pedig egy reprezentatív minta átlaga is.	
Ebben az esetben a tanuló teljesítményét nem a többiekéhez viszonyítjuk.	
A teljesítmény viszonyítási alapja egy meghatározott norma.	
A követelmények megállapítása a tudás elemzése, majd annak kritériumokká bontása.	
Ebben az esetben nem az elért eredmény, hanem a többiekhez képest az elsajátítás mértéke az érdekes.	

23) Az értékelés esetében 12 funkcióról beszélhetünk. Ezek közül kiválasztottunk hetet. Párosítsa össze az értékelés funkcióit azok leírásával! (7p)

a) visszacsatoló funkció	b) ellenőrző funkció
c) motiváló funkció	d) orientáló funkció
e) korrekciós funkció	f) prognosztizáló funkció
g) szelekciós funkció	

Előfordulhat, hogy pusztán a jó jegyért, valamint a rossz jegy elkerüléséért, az értékelésért tanulnak a tanulók, és csupán azt, csak annyit és úgy tanulnak meg, ahogy azt a tanár számon kéri.	
A hatékony továbbhaladás céljából a pedagógus segíti a tanítványokat a további teendők, a pótlás, korrekció, tanulási technika, stratégia, módszer, stílus formái, módozatai tekintetében. Természetesen ehhez a tanár megadja alkalmanként a szükséges segítséget is.	
Az értékelés során az adott osztályzat klasszifikál, „értékük” szerint osztályba sorolja az egyes növendékek teljesítményét. Az a funkció működik azokban a szituációkban, amikor a tanulóról valamilyen döntés születik, például egy felvételi kapcsán.	
A tanítás-tanulás folyamatában a pedagógus, illetve a tanuló különböző verbális, illetve nem verbális teljesítményekből szerez információt munkája hatékonyságáról.	
Ez a funkció a tanulók ismeretei, jártasságai és készségei mértékének meghatározására, illetve képességeik, magatartásuk, értékorientációjuk megismerésére, az előnyök és hiányosságok megállapítására szolgál.	
Ez a funkció a tanulási teljesítmények, eredmények körében mutatkozó hiányosságok, problémák kiküszöbölését, megszüntetését jelenti a pedagógus segítségével, illetve tanulói önkorrekció útján.	
Ez a funkció a várható eredmények előrejelzését jelenti. A megelőző teljesítmények, képességek és a továbbiakban befektetett energia ismeretében előreláthatóan megjósolható a következő tanulási tevékenység eredménye.	

5.4. Negyedik gyakorló teszt

Maximális pontszám: 100

- 1) Egészítse ki a következő táblázatot a **Piaget-féle értelmi fejlődés szakaszait** illetően! (6p)

A szakasz megnevezése	Műveletek előtti	
Hány évesekre jellemző?		11. évtől
Rá jellemző tulajdonság:		

- a) elvont kijelentésekben képes gondolkodni
- b) képes áttekinteni az összes lehetséges változatot
- c) egocentrizmus
- d) mágikus gondolkodás

- 2) Olvassa el a következő állításokat a gondolkodásfejlődés életkori szakaszain belül „Az óvodáskorú gyermek gondolkodásának sajátosságairól”, majd döntse el, hogy melyek igazak és melyek hamisak! (5p)

Az analízis van túlsúlyban, a dolgokat egészben, komplexen érzékeli.	
Nem szükséges, hogy az analízis és a szintézis egyensúlyba kerüljön.	
Eleinte a hasonlóságokat könnyebben észreveszi, mint a különbségeket.	
Eleinte belső, de 5-6 évesen már külső tulajdonságok is össze tud hasonlítani.	
Konkretizálás: a felnőtt észrevételi a gyermekkel a tárgyak, dolgok személyek tulajdonságait.	

- 3) Mit mond Hopkins a tanításról? Mi a legtöbb, amit szerinte tehetünk? (2p)

- 4) Milyen két nézet uralkodott Piaget előtt az értelmi fejlődést illetően? (2p)

- 5) Párosítsa össze az elméleteket a rájuk leginkább jellemzőkkel! (5p)
- a) célorientációs elmélet b) teljesítménymotivációs elmélet
c) attribúciós elmélet d) éndeterminációs elmélet
e) szociokulturális elmélet

A tanulás alapja az interakció (más emberekkel).	
Azokat a pszichológiai folyamatokat teszi fókuszba, amelyek elősegítik az optimális emberi működést és a mentális egészséget.	
A tanulás során az eredményesség vagy eredménytelenség mögöttes okaira adott magyarázatként értelmezhetők.	
Sikerorientált és kudarckerülő tanulók.	
A különböző tanulási környezetek különböző célokat közvetítenek.	

- 6) Mi a *metatanulás*? (Milyen állapot?) (3p)

- 7) Mik a nevelés, az oktatás és a képzés főbb jellemzői? (3p)

- 8) A lassú tanulók az osztálytársaikhoz képest sokkal lassabb ütemben tudnak tanulni. Döntse el az alábbi állításokról, hogy azok a lassú tanulókra jellemzők leginkább (I), vagy valamelyik más kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók csoportjára (N)! (5p)

Kevéssé motiváltak a jó iskolai teljesítmények elérésére.	
Pályaválasztásukra leginkább az igénytelenség a jellemző.	
Fejlődési ütemük lassú, a náluk fiatalabbakéra emlékeztet.	
Nehézséget jelent számukra a koncentráció, az információk felvétele és feldolgozása.	
Leegyszerűsítik a dolgokat, nehezen tudnak általánosítani.	

- 9) Mi az oktatási folyamat 4 szakasza Comenius szerint? (4p)

- 1) _____
2) _____
3) _____
4) _____

10) Mikor nevezhetjük az oktató munkát eredményesnek? (2p)

11) Mik az ismeretek típusai? Legalább 5-öt említsen! (5p)

12) Melyik négy komponenst foglalja magában a kompetencia? (4p)

13) Mi a tematikus tervezés célja? (2p)

14) Mi az oktatás tartalma? (1p)

15) Mit értünk *induktív* módszer alatt? (2p)

16) Miként lehet növelni a céltudatosságot? (2p)

17) Ki volt Victor Frankl, és mit tanácsolt a jobb motiváció érdekében? (2p) (Nem logopédus volt!!)

18) Miért fontos a tanulók/gyerekek érdeklődésének a felkeltése az órák elején? (2p)

19) Mit értünk a *flow-élmény* alatt? (3p)

20) Milyen lehet az ellenőrzés és az értékelés az irányuk szerint? (3p)

21) Mit értünk mikro-, illetve makroközösség alatt? (2p)

22) Mit értünk kritériumorientált értékelés alatt? (2p)

23) Milyen módszertani részleteket tartalmaz a tematikus terv? Legalább kettőt említsen! (2p)

24) Milyen tanóra-típusokat ismerünk? (4p)

25) Mi a különbség az értékelés és osztályzat között? (2p)

26) Mi a digitális jelfeldolgozás folyamata? (4p)

1) _____

2) _____

3) _____

4) _____

27) Mit értünk **blended learning** alatt? (2p)

28) Az értékelés esetében 12 funkcióról beszélhetünk. Ezek közül kiválasztottunk hatot. Párosítsa össze az értékelés funkcióit azok leírásával! (6p)

- a) visszacsatoló funkció b) ellenőrző funkció c) motiváló funkció
d) orientáló funkció e) korrekciós funkció f) prognosztizáló funkció

Előfordulhat, hogy pusztán a jó jegyért, valamint a rossz jegy elkerüléséért, az értékelésért tanulnak a tanulók, és csupán azt, csak annyit és úgy tanulnak meg, ahogy azt a tanár számon kéri.	
A hatékony továbbhaladás céljából a pedagógus segíti a tanítványokat a további teendők, a pótlás, korrekció, tanulási technika, stratégia, módszer, stílus formái, módozatai tekintetében. Természetesen ehhez a tanár megadja alkalmanként a szükséges segítséget is.	
A tanítás-tanulás folyamatában a pedagógus, illetve a tanuló különböző verbális, illetve nem verbális teljesítményekből szerez információt munkája hatékonyságáról.	
Ez a funkció a tanulók ismeretei, jártasságai és készségei mértékének meghatározására, illetve képességeik, magatartásuk, értékorientációjuk megismerésére, az előnyök és hiányosságok megállapítására szolgál.	
Ez a funkció a tanulási teljesítmények, eredmények körében mutatkozó hiányosságok, problémák kiküszöbölését, megszüntetését jelenti a pedagógus segítségével, illetve tanulói önkorrekció útján.	
Ez a funkció a várható eredmények előrejelzését jelenti. A megelőző teljesítmények, képességek és a továbbiakban befektetett energia ismeretében előreláthatóan megjósolható a következő tanulási tevékenység eredménye.	

29) Döntse el a következő állításokról, hogy az értékelés melyik típusára jellemző leginkább! (7p)

a) normatív értékelés **b)** standardizált kritériumorientált

Alapja az elvárható teljesítmény.	
Előnye, hogy pontosabb visszajelzést ad a tanuló számára a megszerzett tudásáról, esetlegesen annak hiányosságairól.	
A norma lehet egy másik tanuló teljesítménye, egy referenciacsoport vagy pedig egy reprezentatív minta átlaga is.	
A teljesítmény viszonyítási alapja egy meghatározott norma.	
Ennek meghatározásához figyelembe kell venni a képzési követelményeket, az adott szakterület elvárásait, a társadalom elvárásait.	
Az egyes kritériumokat hierarchiába szervezik, ahol valamennyi kritériumszintet (teljesítményfokozatot) meghatározzák, és ezekhez skálát rendelnek.	
Ebben az esetben nem az elért eredmény, hanem a többiekhez képest az elcsúszás mértéke az érdekes.	

30) Döntse el az alábbi állításokról, melyek igazak és melyek hamisak! (5p)

Az objektivitás biztosítására a mérés – értékelés folyamatának mindegyik szakaszában törekednünk el, tehát a számonkérés ideje alatt is (adatfelvétel), a javítás, a kiértékelés (analízis), valamint az eredmények értelmezése során is.	
A javítás fázisában a javítókulcs használata növelheti az objektivitás fokát.	
Amennyiben a különböző mérések eredményei egymáshoz viszonyítva mindig ugyanazt az eredményt adnák, akkor az adott mérőeszköz objektivitása jó.	
Bonyolult, vagy komplex jelenségeknél különösen könnyen előfordulhat, hogy az eredeti szándékunkkal ellentétben valami mást mérünk.	
A megbízhatóság a legszorosabb, legerősebb, de egyben a legnehezebben igazolható feltétel is.	

5.5. Ötödik gyakorló teszt

Maximális pontszám: 100

- 1) Egészítse ki a következő táblázatot a **Piaget-féle értelmi fejlődés szakaszait** illetően! (6p)

A szakasz megnevezése	A szenzomotoros	Műveletek előtti	Konkrét műveleti	Formális műveletek
Hány évesekre jellemző?				
Rá jellemző tulajdonság:				

- a) elvont kijelentésekben képes gondolkodni
- b) képes áttekinteni az összes lehetséges változatot
- c) egocentrizmus
- d) mágikus gondolkodás
- e) a megismerés forrása az észlelés és a mozgás
- f) kialakul a decentráálás

- 2) Olvassa el a következő állításokat a „stratégiáról”, majd döntse el, hogy melyek igazak és melyek hamisak! (5p)

Megkülönböztetünk tanítási és tanulási stratégiákat.	
A stratégiát a módszer, a munkaforma és a taneszközök harmonikus kapcsolataként értelmezzük.	
A tanulási stratégia a tanulásra vonatkozó tervek, elhatározások rendszere.	
A tanulási stratégia tartalmazza az információgyűjtést, az információk feldolgozását, tárolását és szükség szerinti előhívását.	
A tanulási módszereknek nem feltétlen velejárója a metakognitív tudatosság.	

- 3) Kiket nevezünk kiemelt figyelmet igénylő tanulóknak/gyerekeknek? Ne a kategóriákat sorolja fel!! (2p)

- 4) Mi a tehetséges tanulók fejlesztési lehetőségei? Röviden jellemezze azokat! (3+3p)

5) Párosítsa össze a tanulási zavarok formáit azok definícióival! (7p)

a) diszlexia	b) diszgráfia	c) diszkalkulia
d) diszortográfia	e) diszpraxia	f) diszpinxia
g) diszmúzia		

A helyesírás zavara	
Rajzolási zavar	
Olvasászavar, betűtévesztés, szavak kihagyása	
A melódia elsajátításának és visszaadásának a zavara	
Számolási zavar	
A saját test és a környezet kölcsönhatásának zavara	
Írászavar, kusza írás, hullámzó vonalvezetés, betűk formája változó	

6) Mi az oktatási folyamat 4 szakasza Comenius szerint? (4p)

1) _____	2) _____
3) _____	4) _____

7) Kit vagy mit nevezünk „*pansophos*”-nak? (2p)

8) Mikor nevezhetjük az oktató munkát eredményesnek? (2p)

9) Mi a tanulás célja és mihez járul hozzá? (2p)

10) Mi a taxonomizáció? (2p)

11) Melyik négy komponenst foglalja magában a kompetencia? (4p)

12) Párosítsa a módszereket a rájuk leginkább jellemzővel! (4p)

a) deduktív b) induktív c) a priori d) a posteriori

Érzékelésen alapuló ismeret.	
Az érzékelésen alapuló ismerettől független.	
Az egyedi esetekből kiindulva halad az általános törvényszerűségek felé.	
A már ismert általános törvényszerűségből következtet.	

13) Mi a lustaság? Mik lehetnek az okai? (1+3p)

14) Mi a tanulási motiváció négy szintje? Nevezze meg a kategóriákat!

a) ilyen például a nyelvvizsga, egyetemi felvételi: _____

b) a tanulók preferálják a gyors eredményeket: _____

c) a tanulás idegen célért folyik: _____

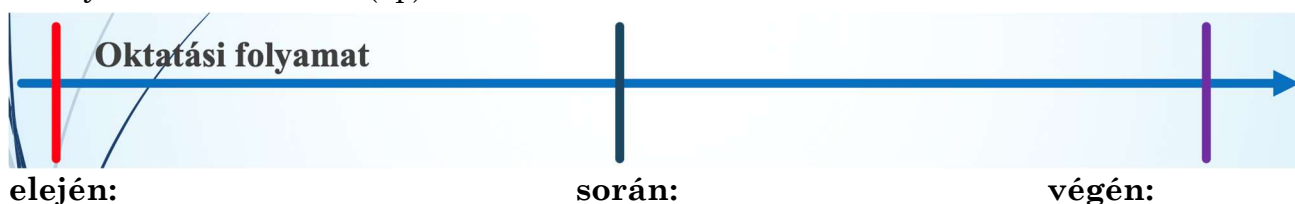
d) a tanulót a lelkiismerete, a kötelességtudata ösztönzi tanulási kötelességeinek teljesítésére: _____

15) Döntse el a következő állításokról, hogy a deduktív vagy az induktív tananyag-feldolgozó stratégiára jellemzőek-e leginkább! (6p)

a) deduktív b) induktív

Egy általános és igaznak feltételezett szabályból, tételből vagy törvényből kiindulva lépésről lépésre levezetünk egy konkrét szabályt, tételt vagy törvényt.	
A premisszák csupán valószínűsítik a konklúziót, de nem feltétlenül garantálják az igazságértékét.	
Francis Bacon 1620-as <i>Novum Organum</i> című munkájában fogalmazta meg ezt az elméletét.	
Másnéven levezetés, bizonyítás logikai fogalom.	
Néhány megfigyelt tapasztalati tény alapján vonunk le egy általános érvényű következtetést.	
Előfeltevésekből (premisszákból) bizonyos, előre meghatározott módszerekkel általában matematikai jellegű átalakításokat végzünk.	

16) Az ellenőrzés és az értékelés. Helyezze el a következő fogalmakat az oktatási folyamat idővonalán! (6p)

- a) formatív értékelés
c) szummatív értékelés
e) fejlesztés

- b) helyzetfeltárás
d) minősítés
f) diagnosztikus értékelés

17) Döntse el a következő állításokról, hogy az értékelés melyik típusára jellemző leginkább! (6p)

- a) normatív értékelés b) kritériumorientált

Arra koncentrál, hogy az egyén elérte-e vagy sem a kitűzött célokat.	
A norma lehet egy másik tanuló teljesítménye, egy referenciacsoport vagy pedig egy reprezentatív minta átlaga is.	
Ebben az esetben a tanuló teljesítményét nem a többiekéhez viszonyítjuk.	
A teljesítmény viszonyítási alapja egy meghatározott norma.	
A követelmények megállapítása a tudás elemzése, majd annak kritériumokká bontása.	
Ebben az esetben nem az elért eredmény, hanem a többiekhez képest az elsajátítás mértéke az érdekes.	

18) Mik lehetnek a szóbeli feleletek hibaforrásai? Röviden jellemezze azokat! (3+3p)

19) Mi a tanóra? Röviden jellemezze! (3p)

20) A taneszközök technikatörténeti szempontú csoportosítása. Párosítsa a taneszközöket a nemzedékekkel! (4p)

a) I. nemzedék **b)** II. nemzedék **c)** III. nemzedék **d)** IV. nemzedék

Audiovizuális eszközök és információhordozók	
Modellek, makettek, falitáblák	
Oktatógépek, oktatóprogrammal ellátott számítógépek	
Tankönyvek, munkafüzetek, munkalapok	

21) Mi a digitális jelfeldolgozás folyamata? (4p)

1) _____

2) _____

3) _____

4) _____

22) Párosítsa össze az értékelés funkcióit azok leírásával! (11p)

a) visszacsatoló funkció b) megerősítő funkció c) ellenőrző funkció
d) motiváló funkció e) informáló funkció f) orientáló funkció
g) szabályozó funkció h) korrekciós funkció i) diagnosztikus funkció
j) prognosztizáló funkció k) fejlesztő funkció l) szelekciós funkció

Ez a funkció a helyzetértékelés fontos eszköze. A pedagógusnak ismernie kell a hatékony továbblépés, továbbhaladás céljából azt az előismereti bázist, eszköztudást, amivel a tanulók rendelkeznek, amire az új ismeret elsajátítása támaszkodhat.	I
Előfordulhat, hogy pusztán a jó jegyért, valamint a rossz jegy elkerüléséért, az értékelésért tanulnak a tanulók, és csupán azt, csak annyit és úgy tanulnak meg, ahogy azt a tanár számon kéri.	
A hatékony továbbhaladás céljából a pedagógus segíti a tanítványokat a további teendők, a pótlás, korrekció, tanulási technika, stratégia, módszer, stílus formái, módozatai tekintetében. Természetesen ehhez a tanár megadja alkalmanként a szükséges segítséget is.	
Az értékelés során az adott osztályzat klasszifikál, „értékük” szerint osztályba sorolja az egyes növendékek teljesítményét. Az a funkció működik azokban a szituációkban, amikor a tanulóról valamilyen döntés születik, például egy felvételi kapcsán.	
A tanítás-tanulás folyamatában a pedagógus, illetve a tanuló különböző verbális, illetve nem verbális teljesítményekből szerez információt munkája hatékonyságáról.	
Ennek a funkciónak a célja a teljesítmények ismeretében a további tanulási, illetve tanítási tevékenységgel kapcsolatos döntések, tervezés, szervezés, kivitelezés hatékony szabályozásának átgondolása.	

Ez a funkció a tanulók ismeretei, jártasságai és készségei mértékének meghatározására, illetve képességeik, magatartásuk, értékorientációjuk megismerésére, az előnyök és hiányosságok megállapítására szolgál.	
Ez a funkció ahhoz járul hozzá, hogy a tanuló az értékelés során sohase egy statikus állapotról kapjon visszajelzést, hanem a pedagógus a fejlődés perspektívájában helyezze el a produkcióját. Biztosítsa a fejlődés lehetőségéről, esélyéről, mutasson rá arra, hogy az aktuális tanulói produkció miben jobb, több máris a megelőzőnél, és az esetleges hiányok miként korrigálhatóak a jövőben.	
A teljesítmény-visszajelzés minden esetben több-kevesebb információt is közvetít a tanulói produkcióról, tevékenységről, arról, hogy a kitűzött célokat, kritériumokat milyen eredményességgel közelítette meg, érte el a tanuló.	
Ez a funkció a tanulási teljesítmények, eredmények körében mutató hiányosságok, problémák kiküszöbölését, megszüntetését jelenti a pedagógus segítségével, illetve tanulói önkorrekció útján.	
Talán a leggyakrabban emlegetett funkció. Az adott pedagógus pozitív vagy negatív megerősítési mechanizmusok révén értékeli a tanulók teljesítményét, viselkedését, melyek személyiségalkító hatása jelentős.	
Ez a funkció a várható eredmények előrejelzését jelenti. A megelőző teljesítmények, képességek és a továbbiakban befektetett energia ismeretében előreláthatóan megjósolható a következő tanulási tevékenység eredménye.	

Felhasznált irodalom

Tóth, P. – Horváth, K. (2021). *Didaktika. Bevezetés az oktatás elméletébe*. Selye János Egyetem, Tanárképző Kar, Komárom, 2021, 346 oldal, ISBN 978-80-8122-403-4.

Univerzita J. Selyeho
Pedagogická fakulta
Bratislavská cesta 3322
SK-945 01 Komárno
www.ujs.sk

Didaktika
Feladatgyűjtemény

PaedDr. Szabó L. Dávid
Dr. habil. PaedDr. Horváth Kinga, PhD.

Recenzenti/Szakmai lektorok:
Mgr. Tóth-Bakos Anita, PhD.
PaedDr. Borbélyová Diana, PhD.

Jazyková úprava/Nyelvi lektor:
Dr. habil. PaedDr. Keserű József, PhD.

Rozsah/Terjedelem: 4,6 AH / szerzői ív

Vydavateľ/Kiadó: Univerzita J. Selyeho / Selye János Egyetem

Elektronický PDF dokument

Prvé vydanie/Első kiadás

ISBN 978-80-8122-524-6